

IN IUSTITIA

Zpráva o násilí z nenávisti v České republice v roce 2015

IN IUSTITIA

Zpráva

o násilí z nenávisti

v České republice v roce 2015

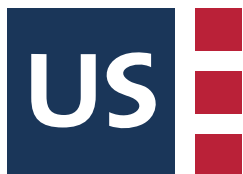
IN IUSTITIA

Zpráva o násilí z nenávisti v České republice 2015

Vydala: In IUSTITIA, o.p.s. v Praze 2016, vydání první
www.in-ius.cz

Stylistické úpravy a jazykové korektury: Gabriela Tarnovská
Grafické zpracování: Marek Tarnovský

Všechna práva vyhrazena © 2016

embassy

Vznik této publikace byl podpořen z Programu malých grantů Velvyslanectví USA v České republice v rámci projektu **Hate Violence in the Czech Republic - Monitoring and Analysis**, který In IUSTITIA realizovala v roce 2016.

ISBN (tištěná publikace): 978-80-88172-23-9

ISBN (e-kniha): 978-80-88172-22-2

OBSAH

Úvod	1
In IUSTITIA o.p.s.	3
Poděkování	4
Struktura zprávy a hlavní zjištění	5
1. Násilí z nenávisti – vymezení pojmů	7
2. Násilí z nenávisti a právo	13
2.1 Vývoj právní úpravy	15
2.1.1 Vývoj hmotněprávní úpravy	15
2.1.2 Vývoj trestního procesu	17
2.1.3 Zákon o obětech trestných činů	17
2.1.4 Související právní úprava a její vývoj	17
2.2 Objasňování předsudečné trestné činnosti	17
2.3 Významná rozhodnutí a trendy	19
2.3.1 Postih za rasistické internetové diskuze	19
2.3.2 Napadání aktivistů a cizinců	19
2.3.3 Potrestání senátora	20
3. Společenské ovzduší	21
3.1 Politická reprezentace	23
3.2 Místní samospráva	26
3.3 Krajsní pravice	28
3.4 Bezpečnostní složky	29
3.5 Média	31
3.6 Běžní občané	34

4.	Metodika monitoringu násilí z nenávisti	39
4.1	Sběr a analýza dat	42
4.2	Ověřování a zveřejňování incidentů	45
5.	Incidenty z nenávisti v roce 2015	47
5.1	Kvantitativní vyhodnocení incidentů	49
5.1.1	Zdroje a ověření incidentů	49
5.1.2	Nárůst incidentů?	50
5.1.3	Motivace útočníka	51
5.1.4	Srovnání policejních a ostatních incidentů	53
5.1.5	Uprchlícká krize	55
5.1.6	Formy útoku a způsobená újma	56
5.1.7	Motivace a formy útoku	57
5.1.8	Místo a čas	61
5.1.9	Oběti a útočníci	63
5.1.10	Trestní řízení	64
5.2	Charakteristika jednotlivých incidentů	65
	Literatura	98

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1:	Formy incidentů z nenávisti	9
Tabulka č. 2:	Pohnutka ke spáchání násilí z nenávisti	9
Tabulka č. 3:	Přehled ustanovení zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku upravujících trestnou činnost z nenávisti	16
Tabulka č. 4:	Počet incidentů dle jejich zdroje v letech 2014–2015	51
Tabulka č. 5:	Počet případů vybraných podkategorií motivace	52
Tabulka č. 6:	Srovnání obecných kategorií motivace u policejních a ostatních incidentů	54
Tabulka č. 7:	Srovnání vybraných podkategorií motivace u policejních a ostatních incidentů	54
Tabulka č. 8:	Struktura forem útoku v rámci jednotlivých kategorií motivace	58
Tabulka č. 9:	Struktura forem útoku v rámci vybraných podkategorií motivace	59
Tabulka č. 10:	Případy motivace z hlediska krajů	62
Tabulka č. 11:	Charakteristiky obětí	63
Tabulka č. 12:	Charakteristiky útočníků	64

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1:	Vztah mezi extremistickým a nenávistným násilím	11
Graf č. 2:	Trestné činy v ESKK z hlediska jejich ne/převzetí do databáze IU	49
Graf č. 3:	Struktura zdrojů informací o incidentech	50
Graf č. 4:	Struktura motivace incidentů	51
Graf č. 5:	Případy motivace v meziročním srovnání (v %)	52
Graf č. 6:	Nejčastější motivace k NzN	53

Graf č. 7: Nejčastější motivace k NzN v meziročním srovnání (v %)	53
Graf č. 8: Případy motivace incidentů souvisejících s uprchlickou krizí v roce 2015	55
Graf č. 9: Struktura forem útoků	56
Graf č. 10: Struktura forem škody	56
Graf č. 11: Zastrasování nebo vyhrožování z hlediska vybraných podkategorií motivace	60
Graf č. 12: Útok na majetek z hlediska vybraných podkategorií motivace	60
Graf č. 13: Fyzické násilí z hlediska vybraných podkategorií motivace	60
Graf č. 14: Počty incidentů v jednotlivých krajích a počet incidentů v jednotlivých obcích, kde $N > 1$	61
Graf č. 15: Počty incidentů dle lokalit	62
Graf č. 16: Vývoj NzN v průběhu roku	62
Graf č. 17: Incidenty z hlediska postavení v trestním řízení	64

SEZNAM ZKRATEK

ČR Česká republika

ESSK Evidenčně statistický systém kriminality

EU Evropská unie

FB Facebook

IU In IUSTITIA

NzN Násilí z nenávisti

OČTŘ Orgány činné v trestním řízení

ZOTČ Zákon o obětech trestných činů

ÚVOD

Zpráva, kterou právě čtete, **přináší svědectví o fenoménu násilí z nenávisti (NzN)**, o jeho společenských podmínkách, jeho postihování státem a obecně o přístupu poškozených ke spravedlnosti. V rozsahu, ve kterém ji veřejnosti předkládáme, je dle našeho názoru unikátní nejen v České republice (ČR), ale též v Evropě. Zpráva zobrazuje nejen čísla, ale především konkrétní osudy lidí, kteří se stali terčem předsudečného násilí. Jednotlivé incidenty lze sledovat v časové ose od spáchání po konečné rozhodnutí některého z orgánů činných v trestním řízení (OČTŘ). Čtenářům a čtenářkám se pokoušíme plasticky představit formy, pohnutky a rozsah viktimizace. Stejně tak se na základě empirických dat pokoušíme identifikovat trendy NzN a jeho příčiny.

Vytváření této zprávy bylo velmi náročné, a to nejen pro zaměstnance a zaměstnankyně In IUSTITIA (IU). Především musíme vyzdvihnout **vysoké nasazení OČTŘ**, bez spolupráce s nimi by tato zpráva nikdy nevznikla. Rádi bychom tímto ještě jednou poděkovali policistům a policistkám, kteří zpracovávali naše dotazy, a státním zastupitelstvím a soudům, které poskytly obžaloby a rozsudky. Věříme, že tato jedinečná spolupráce se promítá do kvality a celistvosti Zprávy a přibližuje stav NzN v ČR v roce 2015. Práce, kterou jsme společně odvedli, je časově náročná, proto její výstupy předkládáme veřejnosti s více než ročním zpožděním. Věříme, že i v následujících letech bude spolupráce pokračovat.

Často se setkáváme s otázkou, zda **právo** platné v ČR je **dostatečné k ochraně obětí** trestných činů z nenávisti. Nenávistnými útoky jsou ohroženy i skupiny lidí, na které trestní zákoník nepamatuje – senioři, lidé s postižením či lidé z LGBT+ komunity, v tomto smyslu by tedy mělo dojít ke změně hmotněprávní úpravy. Proces, v rámci kterého se poškození domáhají svých práv vůči pachateli, byl mohutně změněn rekodifikací v souvislosti s přijetím zákona o obětech trestných činů (ZOTČ). Spatřujeme-li

tedy někde nějaké limity, jedná se především o aplikační praxi a „neviditelnost“ výkonu práva, tedy o takový stav, kdy práce policie a činnost státních zastupitelství a soudů není dostatečně prezentována veřejnosti. Ta tak může mylně nabývat dojmu, že trestná činnost z nenávisti není dostatečně objasňována anebo že některé útoky nejsou trestnými činy, přestože opak je pravdou.

V roce 2015 se plně projevila vazba mezi strachem z **tzv. uprchlické krize** a nárůstem násilí vůči migrantům, lidem vyznávajícím islám a lidem podporujícím uprchlíky. Celkem 43 % zaznamenaných útoků souviselo s uprchlickou krizí, byly zde zahrnuty útoky vůči uprchlíkům a migrantům, muslimům, lidem z arabských zemí a lidem určitého politického přesvědčení. Protiuprchlická rétorika formovala také veřejné mínění a je v plné síle zachycena v kapitole věnující se společenskému ovzduší. Zůstává otázkou, zda se po klidnějším roce 2016 opět tato rétorika projeví v souvislosti s volbami v roce 2017, kdy by se tuto kartu mohli někteří kandidáti pokusit opět rozehrát.

Vůbec **nejohroženější skupinou osob nicméně zůstávají nadále lidé romské národnosti či etnicity**. Tuto skutečnost je třeba mít na paměti při interpretaci předkládaných závěrů. Uprchlická krize sice mohla v médiích zastínit jiná témata, její dopad na odlišné skupiny ohrožené NzN zůstává nejasný. Z jediného výzkumu provedeného na toto téma vyplynulo, že nenávistné projevy vůči jedné skupině se snadno přelévají do skupin jiných.^{1/} Mezi **relativně méně zaznamenané útoky patří ty kvůli sexuální orientaci či identitě, bezdomoveckému statusu či subkulturní příslušnosti**. I vzhledem k tomu, že se často jedná o zvláště brutální činy, se domníváme, že zde existuje vysoká míra latence. Které příčiny za tím stojí, mohou objasnit pouze empirické výzkumy. Věříme, že tato Zpráva poslouží rovněž jako podnět k dalšímu bádání v této oblasti. Značný dluh spatřujeme zejména na straně akademické obce, která zůstává věrna zkoumání politického extremismu a orientuje se spíše na pachatele než na oběti.

^{1/} Srov. <https://www.hatefree.cz/analyza-homoklady-musulmani-a-tmavocesni-online> (bit.ly/znn-01).

Rozsah Zprávy je výrazně ovlivněn též **rozšířením zkoumaného pole**. Předně jsme do Zprávy přejali část antisemitských incidentů zveřejněných ve výroční zprávě o antisemitismu Federace židovských obcí. Druhou významnou změnou bylo vyžádání si statistiky trestných činů dle §§ 403–405 trestního zákoníku, které zahrnují činnost založení a podpory nenávistného hnutí či organizace, projevování sympatií k nim a popírání holokaustu. Tyto trestné činy nepředstavují NzN v klasickém slova smyslu, nicméně OČTŘ je nezřídka využívají k jeho kvalifikaci. Jak je podrobněji rozebráno níže, 20 z 84 trestných činů dle §§ 403–405, u nichž bylo trestní řízení zahájeno v roce 2015, bylo možné ztotožnit s NzN. Rozšíření zkoumaného pole může být způsobeno také tím, že došlo k nárůstu nenávistných incidentů a/nebo o nich bylo více informováno ze strany médií. **Všechny tyto možnosti je třeba vzít v úvahu při interpretaci počtu incidentů registrovaných v roce 2015, jež je významně vyšší ve srovnání s předchozím rokem.**

Velkou výzvou pro budoucnost představují sociální sítě (především Facebook (FB), ale i další) **a různá média, která dávají prostor nenávistným projevům**. Tato výzva se netýká pouze policie, která je zodpovědná za postihování nenávistného násilí na internetu stejně jako kdekoliv jinde. Tato výzva se týká také a především české veřejnosti. V roce 2015 jsme zaznamenali **posun k vnímání nenávistných projevů jako něčeho společensky přijatelného a normálního**. Proti tomu je třeba bezpodmínečně vystoupit. Jednoznačné odsouzení nenávistných projevů jsme postrádali zejména u volených politiků, v některých případech se dokonce sami podíleli na rozdmýchávání nenávistných nálad a podporovali růst předsudků vůči určitým skupinám ve společnosti. Jestliže nebude násilí z nenávisti odsouzeno, hrozí, že to v jeho pachatelích vyvolá dojem beztrestnosti a ti budou v jeho páčání dále pokračovat, případně se jejich počty rozšíří.

Zároveň je však třeba **vyzdvihnout případy, kdy docházelo k podpoře NzN ohrožených skupin**. Některé z nich jsou speciálně popsány v kapitole Společenské ovzduší. Zde postačí, když se o nich alespoň takto krátce zmíníme. Nenávistní útočníci se snaží vyvolat dojem, že většina společnosti jejich počínání schvaluje, ba vítá. Již omezená účast na nenávistných demonstracích však ukazuje, že to tak zdaleka být nemusí. Spolu s nenávistnými projevy

jsme byli svědky také mnoha konkrétních příkladů solidarity motivované ochranou lidských práv. Věříme, že tento proud nakonec ve společnosti převáží.

In IUSTITIA, o.p.s.

In IUSTITIA, o.p.s.

In IUSTITIA (IU) se od roku 2009 věnuje prevenci NzN a pomoci jeho obětem. Je jedinou organizací, která se tomuto tématu specificky v ČR věnuje. Cílem organizace je přispět k řešení tématu NzN prostřednictvím pomoci obětem, vzdělávání, monitoringu a analýz.

IU je registrovaným poskytovatelem sociálních služeb a akreditovaným poskytovatelem právních informací. Organizace v současné podobě působí ve čtyřech městech: v Praze, Brně, Olomouci a Kladně. Realizuje také terénní program, služby mohou být dle potřeb klienta poskytovány také v místě jeho bydliště. V roce 2015 začala IU rovněž poskytovat právní a sociální poradenství v první mobilní automobilové poradně ženám bez přístřeší.

Služby obětem jsou poskytovány zdarma na celém území ČR a zahrnují osobní, online a telefonické sociální a právní poradenství a zastupování před soudem. IU se podílela na tvorbě ZOTČ a v současné době se dále zaměřuje na optimalizaci této normy. V červenci 2015 organizace připomínkovala novelu tohoto zákona. V daném roce jsme také vydali Průvodce pro cizince a cizinky, kteří se v ČR setkali s trestným činem, a to v několika jazykových mutacích.

Od roku 2010 se IU důsledně věnuje též monitoringu NzN. Informování veřejnosti o jeho podobách, příčinách a důsledcích

považujeme za jednu ze svých klíčových rolí jako nevládní organizace. Ke stavu NzN přistupujeme kriticky a konstruktivně. Navrhujeme legislativní a praktická doporučení.

IU realizuje několik vzdělávacích programů. Soustředíme se především na prohlubování znalostí a dovedností profesionálů a profesionálek, kteří přicházejí do kontaktu s oběťmi NzN a se zvláště zranitelnými oběťmi. Naše školení jsou určena policii, sociálním pracovníkům a pracovnícům a vyučujícím. V roce 2015 jsme vyškolili téměř 200 sociálních pracovníků a pracovníc na téma zákona o obětech trestných činů a NzN.

Program pro oběti, vzdělávací program a monitoring mohou zájemci a zájemkyně podpořit jednorázovým nebo dlouhodobým darem na sbírkový účet

440 660 440/2010

či poskytnutím služeb zdarma. Pro bližší informace prosím navštivte

www.darujipomoc.cz

nebo nás kontaktujte na

dary@in-ius.cz

PODĚKOVÁNÍ

Rádi bychom touto cestou poděkovali všem, bez kterých by tato Zpráva nevznikla.

Předně děkujeme všem lidem, kteří byli dotčeni NzN a rozhodli se nám své incidenty oznámit. Víme, že to pro vás nemuselo být lehké. Věříme, že se nám společně podaří upozornit na stav nenávistného násilí v ČR.

Děkujeme Policejním prezidiu ČR za poskytnutí nezbytných statistických dat o kriminalitě z nenávisti. Nezastupitelnou pomoc nám poskytli ochotní tiskoví mluvčí a představitelé policie, stejně jako vybraná státní zastupitelství a soudy. Jsme si vědomi, že investovali nemalou energii na zodpovězení našich dotazů a především díky jejich ochotě a nasazení jsme mohli většinu incidentů dohledat a ověřit.

Poděkování patří kolegům a kolegyním z nevládního sektoru a komunitních organizací, kteří nám pomáhají vyhledávat incidenty z nenávisti a kteří posilují vědomí svých klientů a klientek, že se mohou proti NzN bránit. Nezastupitelnou roli v monitoringu NzN v rámci romské komunity hraje již delší dobu organizace ROMEA, která se kromě individuálních incidentů věnuje též ozřejmování mylných či lživých informací o romské komunitě a monitoringu nenávistných demonstrací.

Děkujeme ostatním kolegům a kolegyním, kteří v rámci svých pravidelných povinností věnovali svůj čas doplnění databáze a připomínkování zprávy.

V neposlední řadě děkujeme Velvyslanectví USA v Praze, které podpořilo monitoring a tvorbu této Zprávy.

STRUKTURA ZPRÁVY A HLAVNÍ ZJIŠTĚNÍ

Zpráva sestává z pěti kapitol. V první je definováno NzN a přiblížena jeho podoba. Protože tento pojem není součástí běžné slovní zásoby, jeho význam ilustrují konkrétní situace, které oběti nenávistného násilí prožívají. Současně je za tímto účelem NzN vztáhnuto k souvisejícím pojmům, jako je antisemitismus, rasismus, homofobie, transfobie, islamofobie, xenofobie, jakož i politický extremismus.

Druhá kapitola se zabývá zakotvením NzN v českém právu. Dotýká se přitom nejen vlastní konceptualizace, ale také specifických problémů, jimiž je někdy nevhodná právní kvalifikace při objasňování trestné činnosti z nenávisti a nadužívání konceptu NzN OČTŘ. V neposlední řadě jsou reflektována významná soudní rozhodnutí, které souvisejí s NzN v ČR.

Třetí kapitola dokumentuje nenávistné nálady v české společnosti. Převážně je zde kladen důraz na takové incidenty, které nespádají pod kategorii NzN, ale svým charakterem a intenzitou s ním úzce souvisejí. Stavíme na předpokladu, že meziskupinové napětí a stigmatizace vybraných společenských skupin podmiňuje výskyt NzN. Tyto incidenty jsou rozčleněny do šesti skupin podle aktérů dané problematiky. Těmito aktéry jsou politická reprezentace, místní samospráva, krajní pravice, bezpečnostní složky, média a běžní občané.

Zbývající dvě kapitoly jsou již plně věnovány monitoringu NzN v ČR za rok 2015. Nejprve je osvětlena metodika, kterou se identifikace incidentů a jejich ověřování řídí. Přitom jsou popsány hlavní zdroje dat a jim příslušné analytické nástroje a zhodnocení limity, které jsou pro tyto procedury příznačné. V další kapitole jsou již prezentovány závěry z analýzy kvantitativních a kvalitativních dat včetně popisu jednotlivých incidentů.

HLAVNÍ ZJIŠTĚNÍ:

- Celkem bylo v roce 2015 zaregistrováno **141 incidentů NzN**. Z toho lze za silně ověřené považovat 69 incidentů, za slabě ověřené 71 incidentů a jeden incident za neověřený.
- IU identifikovala samostatně 91 incidentů, 50 incidentů pak převzala z policejních statistik.
- IU se poprvé dozvěděla o nenávistném násilí nejčastěji prostřednictvím **vlastních rešerší zdrojů médií a na internetu** (45 incidentů), **od samotným napadených** (17 incidentů) anebo od nevládních neziskových organizací (14). OČTŘ naší organizaci během roku 2015 samostatně nenahlásily žádný incident z nenávisti.
- **V roce 2015 bylo registrováno o 55 incidentů více než v předchozím roce.** Tento nárůst však musí být interpretován s ohledem na změny provedené v metodice zjišťování incidentů, stejně jako na změny ve veřejném informování o NzN.
- **Nejvíce nenávistných útoků bylo motivováno národností či etnicitou, náboženským vyznáním a politickým přesvědčením.** S tím koresponduje stanovení skupin nejvíce ohrožených NzN. **Stejně jako v roce 2014 mezi ně patřili lidé romské národnosti či etnicity a muslimského vyznání.** Dohromady tyto incidenty tvoří 45 % ze všech incidentů zaregistrovaných v roce 2015. Trend nárůstu protimuslimských útoků zjištěný v předchozím roce tedy pokračoval a dále stoupal.
- **Tzv. uprchlická krize významně ovlivnila strukturu motivační NzN v roce 2015, incidenty s ní spojené odpovídaly 43 % všech incidentů.** Zařazeny mezi tyto incidenty byly jak útoky proti lidem se statutem uprchlíků či migrantů, tak útoky

proti lidem vyznávajícím islám, lidem arabské či irácké národnosti a v neposlední řadě proti lidem podporujícím uprchlíky.

- Nejčastějšími formami NzN byly slovní útok, zastrašování nebo vyhrožování a fyzický útok. Nezřídka se tyto formy v jednotlivých incidentech doplňovaly.
- **Závažné formy útoku jsou ve statistikách IU charakteristické pro skupiny, jako jsou lidé bez domova či příslušníci subkultur (squatteři).** Tyto útoky jsou však ve statistikách IU výrazně podprezentovány, patrně jsou oznamovány pouze incidenty s vysokou měrou brutality a závažnými důsledky.
- **Fyzické útoky byly pozorovány zejména u Romů, muslimů a lidí s jinou než bílou barvou pleti.** Útoky na majetek byly záležitostí útoků proti islámu a romské národnosti či etnicitě. Útoky realizované formou zastrašování nebo vyhrožování jsou zase doménou útočníků napadajících lidi zastávající se uprchlíků a Romů.
- Povaze forem útoku v zásadě odpovídá i charakter způsobené újmy. **Nejčastějším druhem újmy byla ta morální, způsobilá dotknout se lidské důstojnosti.** Dále pak psychická újma, majetková škoda menšího rozsahu a méně závažná újma na zdraví.
- **Většina incidentů z nenávisti se vyskytla v Hlavním městě Praze, Jihomoravském kraji a Ústeckém kraji.** Mezi města s nejvyšším výskytem zaznamenaného NzN se vedle Prahy zařadily Brno a Ostrava.
- **Většina útoků se uskutečnila buď na veřejně přístupných místech, anebo na internetu.**
- **Nejvíce incidentů se stalo ve třetím čtvrtletí** (40 % všech incidentů), nejméně pak v prvním čtvrtletí. Z hlediska doby spáchání útoků nelze říci, že by se denní a noční doba výrazně odlišovaly. Útoky mimo internet se ovšem děly spíše mezi 18.00 a 6.00 hodinou.
- Z hlediska pohlaví, stáří a občanství představoval v roce 2015 **typického napadeného NzN spíše muž, obvykle ve věku**

od 19 do 35 let, s největší pravděpodobností s českým občanstvím. Ve srovnání s předchozím rokem se tedy mírně snížil věk nejvíce napadených. Naopak se mezi oběťmi relativně zvýšilo zastoupení žen a cizinců – zejména těch s občanstvím mimo země Evropské unie (EU).

- **Totožnost útočnicka se podařilo zjistit pouze v 51 % incidentů.** Útočil spíše jednotlivec než skupina, ovšem ve čtvrtině incidentů se nepodařilo tuto skutečnost objasnit. Ve 30 % incidentů patřil pachatel prokazatelně mezi příznivce krajní pravice.
- Ze všech zaznamenaných incidentů se **policie zabývala 91 incidenty (65 %).** Z těchto incidentů však objasňovala nenávislnou pohnutku pouze v 61 případech. Obecně tedy platí, že se policie prokazatelně věnovala 43 % incidentů zjištěných v roce 2015 jako nenávislným trestným činům.
- **Z 91 policejních incidentů bylo 24 ukončeno soudním rozhodnutím,** ve třech případech nebylo soudní líčení v době dokončení této zprávy skončeno. Policejní vyšetřování bylo ve 49 incidentech odloženo nebo zastaveno, v 15 incidentech nadále trvalo.

1.

Násilí z nenávisti
- vymezení pojmů

NzN je útok vyvolaný předsudky a stereotypy vůči určité skupině lidí.^{2/} Spáchán může být verbálně i fyzicky, na ulici anebo přes internet, za pomoci zbraní anebo bez nich (viz tabulku č. 1). Konkrétní lidé či jejich majetek se stávají terčem tohoto násilí nikoli kvůli své osobní zkušenosti s útočícími lidmi, nýbrž na základě své skutečné či domnělé skupinové příslušnosti. Tato příslušnost je pachatelem či pachatelkou rozeznávána podle jistých skupinových charakteristik, které jsou buď nezměnitelné, anebo není spravedlivé jejich změnu požadovat (tabulka č. 2). V tomto smyslu je NzN vždy symbolické: prostřednictvím napadených je širšímu společenství vysílána zpráva o tom, že některé skupiny do společnosti nepatří.

K nenávistným incidentům nedochází v sociálním a kulturním vzduchoprázdnu. Naopak pro jejich vznik je rozhodující sociální kontext. Různé skupiny lidí mají různé předsudky a stereotypy o jiných skupinách. Zatímco na jednom místě může být některá skupina vnímána negativně, na jiném může být běžně přijímána. Co však mají oběti NzN často společného, je **znevýhodněná pozice ve společnosti**. NzN je obvykle poškozováno členstvo společensky stigmatizovaných skupin, jehož vyšší zranitelnost může potenciální pachatele či pachatelky (posílené mylnou představou, že se jim nemůže nic stát) podpořit v rozhodování spáchat útok.

Objasňování předsudečných trestných činů je složité a stále přetrvávají problémy v aplikační praxi. Ne všechny incidenty jsou jako předsudečně identifikovány. To přispívá k významnému zkreslení poznání o nenávistných trestných činech. Jinými slovy, statisticky nízké oficiální počty incidentů nemusejí znamenat skutečně nízký výskyt předsudečných útoků. Ty mohou být ve státních statistikách zaznamenány jako prosté trestné činy a předsudečná pohnutka u nich není zaznamenána. Stejně problematické je, když je pachateli nebo pachatelce tato motivace přisouzena mylně.^{3/}

Tabulka č. 1

Formy incidentů z nenávisti
Slovní útok
Zastrašování nebo vyhrožování
Útoky prostřednictvím internetu (včetně sociálních sítí)
Útok na majetek (poškození budov, věcí)
Graffiti (vč. graffiti na náboženských budovách či hřbitovech)
Útok výbušninou
Fyzický útok
Znásilnění, sexuální útok
Žhářský útok
Zabití/vražda

Tabulka č. 2

Pohnutka ke spáchání násilí z nenávisti
Barva pleti
Národnost či etnická příslušnost
Sexuální orientace či identita
Náboženské vyznání (včetně bezvěrectví)
Věk
Politické přesvědčení
Příslušnost k subkultuře
Zdravotní postižení
Užívání drog
HIV pozitivita / AIDS
Bezdomovectví

^{2/} Z toho důvodu se někdy o NzN hovoří jako o předsudečném násilí. V této zprávě jsou pojmy „nenávistný“ a „předsudečný“ chápány jako synonyma. Srov. In IUSTITIA. 2016. *Tváří v tvář předsudečnému násilí – příručka pro sociální pracovníky a pracovníce*. Praha: In IUSTITIA, Nomada Association for Multicultural Society Integration, Ludia proti rasismu, Vive Žene a International Aid Network.

^{3/} Viz 2. kapitolu Násilí z nenávisti a právo.

Na základě dlouholetých zkušeností z praxe můžeme uzavřít, že OČTŘ při prokazování předsudečné motivace příliš často spoléhají na verbální projevy nesnášenlivosti. Máme za to, že je důležité, aby byly brány v potaz i další indikátory svědčící o předsudečné motivaci tak, jak je navrhuje Úřad pro demokratické instituce a lidská práva Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě nebo jak jsou dostupné v publikacích IU. Jedná se o indikátory na straně pachatele, poškozeného, místa a času provedení, způsobu provedení a vyloučení jiných relevantních motivů.^{4/}

Pro vyhodnocení incidentu jako NzN není dostatečné, když oběť a pachatel či pachatelka pocházejí z různých společenských skupin. Tato informace sice může ke zjištění NzN napomoci, a to zvláště tehdy, lze-li oběť přiřadit k některé z ohrožených skupin anebo se pachatelé hlásí k některému z hnutí směřujících k potlačení svobod a práv člověka, ale sama o sobě ještě nemůže vést k závěru o předsudečné motivaci. Prakticky tento případ ilustruje následující příklad:

Etnický Čech fyzicky napadne pozdě večer na ulici Roma, aby mu mohl vzít peníze. Vykřikne přitom: „Dej to sem, ty špino černá.“ Jakkoli rasistická tato poznámka je, o NzN se v tomto případě nejedná. Podle okolností půjde o trestný čin loupeže. NzN by to bylo tehdy, kdyby se prokázalo, že pachatel oloupil náhodně vybraného Roma například proto, aby se pomstil za „zneužívání sociálních dávek“, z něhož obviňuje romskou skupinu jako celek. Vlastní obohacení by zde pak nebylo cílem, nýbrž prostředkem. Spáchání trestného činu tak, jak je popsán výše, však bylo vedeno jinou než nenávistnou pohnutkou, totiž pohnutkou ziskovou.

S nenávistným násilím souvisí množství pojmů. Termíny jako antisemitismus, rasismus, homofobie, transfobie, islamofobie či xenofobie jsou zpravidla používány k tomu, aby osvětlily motivaci pachatele nebo pachatelky NzN, případně druh sociální skupiny, vůči níž bylo toto násilí namířeno. Tyto pojmy však zahrnují nejen NzN, ale i diskriminaci. Rozdíl mezi těmito dvěma výrazy můžeme vymežit s přihlédnutím k právní klasifikaci. Zatímco NzN je záležitostí zejména trestněprávních norem a označuje individuální útoky směřující k potlačení práv a svobod člověka či skupiny, diskriminace spadá pod antidiskriminační právo a příslušná ustanovení civilního řízení.^{5/} Konkrétně to ukazuje následující příklad:

Skupinka gayů vstoupí na malém městě v jižních Čechách do restauračního zařízení. Číšník je odmítne obsloužit se slovy: „Buzny neobsluhujeme.“ Jeden z hostů si přisadí: „Padejte vodsad, homoklády, nebo přijdete k úrazu.“ Který z těchto výroků splňuje definici NzN a který diskriminace? Zatímco slova útočícího hosta jednoznačně odkazují k pohrůžce násilím, jíž jsou oběti vystaveni z důvodu své sexuální orientace, číšníkovo prohlášení nic takového neobsahuje. V jeho případě se tak jedná o diskriminační zacházení. NzN tudíž odpovídá pouze jednání hosta restaurace.

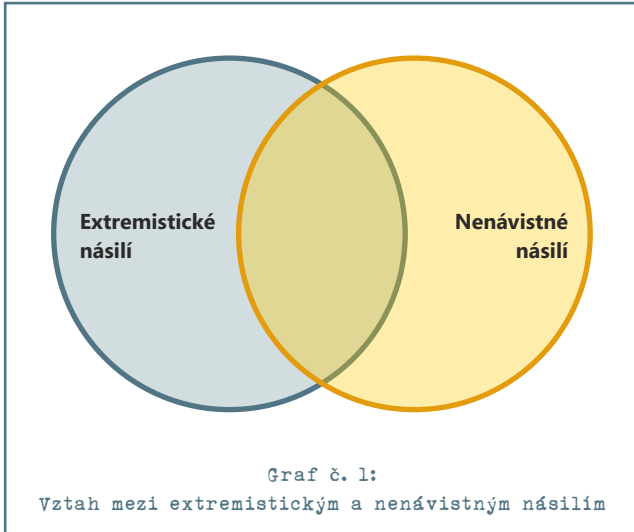
Další důležitý pojem představuje politický extremismus. I když se o NzN často hovoří jakožto o extremismu, tyto pojmy nemají totožný význam.^{6/} Zatímco extremistické násilí je páčáno v zájmu nedemokratických politických ideologií, incidenty z nenávisti takové cíle sledovat nemusí. Neplatí tedy, že každý pachatel NzN je zároveň extremistou a že každý extremist je pachatelem

^{4/} Podrobně viz například zde: Tváří v tvář předsudečnému násilí – příručka pro sociální pracovníky a pracovníce, <http://www.in-ius.cz/dwn/brozury-bias/bias-cze-def-web.pdf> (bit.ly/znn-04).

^{5/} S přihlédnutím k trestnímu právu definuje zločiny z nenávisti rovněž i Úřad pro demokratické instituce a lidská práva Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě. Srov. Office for Democratic Institutions and Human Rights. 2009. *Preventing and Responding to Hate Crimes. A Resource Guide for NGOs in the OSCE Region*. Warsaw: the OSCE's Office for Democratic Institutions and Human Rights, s. 15.

^{6/} Kalibová, Klára. 2012. *Stanovisko In IUSTITIA, o.s., k textu doc. JUDr. PhDr. Miroslava Mareše, PhD., Problematika Hate Crime. Zahraniční zkušenosti a možnost aplikace tohoto přístupu v ČR s důrazem na trestné činy z nenávisti proti cizincům*. Praha: In IUSTITIA, o.p.s.; Mareš, Miroslav. 2011. *Problematika Hate Crime: Zahraniční zkušenosti a možnost aplikace tohoto přístupu v ČR s důrazem na trestné činy z nenávisti proti cizincům*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR.

výhradně NzN. Extremisté tvoří pouze část pachatelů NzN. Některé zdroje upozorňují na to, že mezi těmito pachateli jsou extremisté menšinou.⁷⁷ Vztah mezi nenávistným a extremistickým násilím zachycuje následující graf.

⁷⁷ Rovněž i z některých výzkumu provedených v ČR vyplývá, že extremisté jsou mezi pachateli nenávistných útoků dokonce menšinou. Srov. např. Štěchová, Markéta. 2004. Interetnické konflikty (jejich příčiny a odpady z pohledu teorie a empirických sond). Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci.

2.

Násilí z nenávisti
a právo

V následující kapitole se věnujeme stručnému shrnutí hmotněprávní úpravy NZN a procesního postavení poškozených. Zaměříme se na trestní řízení z pohledu obětí a zejména na vývoj aplikační praxe ZOTČ, který IU v rámci své činnosti sleduje od samého začátku jeho účinnosti v roce 2013. Na základě zkušeností IU identifikujeme stále přetrvávající překážky v přístupu ke spravedlnosti na straně obětí. Představíme také významná soudní rozhodnutí, dopadající na situaci obětí trestných činů, a shrneme některé kauzy IU, které dle našeho názoru potvrzují, že verbální podněcování strachu a nenávisti v souvislosti s průchodem uprchlíků přes ČR přineslo v roce 2015 první reakce.

2.1 Vývoj právní úpravy

2.1.1. VÝVOJ HMOTNĚPRÁVNÍ ÚPRAVY

Úpravu trestných činů z nenávisti nalezneme v jednotlivých skutkových podstatách zakotvených v zákoně č. 40/2009 Sb., trestním zákoníku. V roce 2015 nedošlo **k žádným změnám této právní úpravy**^{8/} (k tomu viz tabulku na následující straně).

Před předsudečným násilím je tradičně chráněno pět skupin osob – lidé napadení z důvodu své skutečné nebo domnělé rasy, národnosti, etnicity, víry nebo z důvodu svého politického přesvědčení.

Koncem roku 2015 začalo Ministerstvo spravedlnosti připravovat **novelizaci**^{9/} hmotněprávní úpravy trestných činů dle § 355 Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob a § 356 Podněcování k nenávisti nebo násilí vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod. Nově měly být v případě trestného činu dle ustanovení § 355 trestního zákoníku chráněny osoby napadené z důvodu své sexuální orientace, pohlavní identity nebo příslušnosti ke konkrétní třídě. Ministerský návrh se tedy věnoval pouze verbálním přečinům z nenávisti a nerespektoval stávající strukturu právní úpravy, která počítá s předsudečným motivem i jako s okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby takových trestných činů, jako je například vražda, ublížení na zdraví či poškození cizí věci (viz tabulku č. 3).

Méně závažná jednání motivovaná předsudky mohou být vyhodnocena jako **přestupek proti občanskému soužití** (§ 49 odst. 3) dle zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o přestupcích“). Za přestupek je odpovědný ten, kdo *působí jinému újmu pro jeho rasu, barvu pleti, pohlaví, sexuální orientaci, jazyk, víru nebo náboženství, pro jeho politické nebo jiné smýšlení, členství nebo činnost v politických organizacích nebo jiných sdruženích, pro jeho sociální původ, majetek, rod, zdravotní stav anebo pro jeho stav manželský nebo rodinný*. Přestupníkovi za takový čin hrozí pokuta až 5 000 Kč.

V roce 2015 došlo zákonem č. 204/2015 Sb. k novelizaci příslušného ustanovení. S účinností od 1. října 2016 bude za přestupek odpovědný ten, kdo *újmu způsobí*, tedy jednání dokoná. Bude také rozšířena kategorie osob o osoby napadené z důvodu *věku a zdravotního postižení*. Nejzásadnější změnou pak bude navýšení trestu v podobě pokuty až na 20 000 Kč, která v případě, že bude přestupek spáchán opakovaně, může být navýšena až na 30 000 Kč.

V případě méně závažného předsudečného násilí je tedy chráněna podstatně širší skupina osob. Je zde zahrnuta například i sexuální orientace, zdravotní stav či věk.

^{8/} Z toho důvodu odkazujeme čtenáře a čtenářky na informace o právní úpravě trestných činů z nenávisti, které lze nalézt ve Zprávě o násilí z nenávisti v roce 2011. Dostupná zde: <http://www.in-ius.cz/dwn/zprava-o-nzn2011/report-web.pdf> (bit.ly/znn-08). Zde pouze podáváme přehled skutkových podstat trestných činů z nenávisti.

^{9/} Novelizace byla předložena v roce 2016, poslaneckou sněmovnou však neprošla. Srov. <http://www.ceska-justice.cz/2016/04/cr-zavadi-trestny-cin-hanobeni-zivotniho-stylu-tridy-i-podnecovani-nenavisti-k-homo-trans-a-asexualum/> (bit.ly/znn-09).

Tabulka č. 3

Přehled ustanovení zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku upravujících trest- nou činnost z nenávisti	Rasa	Národnost	Politické přesvědčení	Bez/vyznání	Etnická skupina	Třída	Jiná skupina osob	Pohlaví	Kultura	Sexuální orientace
Základní skutková podstata										
násilí vůči skupině obyvatelů a proti jednotlivci (§ 352 odst. 2)	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✗	✗	✗
hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob (§ 355)	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✗	✗	✗
podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod (§ 356)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✗
genocidium (§ 400)	✓	✓	✗	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✗
útok proti lidskosti (§ 401 odst. 1 písm. e)	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✓	✓	✓	✗
apartheid a diskriminace skupiny lidí (§ 402)	✓	✓	✗	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✗
založení, podpora a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka (§ 403)	✓	✓	✗	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✗
projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka (§ 404)	✓	✓	✗	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✗
popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia (§ 405)	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
Okolnosti podmiňující užití vyšší trestní sazby / kvalifikované skutkové podstaty										
vražda (§140 odst. 1 a 2, 3 písm. g)	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✗	✗	✗
zabití (§ 141 odst. 1, 2)	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
těžké ublížení na zdraví (§ 145 odst. 1, 2 písm. f)	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✗	✗	✗
ublížení na zdraví (§ 146 odst. 1, 2 písm. e)	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✗	✗	✗
mučení a jiné nelidské a kruté zacházení (§ 149 odst. 1, 2 písm. c)	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✗	✗	✗
zbavení osobní svobody (§ 170 odst. 1, 2 písm. b)	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✗	✗	✗
omezování osobní svobody (§ 171 odst. 1, 2 písm. b)	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✗	✗	✗
zavlečení (§ 172 odst. 1 a 2, 3 písm. b)	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✗	✗	✗
vydírání (§ 175 odst. 1, 2 písm. f)	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✗	✗	✗
porušení tajemství listin a jiných dokumentů uchovávaných v soukromí (§ 183 odst. 1, 3 písm. b)	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✗	✗	✗
znásilnění (§ 185)	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
sexuální nátlak (§ 186)	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
poškození cizí věci (§ 228 odst. 1 a 3 písm. b)	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✗	✗	✗
zneužití pravomoci úřední osoby (§ 329 odst. 1, 2 písm. b)	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✗	✗	✗
obecné ohrožení (§ 272 odst. 1, 2)	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
některé vojenské trestné činy (§ 42 písm.b)	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✗	✗	✗
Obecné přitěžující okolnosti	✓	✓	✗	✓	✓	✓	✗	✗	✗	✗

2.1.2 VÝVOJ TRESTNÍHO PROCESU

Trestní řád od významné novelizace z roku 2013, která proběhla v návaznosti na přijetí ZOTČ, nebyl v roce 2015 změněn způsobem relevantním pro oběti předsudečného násilí.^{11/}

2.1.3 ZÁKON O OBĚTECH TRESTNÝCH ČINŮ

Zákonem č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů, byla s účinností od srpna 2013 provedena Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/29/EU ze dne 25. října 2012, kterou se zavádí minimální pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestného činu a kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2001/220/SVV. Tím se ČR stala první zemí EU, která zákon provedla komplexní normou s náskokem více než dvou let před uloženou lhůtou. Ve vztahu k obětem trestných činů z nenávisti však **Směrnice nebyla provedena úplně.**

Směrnice ukládá, aby stát zajistil individuální posouzení potřeb obětí. Zvláště je pak dle článku 22 odst. 3 nutné věnovat pozornost obětem trestných činů z nenávisti jako tzv. obětem se

zvláštními potřebami (v českém provedení „zvláště zranitelným obětem“), a to všem. ZOTČ pamatuje **pouze na některé oběti trestných činů z nenávisti**, a to na ty, které byly vystaveny násilí nebo pohrůžce násilí. V zásadě tedy pojetí Směrnice zužuje. V roce 2015 byla zahájena příprava novelizace zákona o obětech trestných činů, která zahrnuje také úpravu definice zvláště zranitelných obětí jako všech obětí trestných činů z nenávisti.

Rozsáhlou analýzu zákona o obětech trestných činů včetně legislativních a praktických doporučení provedla IU publikací z roku 2016.^{10/}

2.1.4. SOUVISEJÍCÍ PRÁVNÍ ÚPRAVA A JEJÍ VÝVOJ

Oběti předsudečného násilí mají rovněž možnost domáhat se satisfakce cestou **osobnostních žalob** a žalob na náhradu nemajetkové újmy v civilním řízení. Navzdory rekodifikaci občanského práva zákonem č. 89/2012 Sb., občanským zákoníkem, ve znění pozdějších předpisů v roce 2014 zůstává pozice obětí předsudečného násilí i nadále komplikovaná.

2.2 Objasňování předsudečné trestné činnosti

Pro zpracování této Zprávy jsme si vyžádali rozhodnutí policie, státních zastupitelství a soudů ve věcech dle §§ 403–405. S ohledem na naši předchozí zkušenost jsme předpokládali, že mezi trestnými činy objasňovanými dle zmíněné právní úpravy mohou být de facto skutky, které spadají pod jiná ustanovení trestního zákoníku, jmenovitě pod ustanovení dle §§ 352, 355 a 356. Naše hypotéza se potvrdila a s ní i skutečnost, že objasňování trestných činů z nenávisti přináší významné interpretační obtíže.

Ustanovení **§§ 403–405** trestního zákoníku se vztahují k činnosti nenávistných hnutí. Jejich podstatou je kriminalizace tako-

vého jednání, kterým se hnutí šířící nenávist založí, podporuje nebo propaguje (§ 403), kterým jsou projevovány sympatie s takovým hnutím (§ 404), nebo kterým dochází k popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia (§ 405). Předmětem ochrany daných ustanovení je pak především zájem na ochraně společnosti jako celku před činností nenávistných skupin. Naopak povaha skutkových podstat dle § 352, respektive §§ 355 a 356, je primárně (byť zcela neplatí u § 355) ochrana skupin nebo jednotlivců a jejich individuálních zájmů před verbálním nebo fyzickým napadáním.

^{10/} Zákon o obětech trestných činů. Praktická a legislativní doporučení zohledňující návrh technické novely zákona č.45/2013 Sb., dostupné zde: <http://www.in-ius.cz/dwn/praktalegdopo/zotc-web-final.pdf> (bit.ly/znn-10).

^{11/} Podrobnější informace o konceptualizaci předsudečného násilí v českém právu naleznete ve Zprávě o násilí z nenávisti v České republice v roce 2014, která je dostupná zde: <http://www.in-ius.cz/aktuality/zprava-o-nasilii-z-nenavisti-2014.html> (bit.ly/znn-11).

Praktické obtíže nastávají v situaci, kdy jednání pachatele v sobě zahrnuje oba prvky jednání. Jde o případy, kdy pachatel například hajluje přímo do očí poškozenému a současně jej verbálně napadá: Vyjadřuje tak jednak sympatie s hnutím potlačujícím práva a svobody člověka (§ 404), současně se však významně dotýká cti konkrétního poškozeného (§ 355) a může v něm vzbudit důvodnou obavu o život a zdraví (§ 352). Z pohledu OČTŘ je však takové jednání zpravidla hodnoceno výlučně ve prospěch § 404, tady jako vyjadřování sympatií s hnutím potlačujícím práva a svobody člověka. Zdá se, že orgány činné v trestním řízení v situaci, kdy mohou konkrétní jednání zařadit pod některou skutkovou podstatu trestných činů souvisejících s nenávisťnými hnutími, opomíjejí aplikovat i ta ustanovení zákona, jejichž smyslem je ochrana konkrétního člověka napadeného pro jeho chráněnou skupinovou charakteristiku.

Druhou problematickou situací je **nadužívání ustanovení** kriminalizujících trestnou činnost z nenávisti. V roce 2015 šlo například o případ nepřiměřené kritiky části radních v Ústí nad Labem. Člen lokálního divadla vložil na svůj FB fotografii z filmu Lidice současně s komentářem: „Úklid Ústí si představuji takhle. Na zemi zleva: Dlouhý, Fišera, Mandík, Kailová, Eichler, Boček, Cruz, Vokšay, Král, Čelišová Mařanová, Štván, pár ódeesáků, všichni z hnutí Ústečané a další...“ Pachatel tak reagoval na zrušení Činoherního studia zmíněnými radními. Za uvedené jednání byl trestně stíhán a následně pravomocně odsouzen pro trestný čin dle § 356 Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod, neboť dle mínění státního zástupce veřejně podněcoval k nenávisti vůči skupině osob z důvodu jejich politického přesvědčení. Máme za to, že jde o mylný výklad předmětného ustanovení. To, že pachatel zmínil politickou příslušnost napadených, respektive že útočil vůči části radních jako specifické sociální skupině, nepostihuje jeho faktický úmysl, kterým byla (byť nepřiměřená) kritika jednání radních. Jinými slovy, cílem pachatele nebylo napadnout a vyzývat k usmrcení osob z důvodu jejich politického angažmá, ale z důvodu jejich jednání ve veřejné funkci.

Často se také setkáváme s kriminalizací nesnášenlivých verbálních projevů, které doprovází fyzické útoky útočníků, současně však nesvědčí o jejich primárním předsudečném motivu. Setkali

jsme se například s kauzou zloděje, kterého poškozený přistihl při činu. Zloděj jej následně fyzicky napadal, a aby svůj útok posílil a podpořil, používal i hanlivé rasistické výrazivo. Jeho primární motiv však spočíval především v obraně před odhalením. Za takové situace měl být dle našeho názoru stíhán pro prosté ublížení na zdraví v odpovídajícím stádiu, neboť nadávky používal především v úmyslu zostřit svůj fyzický útok.

Na druhé straně se pak setkáváme s **rezignací OČTŘ na stíhání zásadních předsudečných výhrůžek**. Obzvlášť patrné je to v případech, kdy terčem útoku jsou lidé pracující s cizinci nebo ve prospěch jejich integrace.

V reakci na vystoupení ředitelky Sdružení pro integraci a migraci v médiích došlo k nenávisťnému útoku prostřednictvím emailu, který jí byl zaslán v následujícím znění: „*Tohle nedopustím, co budu živ a i za cenu kriminálu odprásknu bez výčitek prvního běžence, který mě donutí se jen trochu bát o život svých blízkých.*“ Současně se dopustil výhrůžky vůči ní samotné: „*Doufám, že Vás nikdy nepotkám, neb bych porušil svoji zásadu, že ženu nikdy neuhodím. (...) A doufám, že se budou stupňovat urážky a vyhrožování Vaší osobě, protože na parazity společnosti a vlastizrádné a kolaborantské krysy jako Vy prozatím nejsou páky a jsou jen symbolické šibenice.. opakují: Prozatím!*“

Věc byla policií odložena. Policie se domnívala, že jednání pachatele není kryto úmyslem napadnout ředitelku Sdružení. Současně také ve vztahu ke sdělení „*odprásknu bez výčitek prvního běžence (...)*“ policie argumentuje přinejmenším nepřesvědčivě: „*Je zřejmé, že pisatel v daném případě neměl na mysli nikoho konkrétního, vyjádřil pouze svůj postoj k případu, že by došlo k ohrožení jeho rodiny a blízkých ze strany jakéhokoli běžence.*“ Závěr policejní argumentace pak jednoznačně favorizuje útočníka „*(...) pisatelovo vyjádření bylo poněkud nešťastné a extrémní v kontextu s aktuální otázkou přílivu běženců, na druhé straně je však nutno vzít v úvahu, že stejně tak pisatel mohl považovat vyjádření oznamovatelky o začlenění běženců do rodin za extrémní, a toto pak bylo impulzem k jeho kontroverzní reakci.*“

Ze strany policie se tak útočník dozvěděl, že výhrůžky typu „*na parazity a vlastizrádné krysy jako jste vy prozatím nejsou šibenice*“

jsou kryté svobodou projevu a policie uznává jeho důvodné rozhořčení, zatímco vyjádření poškozené o tom, že ČR je vázaná mezinárodními závazky pomáhat běžencům a jejich začlenění do českých rodin je cestou nejlepší integrace, je možné považovat za extrémní. Zaznamenáváme tedy nejen nárůst předsudečných útoků

vůči lidem pracujícím v kontextu migrace, ale také selhávání jejich ochrany ze strany institucí, kterou jsou jako jediné k této ochraně oprávněny. Situace může vést k další latenci trestné činnosti z nenávisti, oslabení pozice OTČŘ i posílení pocitu oprávněnosti některých předsudečných útoků.

2.3 Významná rozhodnutí a trendy

2.3.1 POSTIH ZA RASISTICKÉ INTERNETOVÉ DISKUZE

Rok 2015 přinesl přelomové rozhodnutí ve věci internetových diskusí, které jsou známy tím, že jejich anonymita přitahuje zejména osoby, které se chtějí vyjádřit nenávistně. Provozovateli serveru Parlamentních listů, společnosti OUR MEDIA, byla soudem uložena povinnost zaplatit náhradu škody ve výši 150 000 Kč. Zdůvodněno to bylo nečinností společnosti vzhledem k rasistickým diskusím, které se rozhořely pod některými články. Podle soudu provozatel serveru nerespektoval fyzickou ani morální integritu nejen žalobce, ale ani romského etnika obecně, přestože byl na rasistické diskuse opakovaně – prokazatelně po tři roky – upozorňován.^{12/} V diskusích také zůstaly vystaveny příspěvky nejen otevřeně rasistické, ale často též vyzývající k násilí.

Soud ve svém rozhodnutí vycházel mimo jiné z rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve věci portálu Delfi AS proti Estonsku. Dle tohoto rozhodnutí mohou členské státy EU dovozovat odpovědnost provozovatelů internetových serverů za diskusní komentáře naplňující znaky nenávistné mluvy (hate speech), pokud provozovatelé nepodnikají kroky k nápravě, a to i bez předchozího upozornění osoby, kterou takové komentáře mohou poškozovat.

2.3.2 NAPADÁNÍ AKTIVISTŮ A CIZINCŮ

V roce 2015 IU zaznamenala první incidenty vycházející z protimigrantské a zejména protimuslimské rétoriky. Podněcování strachu a nenávisti jako součásti „politické reklamy“ nezůstalo bez odezvy. Obecně lze rozlišit dva typy útoků. Ten první odpovídá napadání aktivistů nabízejícím pomoc uprchlíkům. Médii proběhla kauza skupiny nazvané „Iniciativa Hlavák“.^{13/} Jedná se o dobrovolníky, kteří na hlavním nádraží v Praze asistovali uprchlíkům při nákupu jízdenek, poskytovali základní poradenství ohledně cestování, zprostředkovávali možnost jednorázového přespaní atp. Většinou se jednalo o uprchlíky propuštěné z detenčních center na cestě do zemí západní Evropy. Stánek zřízený dobrovolníky na nádraží čelil opakovaným útokům. Podle dobrovolníků se policie útoky nezabývala, a to ani tehdy, když byli policisté incidentům přímo přítomni.

Druhým typem útoků bylo napadání domnělých imigrantů. IU zastupovala v trestním řízení muslimku z Balkánu, která přijela do ČR navštívit své přátele. Když se večer vracela z divadla, verbálně ji napadli dva muži. Vulgárně jí nadávali, vyhrožovali a nakonec ji donutili utéct z dopravního prostředku. Oba pachatelé byli dopadeni a byly jim uloženy tresty odnětí svobody s odkladem na dobu kolem tří let. V praxi IU se s takto dlouhými „podmínkami“ za ver-

^{12/} Informace o rozhodnutí např. zde: <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/vrchni-soud-potvrdil-prelomovy-verdikt-parlamentni-listy-musi-zaplatit-odskodne-za-rasisticke-diskuze-pod-clanky> (bit.ly/znn-12).

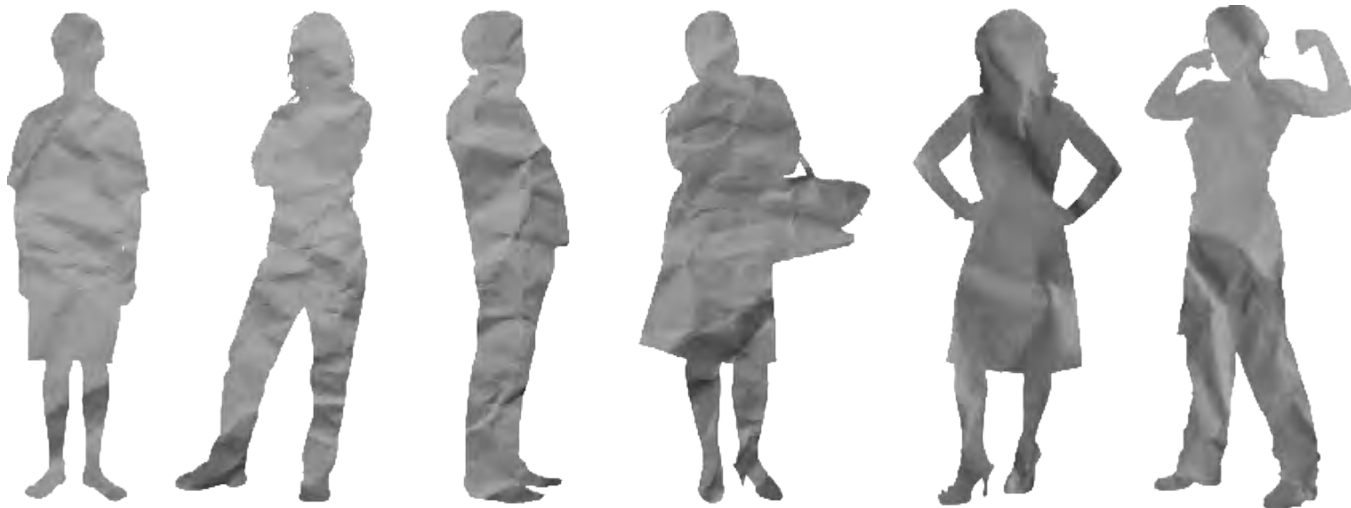
^{13/} http://www.lidovky.cz/zautocili-na-nas-a-policie-prihlizela-tvrdi-aktivistka-nepochybilo-se-rozhodla-kontrola-gbu-/zpravy-domov.aspx?c=A160126_134505_In_domov_jzl (bit.ly/znn-13a); <http://echo24.cz/a/wRKKE/pomahaji-utecencum-na-nadrazi-ale-napadaji-je-slusni-cesi> (bit.ly/znn-13b); <https://www.novinky.cz/krimi/385310-spartansti-chuligani-neunesli-prohru-znicili-stanek-dobrovolniku-pomahajicich-bezencum.html> (bit.ly/znn-13c)

bální trestný čin setkáváme výjimečně. Poškozená také ocenila velmi citlivý přístup policie, včetně aplikace ustanovení vedoucích ke skrytí jejich osobních údajů.

Jiný klient IU byl pobodán, když se s kamarádem vracel večer z fotbalu. Cestou spolu proběhlé utkání glosovali v ruštině. Opodál sedícímu muži to vadilo natolik, že na ně začal vulgárně pokřikovat a pak na ně vytáhl nůž. V jednom případě to skončilo lehkým zraněním, ve druhém byla situace vážnější. Život napadenému zachránila pohotová reakce kolemjdoucích. Vážně zraněný muž se nebyl schopen vrátit do běžného života ani rok po incidentu. Útok nebyl objasňován jako předsudečný a trest byl pachatelé zcela nestandardně, i přes protest státní zástupkyně, snížen pod spodní hranici trestní sazby na tři roky s podmíněným odkladem na pět let. Poškozenému byl přiznán nárok na náhradu škody. Ten je s výrokem soudu týkajícím se rozhodnutí o vině a trestu velmi nespokojen.

2.3.3 POTRESTÁNÍ SENÁTORA

Definitivní tečku za předsudečným incidentem z roku 2013 přineslo rozhodnutí Ústavního soudu.^{14/} Senátor Dryml se domáhal ochrany svého práva na spravedlivý proces v případě, kdy na adresu svého kolegy lékaře A. M. pronesl, že „*pokud má takový názor, ať se vrátí, nebo ať táhne, odkud přišel*“. Výrokem se A. M. cítil dotčen, podal trestní oznámení. To bylo nejprve odloženo a posléze, po stížnosti A. M., byla věc postoupena Krajskému úřadu a následně Senátu k projednání jako přešůpek. Senát shledal MUDr. Drymla vinným a uložil mu pokutu 20 000 Kč. Proti rozhodnutí Senátu není možné se odvolat. Senátor se následně domáhal toho, aby Ústavní soud prohlásil rozhodnutí Senátu za protiústavní. Ústavní soud však, aniž by rozhodl o merituu věci, vyslovil svoji nepřislušnost.

3.

Společenské
ovzduší

3.1 Politická reprezentace

Stejně jako v minulém roce, i letos u volených zástupců a zástupkyň z hlediska motivace výrazně převažovala protimuslimská a protiimigrační rétorika. Týkalo se to jak již dříve zvolených politiků, tak těch, kteří teprve začali usilovat o podporu voličů. Lidé z druhé zmíněné skupiny během roku 2015 zakládali nejrůznější politická uskupení a plánovali se zúčastnit krajských a senátních voleb konaných na podzim 2016. Ve svých výrocích často posilovali nenávistné postoje veřejnosti především vůči lidem z Blízkého východu a Afriky, ať už migrantům, anebo žadatelům o mezinárodní ochranu, včetně těch, jimž již byl azyl či doplňková ochrana udělena. Zdůrazňována přitom byla jejich jinakost a kulturní odlišnost, a to zejména ve vztahu k islámu.^{15/}

Ještě jako předseda sněmovního hnutí Úsvit radil Tomio Okamura svým voličům, jak bojovat s radikálními islamisty v ČR. Z jeho výroků bylo zřejmé, že radikalismus spojuje plošně se všemi muslimy. Vyzýval k venčení prasat a psů před mešitami a varoval před nakupováním v obchodech vlastněných lidmi vyznávajícími islám. Na svém facebookovém účtu doslova napsal: „*Nekupovat si v jejich krámech kebaby ani mobility, prostě vůbec nic a neměnit u nich peníze, je to vedlejší zdroj financování rozmachu islámu. Každý zakoupený kebab je jen další jeden krok k burkám. Jak bude chutnat vaší ženě, až jej bude jíst se šátkem na obličeji?*“^{16/}

Okamura se dále snažil vyvolat nenávistné nálady i vůči Romům. Tvrdil, že dvojnásobný nárůst romské populace za posledních 14 let představuje pro ČR bezpečnostní riziko.^{17/} Český statistický úřad toto tvrzení dementoval a označil jej za hoax. Organizace Romea.cz na Okamuru kvůli jeho výrokům podala trestní oznámení.^{18/} Policie věc odložila s tím, že se nejednalo o trestný čin.

Silným hlasem odpůrců imigrace se stal prezident Miloš Zeman. Už v lednovém rozhovoru pro Deník uvedl, že lidé původem z Alžírsko, Libye nebo Mali by měli zůstat v těchto zemích, protože je k nim váže „*genetická závislost*“ a naopak jim chybí „*adaptační schopnost*“ na život v Evropě. Zdroje teorií o „*genetické závislosti*“ a „*adaptačních schopnostech*“ uvedeny nebyly. Ve stejném rozhovoru přisoudil Zeman vinu za vznik ghett lidem, kteří v nich žijí.^{19/} Od tohoto výroku se distancoval ministr pro lidská práva Jiří Dienstbier (ČSSD). „*Jako mnohé jiné výroky pana prezidenta, je to velmi zjednodušující,*“ uvedl.^{20/} Prezident dále zaštilil plánovanou konferenci na půdě senátu o migraci, protože ústy jeho mluvčího šlo o „*výjimku z mainstreamové propagandy*“. Vystupujícími měli být odpůrci islámu, resp. lidé z hnutí Úsvit – Národní koalice a Bloku proti islámu. Senát však pořádání akce ve svých prostorách neumožnil.^{21/} Nakonec Zeman svou podporu odpůrcům migrace a islámu vyjádřil 17. listopadu na Albertově,

15/ Podle statistik ministerstva vnitra požádalo v ČR v roce 2015 o azyl 1 525 lidí, přičemž azyl byl udělen 71 lidem a doplňkovou ochranu získalo 399 lidí. Většina žadatelů o azyl pochází z Ukrajiny (694 lidí), syrští uprchlíci podali pouze 134 žádostí. Srov. <http://www.mvcr.cz/clanek/statisticke-zpravy-o-mezinarodni-ochrane-za-jednotlive-mesice-v-roce-2015.aspx> (bit.ly/znn-15).

16/ http://zpravy.idnes.cz/okamura-na-facebooku-broji-proti-islam-u-fc7-/domaci.aspx?c=A150103_130900_domaci_zt (bit.ly/znn-16)

17/ http://www.lidovky.cz/pocet-romu-v-cesku-neuveritelne-roste-vymyslel-si-okamura-celi-trestnimu-oznameni-gev-/zpravy-domov.aspx?c=A150613_142917_In_domov_sk (bit.ly/znn-17)

18/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/statisticky-urad-odmita-hoax-o-romech-ze-ktereho-vychazi-okamura> (bit.ly/znn-18)

19/ http://www.denik.cz/z_domova/milos-zeman-kdyz-se-neumite-adaptovat-vratte-se-domu-20150110.html (bit.ly/znn-19)

20/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/romska-temata-ovladla-tiskovku-u-ministra> (bit.ly/znn-20)

21/ <http://zpravy.aktualne.cz/domaci/politika/konference-islamofobu-v-senatu/r~f0cfc9ae764b11e5974b0025900fea04/> (bit.ly/znn-21)

kde spolu s předsedou Bloku proti islámu Martinem Konvičkou zazpíval českou hymnu.^{22/} Konvičku o pár dnů později policie obvinila z podněcování nenávisti proti muslimům kvůli jeho výrokům na FB. Právě v prostředí sociální sítě vyhrožoval Konvička muslimům koncentračními tábory a fyzickou likvidací.^{23/}

Zeman se vyjádřil i k připravovanému inkluzivnímu vzdělání na českých školách. Podle něj by děti s handicapem neměly chodit do stejných tříd s dětmi bez handicapu. Tento postoj kritizovala laická i odborná veřejnost a mnozí politici.^{24/}

Také další vrcholní političtí představitelé se dopouštěli pozoruhodných výroků, které nijak nepřispívaly k sociálnímu smíru nebo uklidnění populace. Například ministr financí Andrej Babiš (ANO) překvapil práním, aby byly vnější hranice schengenského prostoru uzavřeny, protože je potřeba bránit Evropu před uprchlíky. Proti výroku se ohradili premiér Bohuslav Sobotka (ČSSD) i předseda KDU-ČSL Pavel Bělobrádek, jenž ho označil za populistický a iracionální. Sobotka také upozornil na fašizující tendence české společnosti v souvislosti s migrační krizí.^{25/} Do debaty o migraci se zapojil i bývalý prezident ČR Václav Klaus, který inicioval vznik petice proti migraci.^{26/}

Politikův snažících se nenávistné nálady ve společnosti tlumit bylo zaregistrováno výrazně méně. Někteří však tuto svou roli plnili velmi důsledně. Pravidelně se k problematice vyjadřoval ministr pro lidská práva Dienstbier. Upozorňoval například na to, že ČR má kapacitu přijmout mnohem více uprchlíků, než je plánováno.^{27/} Vstřícný postoj k lidem prchajícím z válečných oblastí vyjádřil i ministr spravedlnosti Robert Pelikán (ANO). V červnu oznámil, že jeho rezort může poskytnout pro příjem uprchlíků objekt ve Vyšních Lhotách na Frýdecko-Místecku.^{28/} Na podzim Pelikán upozorňoval na špatné podmínky v detenčních zařízeních.^{29/} Významnou roli v uklidňování veřejnosti sehrál i premiér Sobotka, který se pokoušel občany uklidnit výroky, že vláda i bezpečnostní složky mají situaci pod kontrolou.^{30/} K lidskoprávní problematice se soustavně vyjadřovala také veřejná ochránkyně práv Anna Šabatová.

V roce 2015 hýbalo společností několik dalších politických kauz. V souvislosti s tzv. uprchlickou krizí to byla reakce na návrh Evropské komise zavést povinné kvóty pro přerozdělování uprchlíků. Vláda ústy premiéra Sobotky kvóty soustavně odmítala.^{31/} Nicméně se zavázala, že do roku 2017 přijme ČR

22/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/milos-zeman-si-zazpival-hymnu-s-martinem-konvicou-na-akci-bloku-proti-islamu> (bit.ly/znn-22)

23/ http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/konvicka-obvinen-z-podnecovani-k-nenavisti_363450.html (bit.ly/znn-23)

24/ http://www.rozhlas.cz/zpravy/politika/_zprava/1444002 (bit.ly/znn-24)

25/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/sobotka-a-belobradek-varuji-pred-fasizaci-spolecnosti> (bit.ly/znn-25)

26/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/byvaly-prezident-vaclav-klaus-predstavil-novou-petici-proti-imigraci> (bit.ly/znn-26)

27/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/dienstbier-cr-by-v-tuto-chvili-zvladla-vzit-az-15-000-uprchliku> (bit.ly/znn-27)

28/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/ministerstvo-spravedlnosti-nabizi-pro-uprchliky-nepouzivany-objekt-s-580-luzky> (bit.ly/znn-28)

29/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/podle-ministra-pelikana-jsou-na-tom-uprchlici-u-nas-nekdy-hur-nez-vezni-ocekavazaloby> (bit.ly/znn-29)

30/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/vlada-ma-bezpecnostni-situaci-v-cesku-pod-kontrolou> (bit.ly/znn-30)

31/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/premier-sobotka-pred-summitem-eu-jsme-proti-kvotam-odmitame-se-vzdat-kontroly-nad-prilivem-migrantu> (bit.ly/znn-31)

1 500 uprchlíků.^{32/} Už během roku 2015 přijelo do země několik syrských rodin, jejichž děti byly vážně nemocné a potřebovaly péči, kterou ve válkou zmiňované zemi původu nemohly získat.^{33/} Vláda souhlasila také s přesídlením 153 křesťanských uprchlíků z Iráku.^{34/}

Další kauza se týkala možného odškodnění protiprávně sterilizovaných žen.^{35/} Návrh na odškodné ve výši až 300 000 Kč pro ženy, které zákrok prodělaly mezi 1. červencem 1966 a 31. březnem 2012, podal ministr Dientsbier.^{36/} V říjnu 2015 ale premiér Sobotka oznámil, že vláda s návrhem nesouhlasí.^{37/} ČR se kvůli tomu stala terčem kritiky Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě.^{38/} Komisař Rady Evropy Nils Muižnieks

vyzval českou vládu, aby odškodnění obětí protiprávní sterilizace přijala zákonem.^{39/}

Diskriminace a segregace romských žáků a žákyň ve školách je jedním z dlouhodobých sociálních problémů. Projevuje se zvláště tendencí k jejich přeřazování do základních praktických škol, které jsou určeny pro žactvo s různými stupni mentálního handicapu. Podle České školní inspekce se situace zlepšuje,^{40/} podle mezinárodních organizací ovšem není zdaleka uspokojivá. V roce 2015 na problém upozornila organizace Human Rights Watch,^{41/} Rada Evropy^{42/} nebo Amnesty International.^{43/} Čeští politici reagovali na zahraniční kritiku různě. Zatímco ministr školství Marcel Chládek (ČSSD) tvrdil, že školský systém Romy nediskriminuje,^{44/} ministr Dientsbier kritiku označil za důležitou

32/ <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/ceska-republika-prijme-do-roku-2017-celkem-1500-migrantu-132704/> (bit.ly/znn-32)

33/ http://www.lidovky.cz/prvni-tri-syrske-rodiny-s-nemocnymi-detmi-priletely-do-cech-pq8-/zpravy-domov.aspx?c=A151012_183327_In_domov_mct (bit.ly/znn-33)

34/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/vlada-souhlasila-s-presidlenim-153-krestanskych-uprchliku-z-iraku> (bit.ly/znn-34)

35/ Slovo „protiprávní“ znamená, že zákrok byl proveden bez předchozího informovaného souhlasu pacientek.

36/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/dienstbier-navrhuje-300-tisic-odskodneho-za-protipravni-sterilizaci-zen> (bit.ly/znn-36)

37/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/vlada-odmitla-navrh-na-odskodneni-obeti-protipravni-sterilizace> (bit.ly/znn-37)

38/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/ucastnici-konference-obse-kritizovali-rozhodnuti-ceske-vlady-neodskodnit-obeti-nucene-sterilizace> (bit.ly/znn-38)

39/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/zahranicni/komisar-rady-evropy-vyzyva-ceskou-vladu-aby-prijala-zakon-o-odskodneni-protipravne-sterilizovanych-zen> (bit.ly/znn-39)

40/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/podle-ceske-skolni-inspekce-pribyva-romskych-zaku-na-beznych-zakladnich-skolach> (bit.ly/znn-40)

41/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/zprava-human-rights-watch-zminila-cr-v-souvislosti-s-diskriminaci-romu-ve-vzdelavani> (bit.ly/znn-41)

42/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/rada-evropy-v-cesku-je-stale-prilis-mnoho-romskych-deti-ve-zvlastnich-skolach> (bit.ly/znn-42)

43/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/amnesty-international-diskriminace-romskych-deti-trva-desitky-let-nastal-cas-ji-ukoncit> (bit.ly/znn-43)

44/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/ministr-chladek-zprava-amnesty-international-nevychazela-z-pravdivych-dat> (bit.ly/znn-44)

zpětnou vazbu a přislíbil, že se problémem bude zabývat.^{45/} Česká školní inspekce vydala na sklonku roku zprávu, podle které tvoří Romové více než 30 % dětí v programu pro žáky s lehkou mentální retardací.^{46/}

Čeští Romové se ani v roce 2015 nedočkali zajištění důstojného prostředí v okolí památníku obětí romského holocaustu v Letech u Písku. Přes protesty tuzemských i zahraničních aktivistů zůstává

na místě někdejšího koncentračního tábora velkokapacitní vepřín, vybudovaný v 50. letech 20. století. ČR kvůli tomu kritizovali mnozí politici z dalších evropských zemí.^{47/}

Mimořádně, rok 2015 byl posledním rokem projektu Dekáda romské inkluze, jehož cílem bylo zlepšení životních podmínek Romů. ČR se projektu účastnila. Na závěrečné konferenci v Sarajevu však zaznělo, že segregaci projekt nijak výrazně nezastavil.^{48/}

3.2 Místní samospráva

Zatímco na celostátní úrovni byli obětí populistických politických výroků a opatření cizinci a muslimové, lokální politici a úředníci využívali spíše protiromských nálad mezi obyvateli regionů. Ty souvisí s nárůstem prostorového sociálního vyloučení. Podle zprávy Ministerstva práce a sociálních věcí se počet sociálně vyloučených lokalit ve srovnání s rokem 2006 zdvojnásobil.^{49/} Agentura pro sociální začleňování již začátkem roku upozornila na to, že se životní podmínky obyvatel sociálně vyloučených lokalit

nezlepšují. Nepodařilo se zvýšit počet pracovních míst, zkvalitnit bydlení ani posílit bezpečnost.^{50/}

Místní samosprávy nezřídka k vylučování spíše přispívají, než aby je řešily.^{51/} Například v Duchcově začala platit vyhláška zakazující sezení na betonových zídkách nebo grilování venku.^{52/} Podobná opatření vydalo v předchozích letech i vedení jiných obcí.^{53/} Represivní možnosti pomohla rozšířit také novela zákona o pomoci v hmotné nouzi. Obcím dala možnost rozhodovat

45/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/ministr-dienstbier-ceske-skoly-se-musi-desegregovat> (bit.ly/znn-45)

46/ http://zpravy.idnes.cz/podle-prilohy-pro-postizene-se-uci-4-5-tisice-romu-f6h-/domaci.aspx?c=A151204_124558_domaci_zt (bit.ly/znn-46)

47/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/zbourejte-veprin-v-letech-a-postavte-pomnik-zadaji-nekteri-europoslanci-a-evropsti-intelektualove> (bit.ly/znn-47)

48/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/skoncila-dekada-romske-inkluze-zaclenovani-romu-vyrazne-neovlivnila-segregaci-nezabranila> (bit.ly/znn-48)

49/ <https://www.esfcr.cz/mapa-svl-2015/www/index.html> (bit.ly/znn-49)

50/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/v-cesku-narusta-pocet-socialne-vyloucenych-lokalit> (bit.ly/znn-50)

51/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/v-cesku-narusta-pocet-socialne-vyloucenych-lokalit> (bit.ly/znn-51)

52/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/duchcov-vyhlasou-zakazal-posedavani-na-verejnem-prostranstvi> (bit.ly/znn-52)

53/ Vyhlášku kritizoval například senátor Václav Láska, který slíbil, že se pokusí tento typ vyhlášky, konkrétně vydané v Rotavě, napadnout u Ústavního soudu. Podle vyjádření Láskovy asistentky (únor 2017) se doposud nepodařilo získat pro ústavní stížnost mezi senátory podporu, a tak se její podání odložilo na neurčito.

o tom, komu přidělí doplatek na bydlení, což někteří její představitelé využili k sankcionování těch nejzranitelnějších. Například vedení Bohumína deklarovalo, že město bude zamítat žádosti o doplatek na bydlení lidem žijícím na ubytovnách.^{54/}

Mnozí lokální politici využívali napětí mezi majoritou a romskou menšinou k získávání podpory a budování politické kariéry. Primátorkou Prostějova se stala sociální demokratka Alena Rašková, známá výrokem, že „Romové ‚dělají‘ děti na kšeft, aby od státu pobrali co nejvíce sociálních dávek“.^{55/} Město Vsetín podalo dovolání k Nejvyššímu soudu ve věci porušení práv obyvatel, které město vystěhovalo do obcí mimo Zlínský kraj. Jejich žalobu ostravský soud již třikrát zamítl, ovšem rozsudek pokaždé zrušil Vrchní soud v Olomouci.^{56/} Město Kladno čelilo žalobě romského páru pro diskriminaci při přidělování bytů. Podle Ústavního soudu nebylo dostatečně zdůvodněno zamítnutí úmyslné diskriminace, a proto nařídil Vrchnímu soudu tuto žalobu opětovně projednat.^{57/}

Pozitivních opatření ve prospěch zlepšení vztahů mezi Romy a majoritou nebylo zaznamenáno mnoho. Některá z nich navíc budila pochybnosti, zda budou skutečně tak efektivní, jak je místní samospráva představovala. Zmínit můžeme třeba snahu ostrav-

ských politiků jednat společně se zástupci Romské rady a romského expertního týmu. Například sdružení Konexe v tomto případě upozornilo na to, že volby rady neproběhly korektně a zvolení členové nezastupují zájmy všech ostravských Romů.^{58/} V Brně se zase v posledních letech pokouší vytvořit z místní sociálně vyloučené lokality v okolí ulice Cejl příjemnější místo k životu. V roce 2015 tam vznikl park a nízkoprahové centrum Hvězdička. Stavba svou podobou i cenou (43 milionů Kč) ale vzbudila také mnohé negativní reakce.^{59/}

Za chvályhodnou iniciativu lze označit snahu města Jirkova vyvracet na webových stránkách města smyšlené fámy o Romech.^{60/} V dalších městech se pokusili zvýšit bezpečnost v ulicích mimo jiné i aktivizací samotných obyvatel sociálně vyloučených lokalit. Například ve Zlínském kraji zvýšili podporu pro romské domovníky^{61/} a v ústeckých Neštěmicích zase zaměstnali romské pracovníky jako dohledovou službu.^{62/}

54/ <https://www.mesto-bohumin.cz/cz/zpravodajstvi/tiskove-zpravy/17948-bohumin-jednohlasne-zamitl-zadosti-o-doplatky-na-bydleni.html> (bit.ly/znn-54)

55/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/na-primatora-prostejova-bude-kandidovat-namestkyně-raskova-proslula-svými-anticigani> (bit.ly/znn-55)

56/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/deset-let-po-vsetinske-kauze-doporučuje-jiri-cunek-romum-bydleni-v-budove-vrchniho-soudu> (bit.ly/znn-56)

57/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/zaloba-romu-na-stat-kvůli-bydlení-musi-znovu-před-soud> (bit.ly/znn-57)

58/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/romske-volby-v-ostrove-fraska-nebo-nadeje> (bit.ly/znn-58)

59/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/park-hvezdicka-v-brnenskem-bronxu-cesta-z-ghetta-za-43-milionu> (bit.ly/znn-59)

60/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/radnice-v-jirkove-se-snazi-vyvracet-famy-o-romech> (bit.ly/znn-60)

61/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/zlinsky-kraj-zvyší-podporu-pro-romske-domovníky> (bit.ly/znn-61)

62/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/usteckym-nestemicim-se-osvedčila-dohledova-sluzba-s-romskými-pracovníky-radnice-chce-sluzbu-rozsířit> (bit.ly/znn-62)

3.3 Krajní pravice

Krajně pravicové skupiny se rovněž přižívovaly na islamofobní atmosféře ve společnosti a k dalšímu šíření strachu z islámu využívaly veřejný prostor i prostředí internetu. Online aktivit a kyberkriminality pravicových extrémistů si povšimlo i Ministerstvo vnitra. V situační zprávě o extremismu je například uvedeno, že Czech Defence League zastoupená hnutím Islám v ČR nechceme se dopouští kyberšikany na sociálních sítích.^{63/} Představitelem hnutí byl vysokoškolský pedagog Konvička, jehož policie kvůli jeho aktivitám na sociálních sítích obvinila z podněcování nenávisti proti muslimům. Ve zprávě o vývoji extremismu za druhé čtvrtletí 2015 už ministerstvo označilo hnutí Islám v ČR nechceme a nově vzniklý Blok proti islámu za „přímou konkurenci pro tradiční pravicové extrémisty“.^{64/}

Na internetu byli aktivní také administrátoři webu White Media, kteří zveřejňovali rasistický obsah, vytvářeli seznamy lidí a prováděli hackerské útoky. Na konci roku nabourali hackeři i twitterový účet premiéra Sobotky a zveřejňovali na něm jménem premiéra rasistický obsah.^{65/}

Významně vzrostl počet demonstrací proti muslimům, uprchlíkům a migrantům. Pokračoval tak trend z roku 2014, kdy „krajně

pravicové subjekty začaly ve větší míře reflektovat antiislámská témata“, jak upozornila Bezpečnostní informační služba.^{66/} V Ostravě se například na konci července konala demonstrace proti uprchlíkům. Policie zadržela 60 protiimigračních demonstrantů, když se po skončení akce vypravili do míst s vyšším zastoupením romských obyvatel.^{67/} V září přilákala Dělnická strana sociální spravedlnosti 300 lidí na demonstraci proti uprchlíkům do Plzně.^{68/} V listopadu se konala protiuprchlická demonstrace v Olomouci. V průchodu městem se extrémistům pokusilo zabránit asi 100 lidí, z nichž 98 policie zajistila, když blokovali jednu z ulic. Trasa pochodu neonacistů však musela být díky jejich odpůrcům změněna.^{69/}

Svátek 1. května neonacisté využili tradičně k návštěvě lokalit s vyšším počtem Romů. V Brně fyzicky blokovalo pochod nahlášený Dělnickou mládeží asi 2 000 lidí, které svolala iniciativa Brno blokuje. V důsledku toho museli účastníci pochodu změnit trasu. Podobně jako v Olomouci, i tady se však policie zaměřila spíše na antirasisty a 57 jich zadržela.^{70/}

63/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/situacni-zprava-o-extremismu-uskupeni-islam-v-cr-nehceme-pouziva-proti-svym-odpurcum-kybersikanu> (bit.ly/znn-63)

64/ http://www.romea.cz/dokumenty/Souhrnna_situacni_zprava_za_2_cvtvtleti_roku_2015.pdf (bit.ly/znn-64)

65/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/neonaciste-napadli-twitterovy-ucet-premiera-sobotky> (bit.ly/znn-65)

66/ <http://bis.cz/vyrocní-zprava6c8d.html> (bit.ly/znn-66)

67/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/neonaciste-v-ostrave-protestovali-proti-imigrantum-pak-vyrazili-na-romy-policie-zdrzela-pres-60-extremistu> (bit.ly/znn-67), viz také incident č. 74 Neonacistická demonstrace v kapitole 5.2 Charakteristika jednotlivých incidentů.

68/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/extremisticka-dsss-a-nd-usporadaly-v-plzni-demonstraci-proti-uprchlikum-prislo-na-ni-asi-300-lidi> (bit.ly/znn-68)

69/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/extremiste-z-dsss-stvali-proti-uprchlikum-policie-zajistila-skoro-stovku-jejich-odpurcu> (bit.ly/znn-69)

70/ http://brno.idnes.cz/pochod-delnicke-mladeze-v-brne-dkl-/brno-zpravy.aspx?c=A150501_144102_domaci_pku (bit.ly/znn-70)

3.4 Bezpečnostní složky

Jak vyplývá i z ostatních kapitol, rok 2015 byl bohatý na nenávistné demonstrace. To se samozřejmě neobešlo bez zásahů policie. V některých případech však policie překvapivě nezasahovala proti extremistům, ale soustředila se na jejich odpůrce. Odpůrce neonacistů zajišťovala policie na demonstracích v Brně i Olomouci. V Praze na lednové antiislámské demonstraci dokonce policie odvezla v policejním antonu přímo z demonstrace romskou aktivistku Ivanu Čonkovou a evangelického faráře Mikuláše Vymětala. Důvodem byla česko-romská vlajka, kterou oba na akci drželi.^{71/} Vlajka vznikla jako umělecké dílo, svému autorovi však vynesla trestní oznámení za porušení zákona o užívání státních symbolů. Praha 7 za to autorovi vlajky udělila pokutu, ale několik dnů před zadržením Čonkové a Vymětala pražský magistrát trest zrušil a řízení zastavil.^{72/} Policisté na demonstraci o zrušení patrně nevěděli, proto oba aktivisty odvezli k podání vysvětlení. Aktivistka si později na postup policie stěžovala a dosáhla omluvy za pochybení.^{73/}

V případě červencové protiimigrační demonstrace v Praze si policisté vysloužili kritiku za to, že nezasáhli proti Vladimíru Heřmanovi, který na demonstraci přinesl makety šibenic s nápisem „za vlastizradu“. Vzkaz byl určen českým politikům, kteří se vyjadřují pro přijímání válečných uprchlíků do ČR. Makety šibenic sice

policisté ignorovali, ale opět zasáhli proti skupině odpůrců demonstrace, kteří se pokusili zablokovat následný pochod jejích účastníků. Nekonání policistů v souvislosti se šibenicemi prověřovala krajská policie a dozorovalo policejní prezidium. Ačkoliv postup policie kritizoval například i ministr vnitra Milan Chovanec (ČSSD), vnitřní kontrola žádné pochybení neodhalila.^{74/} Naopak při srpnové demonstraci proti migraci v Praze policisté velmi pohotově zareagovali v případě představitele slovenské skupiny Vzдор, který mluvil o nerovnosti ras a židovském spiknutí. Byl zadržen už v průběhu projevu a poté převezen na služebnu k podání vysvětlení.^{75/}

Co se týče pochybení policistů, bylo řešeno vnitřními mechanismy ještě několikrát. Generální inspekce bezpečnostních sborů se zabývala zásahem proti brigádníkům sklízějícím technické konopí. Policisté je považovali za zloděje. Očitý svědek sdělil zpravodajskému webu Romea.cz, že agresivně postupovala policie pouze proti Romům.^{76/} K datu dokončení této Zprávy nebyl znám výsledek, mluvčí Inspekce pouze sdělil, že nenávistná pohnutka nebyla prozatím potvrzena. Obvodní ředitelství policie na Praze 2 zase řešilo stížnost na policistu, který používal šanon s nadpisem „CIKÁNI + FEŤÁCI.“^{77/} Nikdo za to nakonec potrestán nebyl, protože nebylo možné dohledat autora popisku.^{78/}

71/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/pri-protestu-proti-antiislamske-demonstraci-byl-zadrzen-evangelicky-farar-a-romska-aktivistka-kvuli-cesko-romske-vlajce> (bit.ly/znn-71)

72/ Pro bližší informace viz Zprávu o násilí z nenávisti v České republice v roce 2014.

73/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/policie-pri-zasaha-proti-romske-aktivistce-ktera-drzela-cesko-romskou-vlajku-jednala-protipravne> (bit.ly/znn-73)

74/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/podle-policejni-kontroly-policie-na-demonstraci-se-sibenicemi-nepochybila> (bit.ly/znn-74)

75/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/policie-odvedla-recnika-na-akci-proti-imigrantum-primo-z-podia-hlasal-o-zidovskem-spiknuti-a-nerovnosti-ras> (bit.ly/znn-75)

76/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/zasah-podle-etnickeho-klice-policiste-byli-agresivni-pouze-proti-romum-tvrdi-ocity-svedek> (bit.ly/znn-76)

77/ <http://echo24.cz/a/w2UfM/cikani-a-fetaci-tak-nadepsala-sanon-prazska-kriminalka> (bit.ly/znn-77)

78/ <http://echo24.cz/a/wf4iG/sanon-cikani--fetaci-byl-tu-uz-dlouho-tresty-nejbudou> (bit.ly/znn-78)

Nárůst počtu sociálně vyloučených lokalit byl doprovázen hledáním nových cest k posílení bezpečnosti. V některých oblastech proto začali policisté spolupracovat s místními obyvateli. V Ústeckém, Karlovarském, Olomouckém a Moravskoslezském kraji přijala policie čtyři desítky specialistů pro práci s Romy v sociálně vyloučených lokalitách. Jsou mezi nimi i samotní Romové a jejich úkolem je nejen udržování pořádku, ale také budování vztahů s lidmi v lokalitách.^{79/} Jinde naopak městská policie začala v sociálně vyloučených lokalitách uplatňovat represivní postupy. V severočeských městech, kde začaly platit vyhlášky zakazující například sezení jinde než na lavičkách, začala policie nedodržování vyhlášky pokutovat. Zpravodajský web Romea.cz zveřejnil například příběh Romky, která dostala od městské policie pokutu ve chvíli, kdy se opřela o zídku u popelnice, protože se jí udělalo nevolno. Další lidé se novinářům z Romea.cz svěřili s tím, že policie vybírající pokuty u sebe nosí makety samopalů.^{80/} Romea.cz také publikovala video zachycující policejní zákrok proti aktivistům, kteří uspořádali v Duchcově piknik a zkusili grilovat ve veřejném parku. Jednalo se přitom o místo, na které se vyhláška o zákazu grilování nevztahovala. Zasahující policisté se obhajovali například tím, že není normální, aby se v parku scházely větší skupiny lidí.^{81/}

ČR byla během roku několikrát kritizována za to, jak zachází s lidmi v detenčních zařízeních. Například zpravodajský web

Aktuálně.cz zveřejnil rozhovor s Pákistáncem, podle nějž se zaměstnanci detenčních zařízení chovali k zadržovaným jako k vězňům a neposkytovali jim dostatek jídla.^{82/} Za „nelidské“ a „ponižující“ označil podmínky v detenčních táborech i ředitel Organizace pro pomoc uprchlíkům Martin Rozumek.^{83/} Ombudsmanka Šabatová dokonce uvedla, že v zařízení Bělá-Jezová dochází k porušování Evropské úmluvy o lidských právech. Mluvila například o ponižujících podmínkách, nevyhovujícím prostředí pro děti a nedostatku informací pro zadržované.^{84/} Lidé v drahnickém detenčním zařízení drželi hladovku kvůli tamním podmínkám a strachu z deportace zpět do země původu.^{85/} Kritiku si vysloužila i cizinecká policie, která označovala zadržené uprchlíky v Břeclavi fixou. Šéf svazu italských židovských organizací Renzo Gattegna to přirovnal k praktikám nacistů během holokaustu.^{86/}

TV Prima v jedné z reportáží upozornila na alarmující výsledky průzkumu v armádě. Podle zjištění výzkumníků považuje 71 % zaměstnanců Generálního štábu uprchlíky za největší nebezpečí pro ČR. Pro tři čtvrtiny dotázaných jsou Romové naprosto nepřijatelní. Podobný postoj mají i k Afgháncům, muslimům a Albáncům.^{87/} Ministr obrany Martin Stropnický (ANO) uvedl, že výzkum ukázal i kladná zjištění, jako je převážná podpora demokratického zřízení a státní suverenity. Na druhé straně zveřejnění

79/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/policie-vybrala-ve-svych-radach-40-specialistu-pro-praci-s-romy> (bit.ly/znn-79)

80/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/nulova-tolerance-na-sidlisti-janov-pro-pokuty-se-samopalem> (bit.ly/znn-80)

81/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/zkusili-grilovat-prijeli-policiste-ve-ctyrech-autech-a-rekli-co-je-normalni-jinde-neni-normalni-v-duchcove> (bit.ly/znn-81)

82/ <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/svedectvi-z-bele-zijeme-tady-ve-stresu-a-hadame-se-o-jidlo/r~01c27a8641b811e5b3730025900fea04/?redirected=1475705028> (bit.ly/znn-82)

83/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/reditel-organizace-pro-pomoc-uprchlikum-ceska-detencni-zarizeni-jsou-nelidska> (bit.ly/znn-83)

84/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/verejna-ochrankyne-prav-sabatova-v-zarizeni-pro-uprchliky-v-bele-jezove-dochazi-k-poruvani-evropske-umluvy-o-lidskych> (bit.ly/znn-84)

85/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/cast-uprchliku-z-drahonic-udajne-zahajila-hladovku> (bit.ly/znn-85)

86/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/po-kritice-ze-se-chova-jako-za-holokaustu-upravi-policie-pravidla-pro-oznacovani-uprchliku> (bit.ly/znn-86)

87/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/interni-pruzkum-ukazuje-ze-armadni-dustojnici-jsou-xenofobove-a-rasisti-stropnicky-naznacuje-ze-muze-jit-o-provokaci> (bit.ly/znn-87)

výsledků označil za „totální selhání“ a dodal, že vojáci mají jeho plnou důvěru a že se plně za armádu staví.^{88/} Jiní politici, včetně členů vlády, byli již kritičtější. Ministr financí Babiš ohodnotil

výsledky výzkumu jako špatnou zprávu.^{89/} Předseda vlády Sobotka v této souvislosti mluvil o „varovném dojmu“.^{90/}

3.5 Média

Téma uprchlíků a migrace bylo po celý rok jedním z hlavních témat českých médií. Mediálnímu pokrytí uprchlické krize se věnoval tým sociologů z Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity. Výzkumníci se zaměřili na zobrazení problematiky ve zpravodajství České televize a TV Nova. Mimo jiné zjistili, že v obou médiích byl důraz kladen hlavně na bezpečnostní a administrativní stránku. Jen okrajově měli novináři zájem o příběhy konkrétních běženců. Při popisu událostí používají „odosobňující, zpředměňující jazyk a specifické metafory, například metaforu povodně“.^{91/} Výzkumná zpráva končí úvahou, že takto zpracované události mohou vyvolat v divácích pocit ohrožení a snížit schopnost empatie s osudem běženců.^{92/}

Poznatky brněnských sociologů se sice týkaly jen zpravodajství dvou televizí, zmíněné problémy se ovšem objevovaly i ve zpravodajství tištěných a internetových médií. Textové online zpravodajství o uprchlické krizi navíc poskytovalo prostor diskutérům,

kteří přímo pod články nebo u odkazů na sociálních sítích zveřejňovali nenávistné komentáře. Policie začala například prošetřovat trestní oznámení na autory nenávistné facebookové diskuse týkající se zadržení běženců na dálnici D5.^{93/}

Je nutno říci, že některá média se snažila předsudky veřejnosti vůči uprchlíkům a migrantům tlumit, například tím, že o uprchlické krizi novináři informovali z pohledu samotných uprchlíků. Například Český rozhlas spustil seriál o životě uprchlíků v bavorském Hofu. Přímou s lidmi, kteří museli odejít ze svého domova v Sýrii, natáčel redaktor Vojtěch Berger.^{94/} Také tvůrci dětského pořadu Planeta Yó chtěli u dětských diváků spíše posilovat solidaritu než nenávist a strach. V jednom z dílů tvůrci vyzývali dokonce k pomoci uprchlíkům. Kritici z řad rodičů dětských diváků ale označili pořad za nevyvážený a poslali stížnost Radě pro rozhlasové a televizní vysílání. Jejich stížnost byla zamítnuta.^{95/}

88/ http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/stropnick-y-k-extremismu-v-armade-za-vojaky-si-stojim_358143.html (bit.ly/znn-88)

89/ <http://domaci.ihned.cz/c1-64663210-vojaci-podporuji-extremisty-v-armade-je-korupce-spatna-vizitka-rika-o-pruzkumu-babis> (bit.ly/znn-89)

90/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/stropnick-y-za-armadou-stoji-pruzkum-podle-nej-ukazal-i-kladne-rysy> (bit.ly/znn-90)

91/ Tkaczyk, Michal, Pospěch, Pavel, Macek, Jakub. 2015. Analýza mediálního pokrytí uprchlické krize (výzkumná zpráva). Brno: Masarykova univerzita, s. 5.

92/ Tamtéž, s. 6.

93/ https://plzen.idnes.cz/rasismus-uprchlici-bezenci-nenavist-komentare-facebook-policie-p8g-/plzen-zpravy.aspx?c=A150804_170638_plzen-zpravy_pp (bit.ly/znn-93), viz také incident č. 82 Útoky na FB v kapitole 5.2 Charakteristika jednotlivých incidentů

94/ http://www.rozhlas.cz/zpravy/evropa/_zprava/zvukem-i-obrazem-jak-bavorske-mesto-hof-zvlada-prichod-uprchliku--1584497 (bit.ly/znn-94)

95/ http://byznys.lidovky.cz/detsky-porad-ct-ktery-se-zastal-uprchliku-zakon-neporusil-pai-/media.aspx?c=A150922_173821_In-media_jzl (bit.ly/znn-95)

Na zkrusování informací v médiích soustavně upozorňovali novináři z Romea.cz. Zaznamenali například článek na zpravodajském webu iDnes.cz zdůrazňující etnicitu pachatelů už v titulku textu, který zněl: „Cikáni se prali v trolejbusu“.96/ Romea.cz také upozornila na zavádějící informování na webu Novinky.cz o kauze českých Romů v Sheffieldu, kteří podle novinářů chtěli prodat dítě. Policie pro tuto skutečnost nenašla žádné důkazy, což už čeští novináři nezmínili.97/ Prostějovský večerník zveřejnil manipulativní článek o Romce pobírající vysokou odměnu pro pěstouna, která ovšem odpovídá běžně poskytovaným částkám po splnění zákonem stanovených podmínek. Pod textem navíc dala redakce prostor nenávistné diskusi. Po kritice redaktorů Romea.cz vedení Večerníku vydalo prohlášení, v němž se za výskyt nenávistných příspěvků omluvilo.98/

Stereotypního zobrazování Romů se podle některých neziskových organizací dopustili i dokumentaristé z České televize. Seriál 8. A měl podle tvůrců předsudky vůči romské menšině bořit. Kritici v čele s IU ale upozornili na to, že výsledné dílo naopak předsudky a stereotypy posiluje. V otevřeném dopise Radě pro rozhlasové a televizní vysílání například uvedli, že „místo otevírání debaty o problémech jako je segregace, dokument může posilovat protiromské nálady. (...) Třída 8. A je tak prezentována jako problematická, protože je téměř výhradně romská. Není přítom zřejmé, zda

*některé děti nemohou trpět například poruchou soustředění, na zřetel není bráno ani sociální zázemí jednotlivých dětí.*99/ Rada pro televizní a rozhlasové vysílání pochybení odmítla.100/

I v médiích však bylo možné najít pozitivní příklady informování o problematice Romů. Jeden z textů, který má skutečně potenciál bořit zaběhlé stereotypy o Romech, se překvapivě objevil na webu Xman.idnes.cz. Čtenáři tam mohli najít článek o Romech jako hrdinech protinacistického odboje.101/

Velmi aktivní byly nejrůznější webové stránky, které produkovaly nebo sdílely rasistický a nenávistný obsah. V příloze Lidových novin vyšla rozsáhlá analýza webu Parlamentní listy, jejichž návštěvnost přesáhla 6 000 čtenářů měsíčně. Autor analýzy Tomáš Urban konstatoval, že Parlamentní listy se tváří jako seriózní médium a mnoho čtenářů je tak i vnímá. Ve skutečnosti ale sdílí extrémní názory a vymyšlené zprávy. Prostor zde dostávají populističtí politici. Web je navíc propojen s weby Protiproud, Euportál a Euserver, které uveřejňují nenávistné články například proti muslimům, židům, migrantům a dalším menšinám. Urban také zmínil, že vydavatel Parlamentních listů, společnost OUR MEDIA, vydává zároveň i Krajské listy a Regionální novinky.102/

Za poskytnutí prostoru pro šíření nenávisti byl vydavatel Parlamentních listů potrestán pokutou 150 000 Kč. Žalobu podal Jaroslav Suchý kvůli tomu, že pod jedním z článků zůstaly v diskusi

96/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/server-idnes-psal-o-incidentu-v-mhd-opet-negativne-zduraznil-etnicitu> (bit.ly/znn-96)

97/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/novinky-cz-znovu-zverejnily-vice-jak-rok-stare-zavadejici-informace-o-romech-v-sheffieldu> (bit.ly/znn-97)

98/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/prostejovsky-vecernik-si-za-svou-manipulativni-reportaz-sype-popel-na-hlavu> (bit.ly/znn-98), viz také incident č. 76 Nenávistný článek v Prostějovském večerníku v kapitole 5.2 Charakteristika jednotlivých incidentů.

99/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/neziskove-organizace-kritizuji-serial-trida-8-a-mel-bourat-predsudky-ale-spise-je-siril> (bit.ly/znn-99)

100/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/serial-trida-8-a-jako-podpora-stereotypu-rada-pro-rozhlasove-a-televizni-vysilani-pochybeni-odmitla> (bit.ly/znn-100)

101/ http://xman.idnes.cz/romove-protinacisticky-odboj-dk1-/xman-profilu.aspx?c=A150518_122519_xman-styl_fro (bit.ly/znn-101)

102/ http://byznys.lidovky.cz/parlamentni-listy-jsou-radikalni-listy-f0d-/media.aspx?c=A150817_124641_In_nazory_ELE#utm_source=rss&utm_medium=feed&utm_campaign=In_byznys&utm_content=main (bit.ly/znn-102)

rasistické urážky jeho osoby. Společnost se proti rozsudku odvolala, ale vrchní soud rozsudek potvrdil.^{103/}

Nenávist vůči migrantům, Romům, LGBT+ komunitě nebo lidem podporujícím uprchlíky plnila i mnoho facebookových profilů a nejrůznějších obskurních webových stránek. Například na zmíněném webu Protiproud si mohli lidé přečíst článek, jehož titulek začínal takto: „Imigrantská vlna se valí dál: Uprchlíci, nebo invazní jednotky?“^{104/} Texty proti imigraci se objevovaly na webech Evropa-protiimigraci.tumblr.com nebo Stopislam.eu. Nenávistným obsahem vůči nejrůznějším menšinám byl také naplněn web Stopmultikulti.cz.^{105/} Nenávist vůči LGBT+ komunitě šířili například autoři webu bukvice.wordpress.com, kde se objevovala jména známých osobností v souvislosti s jejich sexuální orientací.^{106/}

Své webové stránky i facebookový profil celý rok spravovala také iniciativa Islám v České republice nechceme. Každý den přidávali administrátoři nový obsah zaměřený proti muslimům a přistěhovalcům. Často se jednalo o polopravdy, dezinformace a hoaxy, například když členové iniciativy svým fanouškům a čtenářům ukázali fiktivní protiuprchlicky zaměřený citát slovenského herce Milana Lasicí. Později se ukázalo, že šlo o podvrh.^{107/}

Smyslených zpráv (tzv. hoaxů) se na sociálních sítích objevilo ale mnohem víc. Nejčastěji se jednalo o zprávy týkající se kriminál-

ních činů páchaných lidmi z různých menšin. Na blozích a sociálních sítích se také objevovala lživá a zkreslená tvrzení informující o tom, jaké mají příslušníci menšin výhody. Romea.cz si povšimla například hoaxy o tom, že Romové mají přednost na úřadu práce.^{108/}

Některé hoaxy měly za cíl poškodit konkrétní lidi nebo iniciativy a poštvat proti sobě některé menšiny. Například na facebookové stránce Romové proti islámu se objevila informace, že tuto stránku myšlenky s ní spojené podporuje skupina Terne čhave nebo romské sdružení Dživipen. Obě organizace to popřely.^{109/} Na sociálních sítích byl také zveřejněn dopis Ústředí muslimských obcí, který vyjadřoval nesouhlas s pořádáním festivalu Prague Pride. Ústředí muslimských obcí odmítlo, že by takový dopis napsal někdo z jejího vedení. Jeho místopředseda dále vydal prohlášení, ve kterém odsoudil nenávistné kampaně proti kterékoliv skupině lidí.^{110/} O systematické vysvětlování podobných hoaxů a uvádění informací na pravou míru se po celý rok pokoušela na svém webu vládní iniciativa HateFree Culture.

^{103/} <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/vrchni-soud-potvrdil-prelomovy-verdikt-parlamentni-listy-musi-zaplatit-odskodne-za-rasisticke-diskuze-pod-clanky> (bit.ly/znn-103)

^{104/} <http://protiproud.parlamentnilisty.cz/politika/2040-imigrantska-vlna-se-vali-dal-uprchlici-nebo-invazni-jednotky-soros-uz-nezastira-ze-jde-o-plan-na-zniceni-evropy-pad-merkelove-rozpad-eu-cechova-predpoved-zacalo-odpocitavani.htm> (bit.ly/znn-104)

^{105/} <http://www.stop-multikulti.cz/o-nas/> (bit.ly/znn-105)

^{106/} <https://bukvice.wordpress.com/> (bit.ly/znn-106)

^{107/} <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/islam-v-cr-nehceme-siri-vymysleny-protimuslimsky-citat-slovenskeho-herce-milana-lasicy> (bit.ly/znn-107)

^{108/} <http://www.romea.cz/cz/publicistika/komentare/gadzo-padej-do-zadu-do-fronty-romove-maji-prednost-aneb-jak-se-vytvari-nenavist> (bit.ly/znn-108)

^{109/} <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/romove-proti-islamu> (bit.ly/znn-109)

^{110/} <http://www.hatefree.cz/blo/hoaxy/1068-muslimove-prague-pride> (bit.ly/znn-110)

3.6 Obyčejní lidé

Nepřátelství vůči muslimům, nesouhlas s přijímáním uprchlíků a nevěle sdílet zemi s migranty z jiných zemí – to vše bylo patrné i z nejrůznějších výzkumů veřejného mínění. Například vládní kampaň HateFree Culture zveřejnila výsledky pilotního průzkumu o nesnášenlivosti mezi mladými lidmi. Vyplývalo z něj, že „*nárůst odporu k muslimům zvýšil také nesnášenlivost vůči Romům a homosexuálům*“.^{111/} Pro stejnou kampaň vytvořila také agentura MEDIAN výzkum nenávisti na internetu. Studie odhalila, že jednání Romů hodnotili respondenti přísněji než stejné jednání u příslušníků majority.^{112/}

Předsudky a mnohdy i rasistické postoje veřejnosti dokumentovaly i další výzkumy. Centrum pro výzkum veřejného mínění vydalo v únoru zprávu o tom, že nejméně sympatií chovají Češi k Romům a oproti předchozímu období klesly sympatie k Arabům, Židům, Řekům a Srbům. 16 % dotázaných si také myslí, že by cizinci neměli mít možnost získat v ČR dlouhodobý pobyt.^{113/} Sociologický ústav Akademie věd zase vydal průzkum, podle kterého 85 % respondentů vnímá Romy a muslimy za nejvíce násilnické. „*Více než polovina dotázaných je přesvědčena, že některé rasy a etnika se rodí méně inteligentní než jiné, a 70 % respondentů věří, že některé kultury lze označit jako lepší než ostatní*“.^{114/} V září pak agentura Focus zveřejnila výsledky průzkumu, podle kterého nejsou lidé v ČR spokojeni s tím, jak vláda

přístupuje k uprchlické krizi. 93 % respondentů by raději vrátilo uprchlíky zpět do jejich vlasti. Vliv na to má podle agentury strach z jiného či neznámého.^{115/}

Po celý rok probíhaly demonstrace proti muslimům, migraci a uprchlíkům. Akce často organizovaly, jak již bylo uvedeno výše, iniciativy a politická uskupení spojená s krajní pravíci. Řada z nich ještě o pár měsíců dříve svolávala podobné demonstrace proti Romům. Účast byla různá, například na protiislámské shromáždění Dělnické strany sociální spravedlnosti na pražské Staroměstské náměstí přišlo jen 40 lidí.^{116/} 28. října proběhly demonstrace proti uprchlíkům v Praze, Brně, Ostravě, Ústí nad Labem i Liberci. Mezi svolavateli byli zástupci hnutí Blok proti islámu, Úsvit-Národní koalice a Svoboda a přímá demokracie. Do Prahy přijel i předseda německého protiislámského hnutí Pegida.^{117/}

Nenávistné demonstrace většinou vyvolaly protiakci, ať už v čase a místě konání akce extrémní pravice, nebo v jiném termínu. Už v únoru se na pražském Náměstí republiky sešlo například 150 lidí, kteří dávali najevo nesouhlas s rostoucí mírou xenofobie ve společnosti.^{118/} V červnu se zase na Václavském náměstí konal happening Pevnost Česko, jehož cílem bylo zesměšnit xenofobii a nenávistné projevy ve společnosti.^{119/}

111/ <http://www.hatefree.cz/analyza-homoklady-musulmani-a-tmavocesi-online> (bit.ly/znn-111)

112/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/mladi-lide-nemeri-romum-stejnym-metrem> (bit.ly/znn-112)

113/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/pruzkum-pribyva-cechu-kteri-nechteji-dlouhodoby-pobyt-cizincu-v-cr> (bit.ly/znn-113)

114/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/pruzkum-romy-maji-cesi-za-line-a-nemoralni-muslimy-za-nasilniky> (bit.ly/znn-115)

115/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/pruzkum-hlavni-rol-i-v-uvazovani-o-uprchlicich-hraje-strach> (bit.ly/znn-115)

116/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/protiislamske-shromazdeni-dsss-prilakalo-pouze-40-lidi> (bit.ly/znn-116)

117/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/v-nekolika-mestech-probehly-nenavistne-demonstrace-proti-uprchlikum> (bit.ly/znn-117)

118/ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/asi-150-lidi-demonstrovalo-v-praze-proti-rasismu-a-xenofobii> (bit.ly/znn-118)

119/ <http://www.romea.cz/cz/kalendar-akci/aktiviste-na-vaclavaku-vybuduji-pevnost-cesko> (bit.ly/znn-119)

Součástí normalizace nenávisti vůči menšinám se stal i nečekaný úspěch kapely Ortel v soutěži Český slavík. Hudební skupina, vystupující ve svých textech proti různým menšinovým skupinám, se umístila na druhém místě v kategorii skupina roku. Frontman kapely Tomáš Ortel už dříve založil neonacistickou kapelu Conflict 88 (číslice 88 odkazují k nacistickému pozdravu „Heil Hitler“).^{120/}

Ne vždy ale nenávistná rétorika vedla k úspěchu. Kvůli rasistickým výroky na sociálních sítích a údajně špatně odváděné práci byl odvolán vedoucí oddělení pro styk s veřejností a mluvčí Nejvyššího soudu Petr Knötig. „*Cikórky, samý cikórky. Stačilo by tam nechat jednu hlídku, ať je vyháni a přitom strážníci mohou hlídat i okolí,*“ uvedl na svém facebookovém profilu spolu s fotografií zrekonstruované kašny v Brně, kde si hrály převážně romské děti. V diskusi pak zaznívaly urážky jako „*smradlaví cigáni*“, „*opičky*“ nebo „*hnus*“.^{121/}

V souvislosti s uprchlickou krizí byla veřejnost velmi aktivní zejména při nahlašování přítomnosti domnělých uprchlíků a migrantů na území ČR. Pozorní občané své „objevy“ poctivě oznamovali policii. Ne vždy se ale skutečně jednalo o migranty. Například ve Znojmě si lidé spletli s migranty smuteční průvod Romů.^{122/} V Mladé Boleslavi zase podobným způsobem lidé udali mladoboleslavské fotbalisty.^{123/} V Uherském Hradišti pak lidé nahlásili jako ilegální migranty členy folklorního souboru z Beninu.^{124/}

Veřejnost se během roku několikrát obracela na své politické představitele prostřednictvím otevřených dopisů, výzev a manifestů. Například lidé z majority žijící na litvínovském sídlišti Janov sepsali v březnu petici, kterou adresovali premiéru Sobotkovi. Stěžují si v něm na romské sousedy a žádají řešení. Ředitel Agentury pro sociální začleňování Martin Šimáček ale upozornil na to, že iniciátorem petice je předseda bytového družstva Krušnohor František Ryba, který je známý nenávistnými výroky vůči Romům.^{125/}

Nenávistné nálady ve společnosti a absence solidarity s lidmi prchajícími z válečných oblastí vyvolala i výzvy, které naopak k sounáležitosti vybízely. Na začátku července vznikl také otevřený dopis, ve kterém tisíce lidí vyzývali vládu, aby se postavila nenávisti a xenofobii. V dopise byl také ohlášeno vznik platformy Stop nenávisti.^{126/} V létě byla zveřejněna i Výzva vědců proti strachu a lhostejnosti, kde se akademičtí pracovníci vymezili proti tomu, „*jakým způsobem je v naší zemi rozdmýchávána a všeobecně tolerována etnická a náboženská nesnášenlivost*“. Výzvu podepisovali i lidé mimo akademickou sféru prostřednictvím internetových stránek iniciativy.^{127/} Výzvu „*k prolomení strachu, lhostejnosti a neúcty k životu těch, kteří jsou nyní v nouzi*“ uveřejnila také sedminásobná olympijská vítězka Věra Čáslavská.^{128/} V prosinci se pak objevila Adventní výzva, jejíž signatáři varovali před populisty, kteří vy-

^{120/} <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/v-ankete-cesky-slavik-uspela-skupina-ortel-ktera-je-spojovana-s-neonacisty> (bit.ly/znn-120)

^{121/} <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/predseda-nejvyssiho-soudu-odvola-knotiga-za-jeho-vyroky-o-romech> (bit.ly/znn-121)

^{122/} <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/smutecni-pruvod-znojmskych-romu-si-volajici-spletl-s-uprchliky> (bit.ly/znn-122)

^{123/} <http://sport.tn.nova.cz/clanek/policie-zadrzela-fotbalisty-neni-divu-ze-se-lide-lekli-rekl-policista.html> (bit.ly/znn-123)

^{124/} <https://www.novinky.cz/krimi/380724-lide-panikari-uprchliky-vidi-vsude.html> (bit.ly/znn-124)

^{125/} <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/martin-simacek-situace-v-janove-neni-kriticka-za-petici-stoji-zajmy-bytoveho-druzstva> (bit.ly/znn-125)

^{126/} <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/stovky-lidi-vyzyvaji-vladu-aby-se-postavila-nenavisti> (bit.ly/znn-126)

^{127/} <http://www.vyzvavedcu.cz/> (bit.ly/znn-127)

^{128/} <http://denikreferendum.cz/clanek/21180-vyzva-very-caslavske> (bit.ly/znn-128)

užívají nenávisti k vlastnímu prospěchu, a vyjádřili znepokojení z „fašizujících tendencí nemalé části společnosti“.^{129/}

Členové ústecké Okresní hospodářské komory zveřejnili otevřenou výzvu politikům a občanům, v níž upozorňovali na údajné problémy spojené s přistěhovaním Romů do města. Ve výzvě komory se například objevil odkaz na článek z Krajských listů (viz podkapitola o médiích), který přisuzoval vinu za špatný stav budov v sociálně vyloučených lokalitách výhradně jejich romským obyvatelům. Jako možné řešení navrhla Komora Romy žijící v okrese Ústí nad Labem spočítat, omezit výši poskytovaných sociálních dávek a povolát armádu do ulic.^{130/} Vedení Hospodářské komory se od výzvy distancovalo.^{131/}

Jedním z předsudečných projevů mezi lidmi je diskriminační jednání. Česká obchodní inspekce vydala v únoru tiskovou zprávu týkající se zaznamenaných případů diskriminace za rok 2015. Celkem bylo zaregistrováno 40 případů. Nejčastějším důvodem byla národnost (21 případů), v sedmi případech byli diskriminováni lidé kvůli své etnicitě, v pěti případech šlo přitom o diskriminaci Romů na trhu s byty. Diskriminace z důvodu věku byla zaznamenána v devíti případech a inspektoři registrovali i jeden případ diskriminace kvůli hendikepu.^{132/}

O případu rasové diskriminace informovala i Česká televize. V srpnu zveřejnila reportáž o tom, že bezpečnostní pracovníci na

Letišti Václava Havla odmítli vpustit na palubu letadla několik Romů. Stalo se tak ještě dříve, než mohli projít úřední pasovou kontrolou.^{133/}

V roce 2015 se některé případy diskriminace dostaly i před soud. V červnu začal u litoměřického okresního soudu civilní spor mezi Lenkou Balogovou a makléřkou Eliškou Noskovou, která na přání klienta diskriminovala romskou zájemkyni o byt. Odmítnutá zájemkyně kontaktovala realitní kancelář v rámci testování diskriminace, kterým se zabýval úřad ombudsmanky. Ombudsmanka Šabatová označila jednání makléřky za ukázkový příklad diskriminace.^{134/} V srpnu soud rozhodl, že se makléřka musí omluvit. Odškodnění ale soud diskriminované ženě nepřiznal a neuložil makléřce ani uhrazení nákladů řízení. Diskriminovaná žena se proto proti rozsudku odvolala.^{135/}

Poměrně častým jevem zejména na sociálních sítích byly hoaxy, které hromadně šířili lidé mezi sebou.^{136/} Například žena z Dačicka v létě informovala na FB o tom, že v obci Lidéřovice podřezali uprchlíci hospodářská zvířata. Bylo na ni podáno trestní oznámení, ale státní zástupkyně případ odložila a žena tak za šíření smyšlené zprávy nebyla stíhána (viz také incident č. 67 Poplašná zpráva o imigrantech v kapitole 5.2).^{137/} Trojice školaček si vymyslela napadení Romkami. Zprávu o napadení zveřejnil web E-mostecko.cz. Později musel informaci dementovat, když se

^{129/} <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/branme-se-nenavisti-a-populistum-varuje-adventni-vyzva-jeji-autori-jsou-znechuceni-fasizaci-spolecnosti> (bit.ly/znn-129)

^{130/} <http://www.ohk-ul.cz/otevrena-vyzva.aspx> (bit.ly/znn-130)

^{131/} <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/hspodarska-komora-povazuje-otevrenou-vyzvu-z-usti-nad-labem-za-neprijatelnou> (bit.ly/znn-131)

^{132/} <http://www.coi.cz/diskriminace-v-roce-2014-nc1376/> (bit.ly/znn-132)

^{133/} <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1097181328-udalosti/215411000100823/obsah/418469-romske-potize-s-odlety-do-kanady> (bit.ly/znn-133)

^{134/} <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/maklerka-diskriminovala-romku-kvuli-bydleni-tvrdi-ombudsmanka> (bit.ly/znn-134)

^{135/} http://usti.idnes.cz/soud-romska-figurantka-realitni-maklerka-pronajem-bytu-odvolani-phl-/usti-zpravy.aspx?c=A150818_2185039_usti-zpravy_alh (bit.ly/znn-135)

^{136/} Viz také kapitola 3.5 Média.

^{137/} <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/za-sireni-poplasne-zpravy-o-uprchlicich-zena-nebude-souzena> (bit.ly/znn-137)

během vyšetřování ukázalo, že k napadení vůbec nedošlo.^{138/} Podobně o svém napadení lhal i jedenáctiletý chlapec v Novém Boru. Ve skutečnosti si zranění způsobil při nehodě na koloběžce.^{139/}

Do médií se také dostaly informace o aktivitách jednotlivců i různých sdružení, kteří pomáhali uprchlíkům i lidem z nejrůznějších menšin. Boris Rudý koupil v ústecké sociálně vyloučené lokalitě Předlice další chátrající domy, které se chystá opravit a pronajmát za dostupné ceny. Rád by tak chátrající městskou část zachránil a místním obyvatelům umožnil důstojné bydlení.^{140/} V Brně zahájil svůj provoz sociální podnik obchod Restart. Mimo jiné se v něm objevilo i oblečení značky Gypsy MaMa. Obchod dává pracovní příležitosti lidem pocházejícím ze znevýhodněného prostředí.^{141/} Nevládní organizace zaznamenaly zájem lidí o pomoc uprchlíkům. Měli zájem o příspěví do materiálních sbírek, nabízeli ubytování, zaměstnání i dobrovolnickou pomoc. Fungovat začala i webová stránka www.pomocuprchlikum.cz, která obsahovala kontaktní informace na organizace, které poskytují lidem na útěku z válečných oblastí pomoc.^{142/}

Na mnoha místech začaly spontánně vznikat materiální sbírky. Soustředila se tak humanitární pomoc, která pak byla zasílána do českých detenčních zařízení nebo uprchlických táborů v zahraničí. Jedno takové sběrné místo bylo například v pražském autonomním centru Klinika. Založen byl i fond na pomoc uprchlíkům.^{143/} Zahraniční dobrovolnickou pomoc uprchlíkům začala organizovat iniciativa Pomáháme lidem na útěku.^{144/} Na Hlavním nádraží v Praze pak začala působit skupina dobrovolníků, kteří asistovali především lidem propuštěným z detenčních zařízení a poskytovali jim základní informace i nezbytnou materiální pomoc na jejich cestě z ČR.

Do pomoci se zapojily i některé právnické osoby. Například firma Hamé deklarovala, že může zajistit ubytování a práci asi deseti syrským rodinám.^{145/} Advokátní komora zase vyzvala své členy, aby poskytovali uprchlíkům své právní služby zdarma.^{146/} Řada kaváren, obchodů a dalších míst se připojila k vládní kampani proti nenávisti HateFree Culture a jejich provozovatelé si hrdě si na dveře nalepili odznak HateFree zóna – tedy zóna bez předsudků, nenávisti a diskriminace.^{147/}

^{138/} <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/serveru-e-mostecko-se-tentokrat-povedlo-sirit-nenavist-k-romum-jen-castecne-ukazalo-se-ze-prepadeni-romkami-si-tri-divky> (bit.ly/znn-138)

^{139/} <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/jedenactiletý-chlapec-si-vymyslel-brutalni-prepadeni-media-rozpoutala-nenavistnou-kampan-vuci-romum> (bit.ly/znn-139)

^{140/} <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/usti-usetri-za-demolice-v-predlicich-domy-zmenily-majitele> (bit.ly/znn-140)

^{141/} <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/gypsy-mama-moda-ktera-chce-bojovat-proti-predsudkum> (bit.ly/znn-141)

^{142/} <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/nevladnim-organizacim-se-hlasi-lide-co-chteji-pomahat-uprchlikum-akutni-pomoc-meruje-napriklad-do-madarska> (bit.ly/znn-142)

^{143/} <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/vznika-fond-na-pomoc-uprchlikum-penize-pujdou-na-vyuku-cestiny-vzdelavani-deti-i-rekvalifikace-dospelych> (bit.ly/znn-143)

^{144/} <http://plnu.cz/> (bit.ly/znn-144)

^{145/} <https://www.novinky.cz/ekonomika/379901-firma-hame-nabizi-ubytovani-a-praci-syrskym-uprchlikum-podle-ni-si-azyl-zaslouzi.html> (bit.ly/znn-145)

^{146/} <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/advokatni-komora-vyzvala-sve-cleny-aby-uprchlikum-poskytovali-sve-sluzby-zdarma> (bit.ly/znn-146)

^{147/} <http://www.hatefree.cz/blog/118-aktuality/735-hate-free-zone> (bit.ly/znn-147)

Během roku se uskutečnila také řada kulturních a společenských akcí, které dávaly prostor různým menšinám a oslavovaly rozmanitost a kulturní pestrost. V Praze proběhl opět festival Prague Pride. Pochodu hrdosti sexuálních menšin se zúčastnilo více

než 10 000 lidí.^{148/} Mezi další významné události patřil například romský festival Khamoro, slavnostní vyhlášení cen Roma Spirit za aktivity směřující k integraci Romů nebo nejrůznější multikulturní akce a festivaly národnostních menšin.

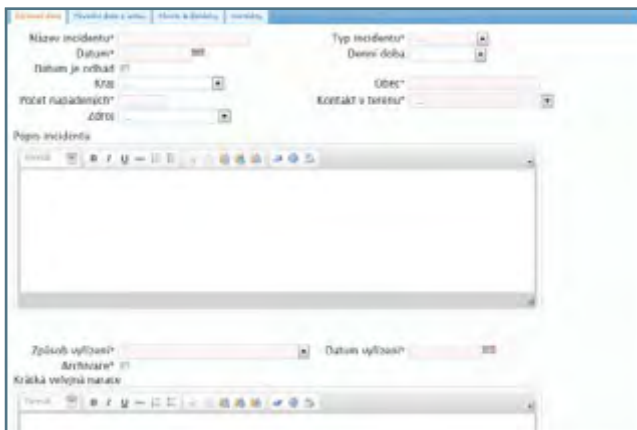

4.

Metodika monitoringu
násilí z nenávisti

IU se věnuje systematickému monitoringu NzN od roku 2010. Jednotlivé incidenty jsou zanášeny do **databáze**, kde jsou sledovány základní údaje o spáchaném útoku, jeho průběh, okolnosti a důsledky a jiné kriminalisticky významné charakteristiky. Zjišťujeme také, zdali byl incident vyšetřován policií, a pokud ano, jakým způsobem byl případ uzavřen a jaké výsledky případně přineslo soudní líčení.

Pro NzN příznačná **vysoká latence** má řadu příčin. Pro oběti je nenávistné napadení obvykle natolik frustrujícím zážitkem, že o své viktimizaci nechtějí hovořit. Svůj podíl na tom má často nízká důvěra v možnost domoci se spravedlnosti a málo informací, na koho se obrátit o pomoc. Část poškozených se také bojí pomsty pachatele či nechce podstupovat zdoluhavé a traumatizující trestní řízení. **Vztah osob ohrožených a vystavených NzN k policii** sehrává důležitou úlohu. V souvislosti s přijetím zákona o obětech trestných činů došlo i k zviditelnění práv obětí NZN v gesci policie (srov. Zpráva o NzN 2014, kde byl přístup policie k tématu NzN problematizován).^{149/} V roce 2015 též začala realizace školení určitého pořádkové policii, kriminální policii a tiskovým policejním mluvčím v rámci projektu HateFreeCulture.

Z důvodu vysoké latence NzN využívá IU pro potřeby monitoringu kromě dat z policejních statistik také jiné cesty. Informace

o nenávistných incidentech jsou získávány jak **přímo od napadených osob, jejich blízkých či svědků incidentu**, tak zprostředkovaně – zejména od **nevládních neziskových organizací** a z **médií**. Každý z uvedených zdrojů je svým způsobem jedinečný, takže jejich analýza vyžaduje uplatnění specifických nástrojů, které jsou přiblíženy dále.

Analýza nenávistných incidentů je nicméně ovlivněna nejen stanovenou metodikou, ale také **kapacitami organizace**. S ohledem na vysokou latenci je možné tvrdit, že čím více sil a prostředků je investováno do monitoringu, tím více NzN je identifikováno. Níže uvedený přehled proto nepředstavuje ani definitivní výčet všeho NzN vyskytnuvšího se v daném roce, ani jeho statisticky reprezentativní vzorek. Spíše jej lze charakterizovat jako určitou sondu do daného fenoménu, která sleduje následující cíle:

- 1) upozornit na problematiku NzN zveřejněním jednotlivých incidentů,
- 2) podrobně popsat stav NzN, jak jej zachycují zaznamenané incidenty,
- 3) odhalit latentní incidenty z nenávisti, tedy ty, které jsou v oficiálních statistikách kriminality evidovány jako nespádající pod NzN, nebo v nich chybějí vůbec,
- 4) identifikovat problematické aspekty NzN z hlediska jeho řešení, zejména důvodů, proč a které skupiny incidenty z nenávisti neoznamují,
- 5) zaznamenávat dlouhodobé trendy v oblasti NzN (ohrožené skupiny, struktura pachatelů, formy násilí, způsobená škoda aj.) a
- 6) srovnávat poznatky z analýzy v dlouhodobé perspektivě.

4.1 Sběr a analýza dat

IU systematicky shromažďuje informace o nenávistných incidentech pomocí šesti nástrojů. Jsou jimi: terénní práce, online dotazník, telefonní linka, spolupráce s nevládními neziskovými organizacemi, komunitními organizacemi a náboženskými obcemi, spolupráce s OČTŘ a monitoring médií. Jakmile budou tyto nástroje představeny, následovat bude vyhodnocení určitých limitů, které jejich používání má. Podle našeho mínění se tyto nedostatky mohou podepisovat na nižší efektivitě získávání informací o NzN.

TERÉNNÍ PRÁCE

Osobní kontakt s lidmi v jejich „přirozeném“ prostředí považuje IU za nenahraditelný a nejefektivnější přístup k řešení problémů spojených s NzN. Ve snaze o rozšiřování povědomí o své činnosti se účastní množství veřejných akcí, od veřejných shromáždění přes diskuse a kulturní festivaly po odborné semináře a konference. Cíleně jsou také vyhledávány a osločovány osoby z ohrožených komunit v místech, kde se pravidelně zdržují. I když se oběti nenávistného útoku může stát kdokoli a kdekoli, míra tohoto rizika není pro všechny sociální skupiny stejná.

Limity:

- Nedostatek informací na straně ohrožených osob: dotčené skupiny nejsou informovány o problematice NzN, se kterým se sice potýkají, ale v praxi nevědí, jak reagovat.
- Přijímání incidentů z nenávisti jako běžné součásti života: některé projevy nesnášenlivosti (verbální útoky, drobné potyčky) jsou v některých komunitách ohrožených NzN natolik časté, že je dotčené osoby již neřeší a nikomu neoznamují. Zejména cizinci je pak považují za nutnou daň, kterou platí za pobyt v cizí zemi.
- Absence typického „terénu“: při monitoringu NzN lze poznatky z oboru terénní práce aplikovat jen do určité míry; osoby ohrožené NzN se nevyskytují pouze v určité lokalitě, kde by mohl pracovník dlouhodobě působit a získat důvěru dotčené skupiny lidí.
- Uzavřenost komunit a nedostatek kvalifikovaných pracovníků z komunit: zejména cizinecká a LGBT+ komunita jsou velice uzavřené vůči osobám zvenčí.

ONLINE FORMULÁŘ

Základním nástrojem zjišťování nenávistných incidentů je formulář dostupný na webových stránkách IU. Oběti nebo svědci NzN zde mohou vyplnit konkrétní údaje týkající se průběhu a okolností incidentu. Vyplněný formulář se automaticky přenese do databáze, kde se jím přednostně zabývají pověřeni pracovníci a v závislosti na charakteru incidentu volí další postup. Pokud je to možné, IU se snaží poškozené zpětně kontaktovat a nabídnout jim své služby. Formulář je možné vyplnit v češtině a angličtině.

Limity:

- Lidé jsou velmi nedůvěřiví vůči webovým formulářům, raději využívají jiný způsob komunikace. Svou roli hraje i to, zda má oznaovatel urgentní potřebu pomoci.
- Frekvence využívání online formuláře je významně závislá na jeho propagaci. Obvykle se zvyšuje po představení formuláře veřejnosti na konferenci, workshopu nebo školení.
- Formulář je na první pohled velmi rozsáhlý. I když je povinná pouze část údajů, požadování určitých statistických dat (motiv, místo, čas, vzniklá škoda atd.) může oznaovatele odradit.
- Formulář je v současnosti složité dohledat na stránkách IU. Formulář vykazuje i určitou míru zneužití. IU skrze něj obdržela několik výhrůžek.

TELEFONNÍ LINKA

K ohlašování incidentů a požadání o pomoc při jejich řešení byla rovněž zřízena telefonní linka. Volat lze jak na pevnou linku (+420 212 242 300), tak na mobil (+420 773 177 636). Linka je pravidelně dostupná od pondělí do pátku od 09.00 do 17.00 hodin. Příležitostně je zaváděna speciální telefonní linka v době konání rizikovějších veřejných událostí, jako je například každoročně pořádaný pochod Prague Pride. Telefonní linka je dominantním kanálem, prostřednictvím kterého IU navazuje kontakt s poškozenými a identifikuje, zda se jedná o oběti NzN. Pokud se nejedná o incident z nenávisti a volající požaduje jinou formu pomoci, IU poskytuje jednorázové poradenství anebo poškozené odkáže na jinou pomáhající organizaci, instituci či orgán veřejné správy.

Limity:

■ Někteří poškození nedůvěřují pracovnícům na lince. Svě problémy nechtějí telefonicky sdělovat a žádají osobní schůzku. Jde však téměř vždy o případy, které nejsou následně vyhodnoceny jako incidenty z nenávisti.

■ Telefonní linka není realizována jako non-stop linka. Je možné, že některé incidenty z nenávisti nejsou oznamovány, protože je chtějí poškození oznámit mimo provozní hodiny, kdy je k dispozici pouze záznamník.

■ Telefonní linka není bezplatná. Některé lidi může cena telefonátu odradit. IU zavedla v roce 2015 bezplatnou linku pro oběti NzN z řad osob bez přístřeší a cizinců a cizinek. Pro romské oběti NzN a diskriminace funguje bezplatná linka, kterou provozuje ROMEA, o.p.s.

■ Pracovnice obsluhující linku hovoří česky a anglicky. Jazyková bariéra poškozených může být jedním z limitů, proč telefonní linku nevyužívají.

SPOLUPRÁCE S NEVLÁDNÍMI NEZISKOVÝMI ORGANIZACEMI, KOMUNITNÍMI ORGANIZACEMI A NÁBOŽENSKÝMI SPOLEČNOSTMI

Protože skupiny ohrožené NzN jsou v ČR poměrně různorodé, využívá IU při jejich oslovování pomoci organizací, které s potenciálně ohroženými lidmi pracují v jiném kontextu (poskytují jim služby, sdružují je). Pracovníci a pracovnice těchto organizací mají velkou příležitost dozvědět se o nenávistných incidentech. Se členy ohrožených skupin jsou v častém, dlouhodobém a přirozeném kontaktu. Poškození jsou zvyklí v rámci těchto organizací řešit své problé-

my či mluvit o své situaci. Proto lze očekávat, že zde budou sdílet i své případné ohrožení či napadení. Je důležité, aby pracovníci a pracovnice měli kompetence identifikovat incidenty z nenávisti a věděli o službách IU.^{150/} V minulých letech navázala IU spolupráci s řadou organizací.^{151/}

Limity:

■ Pracovníci a pracovnice organizací nevěnují pozornost problematice NzN. Může se stát, že incident přehlédnou a neposkytnou dotčeným osobám dostatek informací a podpory. Lidé ohrožení nenávistným násilím nejsou zvyklí řešit předsudečné násilí v komunitních a jiných organizacích. Nevědí, že se jedná o téma, jež mohou se sociálními či jinými pracovníky a pracovnicemi otevřít a se kterým se mohou svěřit. Organizace samotné někdy fungují jako bariéra. Setkali jsme se s případy, kdy organizace negovaly úsilí poškozených oznámit policii, jiným institucím nebo i IU incident z nenávisti. V komunitně vedených organizacích přetrvává pocit, že se s NzN nedá nic dělat. Některé organizace si informace o NzN ponechávají pro sebe, případně je řeší svým způsobem.

SPOLUPRÁCE S ORGÁNY ČINNÝMI V TRESTNÍM ŘÍZENÍ

IU spolupracuje s OTČŘ, jejichž činnost je v případě mapování NzN nezastupitelná. Ústřední roli zde hraje Policie ČR, především Policejní prezidium ČR, oddělení tisku a prevence Krajských ředitelství policie a Služba kriminální policie a vyšetřování. Od policejního prezidia získává IU statistiky trestných činů z nenávisti. Statistika poskytnutá z Evidenčně statistického systému kriminality (ESSK) obsahuje obecné údaje o vybraných trestných činech a jejich pachatelích a obětech. Za účelem konkretizování těchto údajů jsou oslovována oddělení tisku a prevence krajských ředitelství

^{150/} Pro sociální pracovníky a pracovnice realizuje IU školení o NzN a právech zvláště zranitelných obětí. V období 2014–2015 bylo vyškoleno 211 osob z řad pomáhajících profesí.

^{151/} Diakonie ČCE, Federace židovských obcí v ČR, Integrovaná centrum Praha, Integrovaná centrum Ústí nad Labem, IQ Roma Servis, Jako doma, Meta, Naděje, Organizace pro pomoc uprchlíkům, Prague Pride, PROUD, ROMEA, Romské muzeum, Sdružení pro integraci a migraci, SOZE aj.

policie. Pokud bylo policejní vyšetřování ukončeno návrhem na podání obžaloby, jsou o další informace žádána státní zastupitelství a soudy.

Kvalita výstupů této výzkumné aktivity je závislá na **kvalitě dat v ESKK** a na **ochotě OČTŘ spolupracovat** s organizací IU. Co se kvality dat týče, dodatečné dotazování odhaluje některé nesoulady mezi databázemi policejního prezidia a policejních útvarů, které trestné činy objasňovaly. Údaje se někdy liší jak v místě spáchání trestného činu, tak čase spáchání incidentu. V některých případech se ukázalo, že došlo k překvalifikování skutkové podstaty trestného činu – včetně změny z nenávistné kriminality na běžnou –, aniž by se tato informace dostala do ESKK. V jiných případech pak nebyly incidenty z ESKK na jednotlivých policejních útvarech vůbec dohledatelné. Přesto je na místě ocenit ochotu policistů a policistek poskytnout doplňující data a informace.

V roce 2015 si IU poprvé vyžádala od Policejního prezidia ČR statistiku trestných činů Založení, podpora a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka (§ 403), Projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka (§ 404) a Popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia (§ 405 trestního zákoníku). Jak již bylo uvedeno výše, tyto trestné činy ponejvíce odpovídají definici trestných činů páchaných ve prospěch nenávistných („extremistických“) hnutí či organizací. Na druhé straně bylo možné očekávat, že se pod těmito skutkovými podstatami budou skrývat také incidenty z nenávisti. Další kapitola ukazuje, že tato domněnka byla částečně správná.

MONITORING MÉDIÍ

Mediální zpravodajství je analyzováno třemi způsoby. V první řadě je jednou za dva týdny uskutečněno vyhledávání NzN v databázi NewtonMedia podle klíčových slov. Ta byla zvolena s ohledem jak na ohrožené skupiny (např.: rom*, bezdom*, černo*, muslim*, vietnam*, rumun*, ukrajin*, antisemit*, gay, lesb*), tak na typy incidentu (napaden*, žhář*, útok aj.) Tento způsob vyhledávání umožňuje analyzovat celostátní i regionální média, a to jak tištěné a online články, tak přepisy audiovizuálních zpráv. I když se jedná o postup poměrně účinný, ne vždy umožňuje odhalit všechny nenávistné incidenty, o nichž referují média. Proto je jako druhý způsob využíváno týdenní sledování krimi rubriky, „černé kroniky“ a krajské sekce vybraných zpravodajských serverů: Aktualne.cz, Blesk.cz, Denik.cz, iDnes.cz a Novinky.cz. Poslední způsob představuje služba Google Alerts, jež umožňuje pravidelné zasílání zpráv na gmail podle klíčových slov.

K informacím získaným z médií přistupuje IU velmi obezřetně. Ne vždy se incidenty skutečně odehrály tak, jak jsou popisovány. Někdy se dokonce vůbec nestaly. Abychom se vyvarovali reprodukování polopravd a lží, pokoušíme se tyto incidenty ověřovat prostřednictvím jiných zdrojů. Nejdůležitější postavení zaujímají samotní poškození. Ty se pokoušíme kontaktovat jak skrze policii a sociální pracovníky, tak prostřednictvím nevládních neziskových organizací a aktivistů. Nepodaří-li se to anebo nemají-li poškození o spolupráci s IU zájem, pak daný incident monitorujeme v médiích a v rámci vývoje trestního řízení.

4.2 Ověřování a zveřejňování incidentů

Všechny zjištěné incidenty jsou dále ověřovány. IU rozeznává tři způsoby vyhodnocení incidentu z hlediska NzN: silně ověřený incident, slabě ověřený incident a neověřený incident.

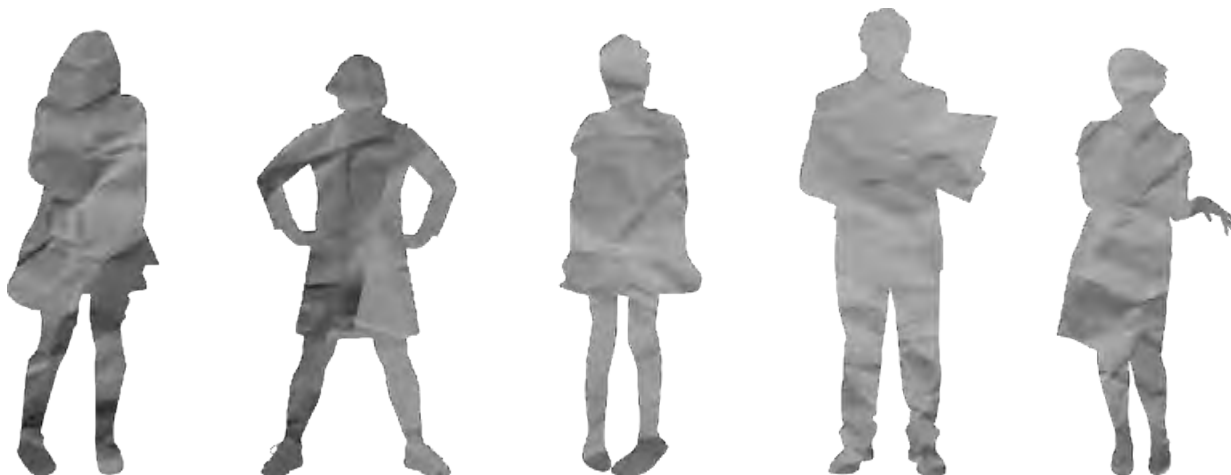
Za **silně ověřený** považujeme v první řadě incident, o jehož průběhu a nenávistném motivu nás informoval samotný poškozený či poškození (případně se takto vyjádřili nezprostředkovaně v médiích), dále pak incident, o němž byly informace sděleny současně dvěma a více zdroji: za silně ověřený tedy považujeme i takový incident, u kterého vyšetřování policií skončilo návrhem na podání obžaloby a který následně pokračoval obžalováním pachatele, případně jeho odsouzením.

Jako **slabě ověřený** je hodnocen takový incident, o němž se podařilo získat informace pouze z jednoho zdroje. Vzhledem k tomu, že tímto zdrojem bývá nezřídka policie, považujeme za

vhodné, aby takto identifikované incidenty nebyly stavěny na roveň těm, které označujeme za neověřené.^{152/}

Konečně za **neověřené** pokládáme ty incidenty, u nichž existuje silné podezření, že byly motivovány nenávistnou pohnutkou, kterou se však přesvědčivě nepodařilo ani potvrdit, ani vyvrátit. Zpravidla se jedná o incidenty zjištěné v rámci mediálního monitoringu.

Incidenty v této zprávě jsou zveřejněny v **anonymizované podobě**. Jedním z hlavních principů práce IU je dodržování soukromí a bezpečnosti klientely. Zčásti se jedná o incidenty, jež se neobjevily v policejních statistikách nebo nebyly identifikovány jako trestné činy z nenávisti (tj. např. byly řešeny jako trestný čin Výtržnictví, nikoli jako Ublížení na zdraví z důvodu rasistické nenávisti).

^{152/} Obecně se ověřování nenávistných trestných činů převzatých z ESKK řídilo pravidlem, podle nějž byly všechny považovány za projevy NzN potud, dokud se neprokázal opak. K tomuto postupu jsme se uchýlili mimo jiné proto, že některé z evidovaných incidentů se na úrovni krajských ředitelství policie nepodařilo dohledat, což ovšem nemusí znamenat, že se nestaly. U extremisticky motivovaných trestných činech (§§ 403–404 trestního zákoníku) byl postup opačný. Za nenávistné incidenty jsme považovali jen ty činy, u nichž se podařily zjistit informace poukazující na nenávistnou pohnutku pachatele.

5.

Incidenty
z nenávisti
v roce 2015

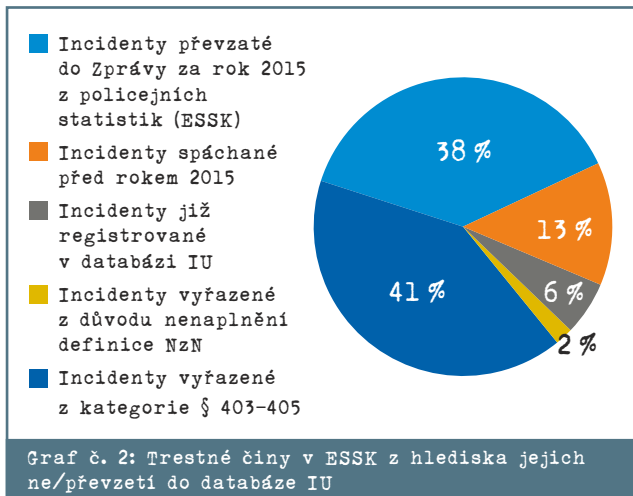
5.1 Kvantitativní vyhodnocení incidentů

V této části textu budou v deseti podkapitolách představeny výsledky kvantitativního vyhodnocení incidentů. První dvě kapitoly se soustředí na zdroje, ověření a meziroční nárůst incidentů. Další tři kapitoly popíší strukturu motivací útoků, srovnání policejních a ostatních incidentů a vliv uprchlické krize na proměnu struktury motivací. V dalších dvou kapitolách budou nejprve analyzovány formy útoků a jimi způsobené škody a posléze analyzovány formy útoků ve vztahu k motivacím a ke konkrétním skupinám ohroženým NzN. Na závěr budou blíže popsány okolnosti útoků, tedy místo a čas, kdy byly spáchány. Dále budou představeny charakteristiky obětí a útočníků a také zmapována pozice incidentů v rámci trestního řízení.

5.1.1 ZDROJE A OVĚŘENÍ INCIDENTŮ

IU zaznamenala v roce 2015 celkem 141 incidentů NzN. Tyto incidenty byly zjištěny na základě různých zdrojů. Z policejních statistik (ESSK) byly získány informace o celkem 131 trestných činech, u nichž bylo v roce 2015 zahájeno trestní stíhání.^{153/} Z těchto trestných činů jsme v souladu s definicí NzN vybrali a do databáze IU za rok 2015 **převzali celkem 50 incidentů** (viz graf č. 2). 81 incidentů bylo vyřazeno z různých důvodů. Především bylo vyřazeno 17 trestných činů spáchaných v předchozích letech. Dále jsme nepřevzali osm trestných činů, které již byly zaregistrovány v databázi pomocí jiných zdrojů. Dva incidenty jsme vyřadili proto, že se podle našeho názoru nejednalo o incidenty NzN.^{154/} Zbývající vyřazené trestné činy pak tvoří ty, které byly kvalifikovány podle §§ 403–405 trestního zákoníku. Bylo jich celkem 54.

Uvedená posloupnost kroků je přitom zásadní. Trestné činy spáchané v předchozích letech a ty již zaevidované do databáze IU se totiž s těmi kvalifikovanými podle §§ 403–405 překrývají. To znamená, že počet všech vyřazených trestných činů dle §§ 403–405 je ve skutečnosti ještě vyšší. Z 84 takto kvalifikovaných trestných činů jich bylo vyřazeno celkem 64. Definicí některého z trestných činů dle §§ 352, 355, 356 tudíž splňovala téměř čtvrtina všech trestných činů kvalifikovaných podle §§ 403–405 trestního zákoníku, z čehož

převzato pro tuto zprávu jich bylo 16.^{155/} Toto zjištění podle našeho názoru svědčí o tendenci upřednostňovat krajně pravicové, především nacistické symboly jako hajlování a hákové kříže, při trestněprávní kvalifikaci trestných činů na straně OČTR.

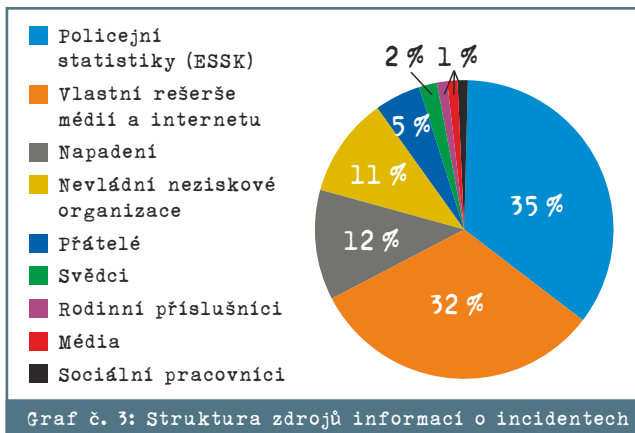
Informace o zbývajících 91 incidentech jsme získali na základě vlastní rešerše médií a internetu (45 incidentů), od napadených (17 incidentů), přátel poškozených (sedm incidentů), nevládních

^{153/} Z toho 84 trestných činů spadalo pod §§ 403–405 trestního zákoníku, 40 pod § 352, § 355, § 356 trestního zákoníku, 5 pod § 146 trestního zákoníku, 1 pod § 175 trestního zákoníku a 1 pod § 228 trestního zákoníku.

^{154/} Podrobněji o tom, viz 2. kapitolu Násilí z nenávisti a právo.

^{155/} Dva činy již byly zaneseny do databáze IU z jiných zdrojů, dva byly spáchaný v dřívějších letech.

neziskových organizací (15 incidentů), svědků (tři incidenty), rodinných příslušníků (dva incidenty), sociálních pracovníků (jeden incident) a přímo od médií (jeden incident). Struktura zdrojů incidentů je zobrazena v níže uvedeném grafu (č. 3).

Ze 141 zaznamenaných incidentů lze za silně ověřené považovat 69 incidentů, za slabě ověřené můžeme považovat 71 incidentů a za neověřené jeden případ. Vysoký podíl **slabě ověřených incidentů** je dán především povahou zdrojů, z nichž jsme při identifikování nenávistných incidentů čerпали.

Téměř polovina slabě ověřených incidentů (28 incidentů) pochází z ESSK. To neznamená, že policejní data jsou nedůvěryhodná, ale že policie sama nemá dostatek informací o incidentu a pohnutce, zpravidla se jedná o případy končící odložením nebo zastavením trestního řízení. Vyšetřování bylo zastaveno či odloženo u 21 z 28 incidentů. V případě čtyř dalších incidentů pak nebylo možné incidenty ověřit proto, že policejní vyšetřování v době sestavování této zprávy stále probíhalo anebo se další OTČŘ neztožnily s nenávistnou kvalifikací jednání pachatelů. Ve dvou případech nám krajská policie neodpověděla a poslední zbývající incident pak jiná krajská policie nebyla na základě informací z ESSK schopna dohledat.

Ostatní slabě ověřené incidenty byly získány z vlastní rešerše médií a internetu (23), od nevládních neziskových organizací (11) a z jiných zdrojů (devět). Zde to často byli poškození, kdo své napadení neoznámili OČTŘ, čímž možnost ověření výrazně limitovali.

5.1.2 NÁRŮST INCIDENTŮ?

V roce 2015 bylo zaznamenáno o 55 incidentů více než v předchozím roce. Zvýšení počtu incidentů z 86 na 141 vyvolává otázku, proč se tak stalo. Předně je třeba zmínit **změny provedené ve způsobu konstrukce datového souboru** na straně IU. Na rozdíl od roku 2014 jsme při vytváření souboru incidentů za rok 2015 posílili spolupráci s nevládními neziskovými organizacemi. Od Federace židovských obcí v ČR, jež dlouhodobě monitoruje antisemitismus v českém kontextu, jsme převzali deset incidentů. Další změnou bylo vůbec první vyžádání si statistiky trestných činů dle §§ 403–405 trestního zákoníku, které v uplynulém období do Zprávy zahrnuté nebyly. Takto bylo identifikováno 16 trestných činů z nenávisti, které byly převzaty do databáze IU v roce 2015.^{156/}

Bilance meziročního srovnání je následující. V ESSK nastala výraznější změna v počtu zaznamenaných trestných činů z nenávisti. Zatímco policejní statistiky obsahovaly v roce 2014 39 trestných činů spáchaných v daném roce, o rok později to bylo 38 činů. V roce 2015 se ovšem větší počet trestných činů již nacházel v databázi IU. Odečteme-li tyto již dříve z jiného zdroje zaregistrované činy, platí, že v roce 2014 bylo převzato 37 trestných činů a v roce 2015 34 trestných činů jakožto nenávistných incidentů. **Na meziročním nárůstu (+ 13 incidentů) se tudíž v případech ESSK podílí výhradně trestné činy dle §§ 403–405** (viz tabulku č. 4). **Nárůst byl zaznamenán také na úrovni nevládních neziskových organizací.** V roce 2014 takto byly získány tři incidenty, zatímco o rok později to bylo již 15 incidentů. **Nakonec byl nárůst pozorován již jen v případech vlastních rešerší v médiích a na internetu (z 16 na 45) a přátel poškozených (ze dvou na sedm).** Jinak se hodnoty meziročně příliš neměnily. K poklesu došlo jen v případě

^{156/} Pokud by byl zjištěn stejný počet těchto trestných činů v roce 2014, celkem bychom pracovali ne s 86, ale se 102 incidenty. Tato úvaha nicméně předpokládá, že se nijak nemění počet incidentů získaných z různých zdrojů včetně ESSK. Jak ale ukazuje jejich meziroční analýza, zdaleka tomu tak není, viz níže.

dvou zdrojů. Prvním zdrojem byli sociální pracovníci, kteří v roce 2014 oznámili IU čtyři incidenty, zatímco o rok později pouze jeden. Druhým zdrojem pak sami napadení, kterých se v roce 2014 samostatně obrátilo na IU 19, kdežto v roce 2015 17.

Tabulka č. 4

Počet incidentů dle jejich zdroje
v letech 2014–2015

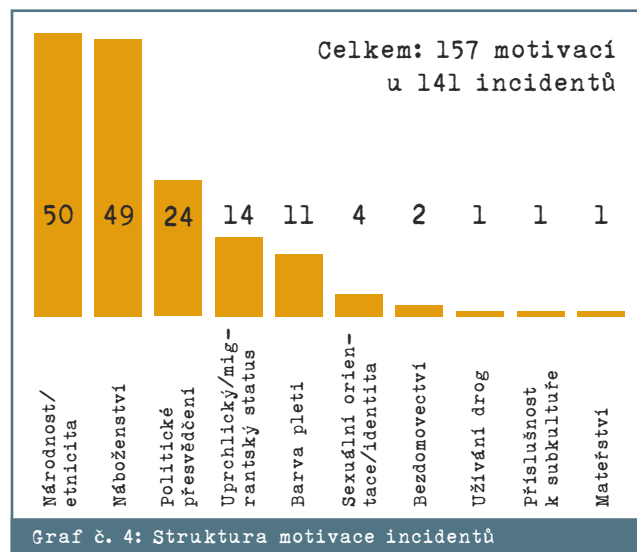
Zdroj	Období	2014	2015	Meziroční změna
Policejní statistiky (ESSK)		37	50	+13
Vlastní rešerše médií a internetu		16	45	+29
Napadení		19	17	-2
Nevládní neziskové organizace		3	15	+12
Přátelé		2	7	+5
Svědci		3	3	0
Rodinní příslušníci		2	2	0
Média		0	1	+1
Sociální pracovníci		4	1	-3

Jakékoli zhodnocení výše řečené analýzy může být pouze neúplné a spekulativní. Metodické změny se nepochybně významně promítly do zvýšeného počtu zaznamenaných incidentů. Stejně tak svou roli sehrála skutečnost vyššího počtu incidentů zjištěných prostřednictvím monitoringu médií a internetu. To můžeme interpretovat jako důsledek **buď vyššího mediálního zájmu o problematiku NzN, anebo nárůstu NzN jako takového**, případně jako kombinaci obojího. Faktem ovšem je, že do struktury NzN se

výrazně promítla uprchlická krize, která v české společnosti poměrně rezonovala.^{157/}

5.1.3 MOTIVACE ÚTOČNÍKA

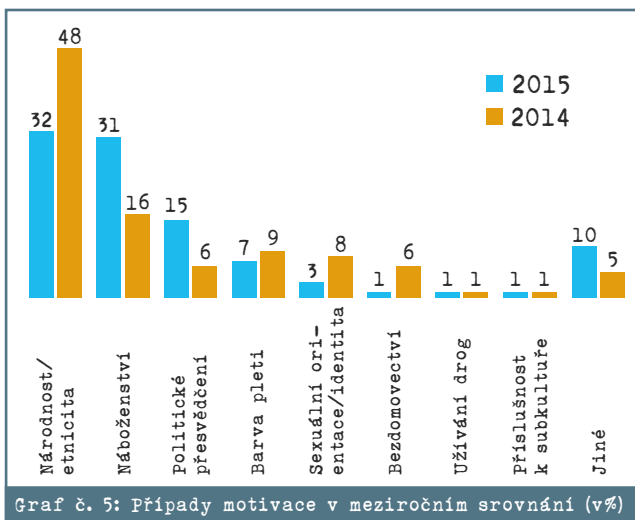
U 141 incidentů zaznamenaných v roce 2015 bylo zjištěno 157 případů motivace. To znamená, že jeden incident mohl být motivován více typy nenávistné pohnutky, například národností či etnicitou a náboženstvím současně. Nejčastější motivací byla národnost/etnicita s 50 případy a náboženství s 49 případy. Dále se relativně často objevila motivace politického přesvědčení, barvy pleti a uprchlického či migrantského statusu člověka.^{158/} Relativně méně často se objevila motivace sexuální orientace či identity, bezdomovectví, užívání drog, příslušnost k subkultuře a mateřství. Strukturu kategorie motivace zobrazuje graf č. 4.

^{157/} O vlivu uprchlické krize na strukturu NzN v roce 2015 pojednává podkapitola 5.1.5 Uprchlická krize.

^{158/} V monitoringu IU se kategorie útoků proti uprchlíkům či migrantům poprvé objevila již v roce 2014, kdy byla řazena mezi jiné motivace. Nejinak tomu bylo i v roce 2015. Vzhledem k poměrně vysokému počtu těchto útoků jsme se však s touto motivací rozhodli pracovat i jako se samostatnou kategorií. Typickými příklady protiuprchlických incidentů jsou například výhrušné nápisy „Immigrants Do Not Enter, Auschwitz 330 Km“ či šíření smyšlených zpráv o fyzických napadeních spáchaných lidmi prchajícími před válkou. Tyto útoky jsou blíže popsány v kapitole 5.2 Charakteristika jednotlivých incidentů pod č. 59 a 83.

V grafu č. 5 jsou tyto motivace přepočítány tak, aby je bylo možné lépe srovnat s rokem 2014. Jednak byly motivace uprchlíků nebo migrantů a mateřství sloučeny, jednak byly všechny kategorie převedeny na relativní hodnoty. Ve srovnání s předchozím rokem se v roce 2015 významně snížil odstup mezi prvními dvěma nejvíce zastoupenými kategoriemi. Podíl případů národnostní či etnické motivace klesl ze 48 % na 32 %, podíl případů náboženské motivace naopak vzrostl z 16 % na 31 %. Relativní nárůst byl zaznamenán také u kategorií politického přesvědčení a jiných nenávistných incidentů (na nichž se podepsaly především útoky proti uprchlíkům či migrantům). Jinak podíly jednotlivých motivací na celkovém souboru případů motivace spíše klesaly – většinou spíše nepatrně, pouze u útoků motivovaných sexuální orientací nebo identitou byl pokles o něco výraznější.

Tři výše uvedené kategorie motivace, tj. národnost či etnicita, náboženství a sexuální orientace či identita, je dále možné rozdělit do specifických podkategorií (viz tabulku č. 5). **Z celkového počtu 50 případů motivace národnosti či etnicity jich 68 % bylo motivováno nenávistí proti Romům.** Po protiromských

útocích následují v národnostní/etnické kategorii útoky proti Arabům. Vůči nim spáchané útoky činily 10 % z celkového počtu kategorie národnost či etnicity. Rozdíl mezi četností protiromských a protiarabských útoků je tak poměrně markantní. Další typy národností či etnicit se objevovaly pouze v řádu jednotek, jsou zde zastoupeny útoky proti vietnamské (dva), ukrajinské (dva), ruské (jeden) a české národnosti (jeden). Mezi jinými se pak nacházejí motivace, které se dlouhodobě vyskytují méně často, jako jsou motivace americkou, iráckou nebo uzbeckou národností.

V případě nábožensky motivovaných útoků jsou zastoupeny pouze dvě podkategorie. **Protimuslimské útoky byly ty početnější. Představují 60 % náboženských incidentů.** Zbývající incidenty zde tvoří protizidovské útoky, které se podílejí na náboženských útocích ze 40 %.^{159/} **Sexuální orientace či identita je pak zastoupena pouze čtyřmi případy**, z čehož tři se týkají gayů a jeden leseb.

Tabulka č. 5

Počet případů vybraných podkategorií motivace

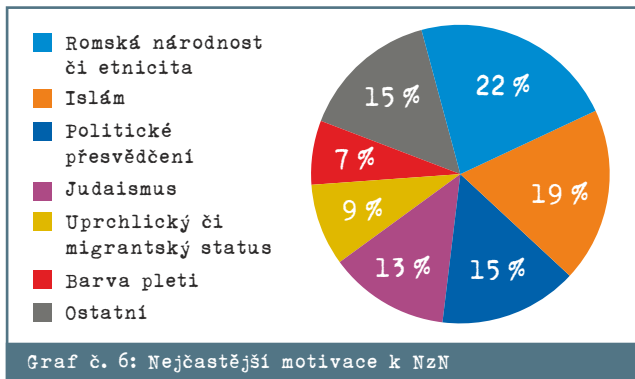
Národnost či etnicita	Abs.	% případů v kategorii
Romská	34	68
Arabská	5	10
Vietnamská	2	4
Ukrajinská	2	4
Ruská	1	2
Česká	1	2
Jiná	5	10
Počet incidentů	50	100

Náboženství	Abs.	% případů v kategorii
Islám	30	60
Judaismus	20	40
Počet incidentů	50	100

^{159/} Jeden incident se vyznačoval jak protimuslimskou, tak protizidovskou motivací útočníka. V tabulce č. 5 jsou tyto incidenty započteny do každé z uvedených kategorií motivace.

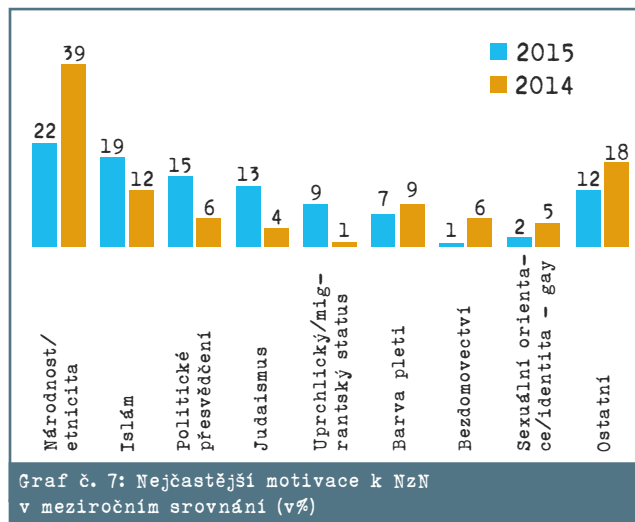
Sexuální orientace či identita	Abs.	% případů v kategorii
Gay	3	75
Lesba	1	25
Počet incidentů	4	100

Nyní se pokusme stanovit společenské skupiny nejvíce ohrožené NzN v ČR v roce 2015 (viz graf č. 6). Odvozeny budou z frekvence případů motivace, přičemž budou propojeny jak obecné kategorie motivace, tak její specifické podkategorie. Z tohoto pohledu představují tři nejohroženější skupiny Romové (22 %), muslimové (19 %) a lidé vyjadřující určité politické názory (15 %).^{160/} Útoky na tyto tři skupiny tvoří více než polovinu všech případů motivace. Dalšími zastoupenými skupinami jsou Židé, uprchlíci a migranti, lidé napadení pro svou barvu pleti a všichni ostatní.

Ve srovnání s rokem 2014 se tedy struktura skupin nejvíce ohrožených NzN poněkud proměnila. Výrazně se snížil podíl útoků proti Romům (z 39 % na 22 %), protimuslimské útoky naopak narostly (z 12 % na 19 %). Stejně tak se zvýšilo zastoupení útoků kvůli politickému přesvědčení (z 6 % na 15 %), antisemitské útoky (ze 4 % na 13 %) a útoky proti uprchlíkům či migrantům (z 1 % na

9 %). Ve všech ostatních případech, které v roce 2014 patřily mezi relativně nejvíce zastoupené v celkovém souboru útoků, byl naopak zaznamenán pokles (viz graf č. 7).

5.1.4 SROVNÁNÍ POLICEJNÍCH A OSTATNÍCH INCIDENTŮ

Pro dosažení co nejpřesnějšího obrazu o NzN jsme se pokusili srovnat dva základní zdroje informací o něm – ESK a všechny ostatní zdroje. Srovnávání informací z odlišných zdrojů je samozřejmě problematické. Policejní statistiky nejenže jsou vytvářeny na základě odlišného postupu, ale navíc pracují s odlišnou sadou kategorií, které musejí být „přeloženy“ do kategorií IU. Přes všechna omezení však srovnání incidentů z policejních a všech ostatních zdrojů poskytují podle našeho názoru zajímavý vhled do problematiky mapování NzN. Celkem porovnáváme 50 policejních incidentů a 84 ostatních incidentů, respektive s nimi spojené případy motivace (55 u policejních, 94 u ostatních incidentů). Incidenty

^{160/} ČR patří mezi státy, kde trestní zákon stanovuje politické přesvědčení jako chráněnou charakteristiku. Oběti útoků proti politickému přesvědčení nicméně nejsou pouze ani převážně členové politických stran. Jedná se o podstatně širší kategorii, jež zahrnuje všechny ty, kdo veřejně projevují své politické postoje a v jejich jméno podnikají určité kroky. Příkladem mohou být například lidskoprávní aktivisté.

zaregistrované jak policií, tak IU jsme se z tohoto srovnání rozhodli vyřadit, abychom docílili co největšího rozlišení obou souborů. Jednalo se o osm, respektive sedm incidentů.^{161/}

Nejprve představíme výsledky srovnání z hlediska obecných kategorií motivace (viz tabulku č. 6). **U policejních incidentů se na pozici nejčtetnější motivace objevuje národnost či etnicita, která tvoří polovinu všech případů motivace u těchto incidentů (27 z 55 případů).** Dále se u policejních incidentů relativně často vyskytovala motivace náboženství (14 případů) a barva pleti (šest případů). **U ostatních incidentů dominovala náboženská motivace, která odpovídá téměř třetině všech případů motivace u těchto incidentů (31 z 94 případů).** Po této motivaci následují útoky spáchané z důvodu národnosti či etnicity (22 případů) a politického přesvědčení (19 případů). U policejních incidentů byla politická motivace zaznamenána jen u tří incidentů. Sexuální orientace či identita a bezdomovectví mezi policejními incidenty absentují zcela. To je ovšem pochopitelné, neboť tyto typy motivace nejsou v právní úpravě stanoveny jako chráněné charakteristiky, a proto také nejsou ve statistikách trestných činů z nenávisti vykazovány. Z ostatních zdrojů byly zaznamenány čtyři incidenty proti LGBT+ a dva incidenty z důvodu bezdomoveckého statusu. Kategorie „jiné“ sestává vesměs z útoků proti uprchlíkům či migrantům, pouze v jednom případě u ostatních incidentů to byl útok spáchaný z důvodu mateřství.

Tabulka č. 6

Srovnání obecných kategorií motivace u policejních a ostatních incidentů

Motivace	Policejní incidenty		Ostatní incidenty	
	Abs.	% v kategorii	Abs.	% v kategorii
Národnost/etnicita	27	49	22	23
Náboženství	14	25	31	33

Barva pleti	6	11	5	5
Politické přesvědčení	3	5	19	20
Sex. orientace/identita	0	0	4	4
Příslušnost k subkultuře	0	0	1	1
Užívání drog	1	2	0	0
Jiné	4	7	10	11
Celkem	55	100	94	100

Z hlediska vybraných podkategorií motivace se situace příliš neliší (viz tabulku č. 7). To je dáno zejména vysokým podílem romské národnosti či etnicity mezi případy národnostní či etnické motivace a islámu mezi případy náboženské motivace. **Zatímco policejní incidenty vykazují vyšší míru zaznamenaných protiromských útoků, u ostatních incidentů jsou naopak častější útoky protimuslimské.** Častěji byly z jiných než policejních zdrojů zaznamenávány také ostatní sledované podkategorie jako útoky proti Židům a útoky proti uprchlíkům či migrantům.

Tabulka č. 7

Srovnání vybraných podkategorií motivace u policejních a ostatních incidentů

Motivace	Policejní incidenty		Ostatní incidenty	
	Abs.	% v kategorii	Abs.	% v kategorii
Romská národnost/etnicita	23	41	11	12
Islám	7	13	21	23
Judaismus*	8	14	10	11
Uprchlíci či migranti	4	7	9	10
Jiná motivace	14	25	41	45
Celkem	56	100	92	100

* (židovské vyznání a národnost)

Obecně můžeme toto srovnání uzavřít s tím, že **se jedná o pokračování trendu identifikovaného v roce 2014.** Policie je

^{161/} Jeden incident, který byl zjištěn nejprve z jiných zdrojů než z ESKK, byl v poskytnuté policejní statistice zaevidován dvakrát pod různými trestnými činy (týkal se dvou pachatelů). V průběhu zjišťování dalších informací se ovšem ukázalo, že policie tyto dva trestné činy sloučila, což jsme učinili také v databázi IU. Tak vznikl rozdíl mezi výše popsány osmi trestnými činy z ESKK, které již byly v databázi IU obsaženy, a sedmi incidenty, které jsme vyloučili ze srovnávacích důvodů.

nadále relativně schopnější zjistit útoky proti Romům, zatímco IU má více informací o protimuslimských útocích. Je však třeba upozornit na zásadní nárůst zaznamenaných protimuslimských incidentů na straně policie ve srovnání s rokem 2014, kdy nebyl zjištěn žádný protimuslimský útok. Otázkou zůstává, jaké hodnoty by přineslo zohlednění útoků motivovaných sexuální orientací či identitou anebo bezdomoveckým statutem v ESSK. Možná by se ukázalo, že policie disponuje větším množstvím informací o takto motivovaných incidentech, pakliže by byly tyto kategorie statisticky sledovány a vyhodnocovány.

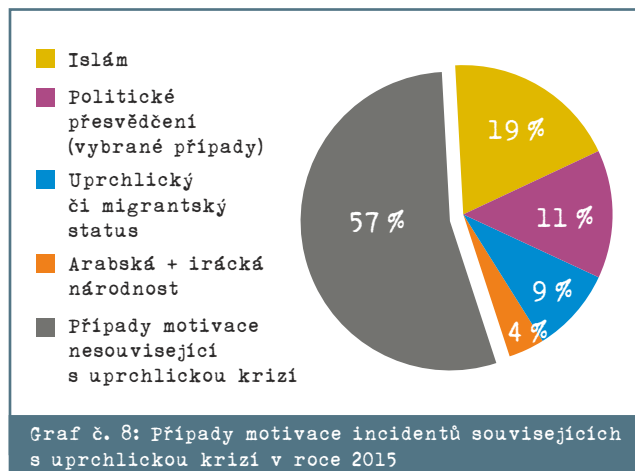
5.1.5 UPRCHLICKÁ KRIZE

Uprchlíká krize významně ovlivnila strukturu NzN v roce 2015. Platnost této teze se pokusíme ukázat v následující analýze. Nejprve je však třeba uvést, které incidenty jsme s uprchlickou krizí spojili. Především to jsou **útoky proti uprchlíkům či migrantům** jako takovým, ať už se přímo týkaly aktuální migrace ze zemí postižených válkou – především Sýrie –, anebo byly pojaty obecněji. Druhý soubor incidentů představují **útoky proti muslimům**. Ačkoli ne všichni uprchlíci vyznávají islám, svými odpůrci byli často právě takto líčeni. Stejně tak nelze odhlédnout od skutečnosti, že země, odkud lidé prchali, byly převážně zeměmi arabskými. Třetí skupinou incidentů jsou tedy **útoky proti lidem arabské a irácké národnosti**. Poslední okruh incidentů souvisejících s uprchlickou krizí sestává z **útoků proti politickému přesvědčení**. Jedná se o incidenty, kdy byli napadáni lidé spojovaní s podporou uprchlíků, od zaměstnanců nevládních neziskových organizací pracujících s cizinci přes dobrovolníky pomáhající válečným uprchlíkům na Hlavním nádraží v Praze po aktivisty organizující veřejné sbírky na jejich podporu.

Incidenty budeme analyzovat na úrovni případů motivace. Výše bylo uvedeno, že mezi lety 2014 a 2015 byl zaznamenán relativní nárůst v kategorii náboženství, politického přesvědčení a jiné motivaci (status uprchlíků či migrantů). V případě náboženství to bylo dáno zejména útoky proti muslimům. Zatímco v roce 2014 se tato motivace objevila v deseti případech (12 % všech případů motivace v daném roce), tak v roce 2015 se vyskytla ve 30 přípa-

dech (19 %). U kategorie politického přesvědčení je třeba dále rozlišit incidenty podle toho, zda souvisely nebo nesouvisely s uprchlickou krizí. V roce 2014 souvisel s uprchlickou krizí jeden z pěti takových incidentů, v roce 2015 to bylo již 18 z 24 incidentů. Jedná se tedy o meziroční nárůst z jednoho procenta na 11 %. U kategorie statusu uprchlíka či migranta je tento nárůst také poměrně značný (o osm procentních bodů). Jestliže byl v roce 2014 zaznamenán jediný takový případ, o rok později bylo těchto případů již 14. U kategorie národnostní či etnické motivace byl sice obecně zaregistrován relativní pokles, to však neplatí v případě útoků proti arabské a irácké národnosti či etnicitě. V roce 2014 nebyl zaznamenán žádný takový útok, v roce 2015 jich bylo již šest (+4 procentní body).

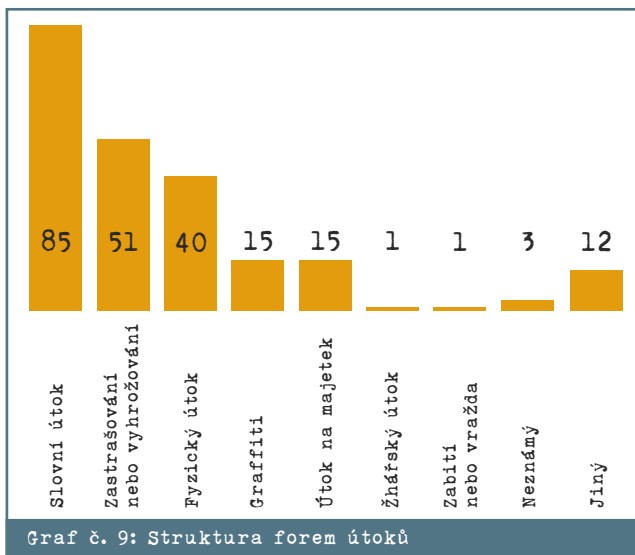
Všechny výše zmíněné incidenty související s uprchlickou krizí tvořily v roce 2014 14 % všech případů motivace a v roce 2015 43 % (viz graf č. 8). Z hlediska počtu incidentů se jedná o 12, respektive 61 incidentů. Jejich podíl na všech zaznamenaných incidentech v příslušném roce zůstává stejný jako u výše uvedených případů motivace. S přihlédnutím k této analýze lze tedy konstatovat, že ve struktuře NzN zaznamenaného IU se uprchlická krize projevila opravdu zásadně a že meziročně se její zastoupení v celkové struktuře incidentů ztlačně zvyšilo.

Graf č. 8: Případy motivace incidentů souvisejících s uprchlickou krizí v roce 2015

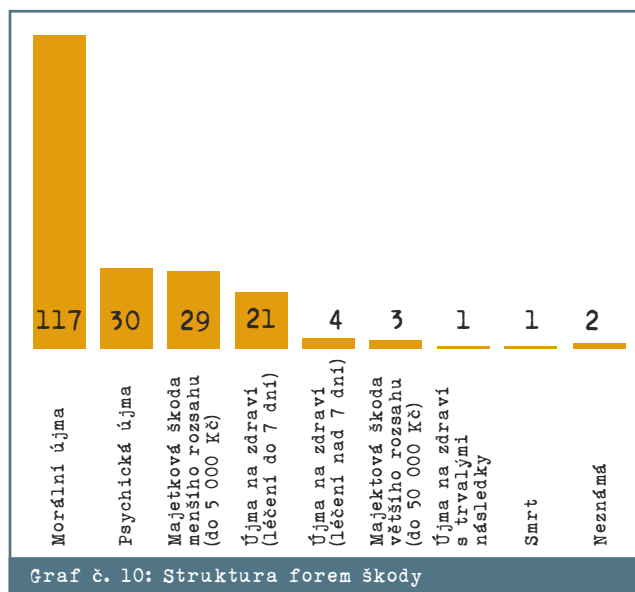
5.1.6 FORMY ÚTOKU A ZPŮSOBENÁ ÚJMA

Stejně jako tomu bylo u motivací, také formy útoku početně převyšují incidenty. Jeden incident se často vyznačoval více různými formami útoku. Celkem bylo v roce 2015 u 141 incidentů zaznamenáno 223 forem útoku. Z grafu č. 9 je patrné, že se jednalo většinou o útoky verbální či psané. **Slovní útoky, nadávky a urážky, tvoří společně se zastrašováním nebo vyhrožováním téměř dvě třetiny všech forem útoku.** Třetí nejpočetnější jsou fyzické útoky, které se podílejí na celkové struktuře forem útoku z bezmála z jedné pětiny. Následují útoky proti majetku a graffiti, jejichž podíl na celkové struktuře se blíží 15 %. Zaznamenány byly také případy žhářského útoku a vraždy, byť ojediněle. Relativně vysoký počet jiných forem útoku je zde dán především hajlováním (devět případů z 12), které doprovázelo jiné formy útoku, zejména slovní útok a zastrašování a vyhrožování.

Struktura škod v zásadě výše uvedené struktuře forem útoků odpovídá. **Z celkem 208 případů škod se převážně jednalo o újmu morální, dotýkající se důstojnosti člověka** (viz graf

č. 10). Jednalo se o 117 případů. S poměrně značným odstupem se na pozici druhého nejčetnějšího typu škody umístila psychická újma projevující se strachem, zvýšenými obavami či poruchami spánku se 30 případy. Jen o jeden případ méně pak byl identifikován u majetkové škody menšího rozsahu. Mezi dvouciferné položky se ještě řadí újma na zdraví omezeného rozsahu, a to počtem 21 případů. Jinak se ostatní typy škody vyskytují v řádu jednotek, v jednom případě skončil útok újmou na zdraví s trvalými následky a jednou smrtí.

Obecně se tedy v případech NzN v roce 2015 jedná spíše o méně závažné formy útoku s ještě o něco mírnějšími následky. Statistické hodnoty by však neměly zastínit skutečnost, že v některých případech byly útoky provedeny zvláště brutálně a skončily tragicky. Jako příklad lze uvést zavraždění muže bez domova, jehož si vyhlédla dvojice nezletilých. Ti muže tloukli boxem, kopali jej, zapalovačem mu zapálili vlasy, postřelili jej vzduchovou pistolí, do řitního otvoru mu násilně vsunuli francouzskou hůl a bodali ho nůžkami do hýždí a genitálií. ^{162/}

5.1.7 MOTIVACE A FORMY ÚTOKU

Jaké formy útoku jsou spojeny s jednotlivými motivacemi, bude ukázáno nyní. Tabulka č. 8 zobrazuje četnost vybraných forem útoků vzhledem k obecným kategoriím motivace, jako je národnost či etnicita nebo náboženství. Tabulka č. 9 pak totéž zobrazuje u specifických podkategorií motivace, jako jsou romská národnost či etnicita nebo muslimské vyznání. Obě tabulky obsahují u každého typu motivace nejen absolutní hodnoty počtu případů v každé kategorii motivace, ale také ty relativní týkající se forem útoku. **Společně pak tyto ukazatele umožňují lépe prozkoumat skladbu forem útoku ve vztahu k jednotlivým kategoriím motivace.**

Uvedme si **příklad**. Kategorie náboženství čítá v tabulce č. 8 49 případů motivace, ve kterých se slovní útok vyskytl 28krát (57,1 %), zastrašování nebo vyhrožování 16krát (33 %), fyzický útok desetkrát (20 %) atd. Procenta uvedená v závorce vyjadřují podíl jednotlivých forem útoku, které byly u dané motivace přítomny. K lepší orientaci v tabulce jsou tyto podíly barevně odlišeny. Tmavou, střední a světlou barvou jsou vyznačeny tři nejčastěji se vyskytující formy útoku (viz legendu pod tabulkou č. 9 níže). Porovnáme-li kategorii náboženství s národností či etnicitou, je zřejmé, že národnostně či etnicky motivované útoky se vyznačují vyšším podílem fyzických útoků než ty náboženské. V kategoriích užívání drog a bezdomovectví jsou pak podíly fyzických útoků vůbec nejvyšší, avšak zde je třeba mít na paměti, že srovnáváme velmi odlišné soubory. Ukazatel absolutní hodnoty počtu případů motivace je tedy pro pochopení struktury forem útoku v každé kategorii nanejvýš důležitý.

Nyní se zaměříme na nejnámější zjištění. **Slovní útok se objevuje ve většině incidentů (60 %)**, což je patrné i na vysokém zastoupení této formy útoku v různých kategoriích motivace. Slovní útok představuje vůbec největší část všech forem útoku u každé kategorie s výjimkou bezdomovectví a příslušnosti k subkultuře. **Zastrašování nebo vyhrožování je typické pro útoky z důvodu politického přesvědčení**, kde dosahuje vůbec nejvyššího zastoupení ve skladbě forem útoku, pomineme-li jeden případ napadení z důvodu příslušnosti k subkultuře. Zajímavým zjištěním

je rovněž i **relativně vysoká přítomnost útoku na majetek u kategorie politického přesvědčení. Pro nábožensky motivované útoky je pak ve srovnání s jinými motivacemi příznačné graffiti**. Totéž lze říci i o útocích z kategorie „jiné“, nicméně v absolutních hodnotách zde jde o malý soubor incidentů. Pro zajímavost uvedme, že všechny tři byly motivovány proti uprchlíkům či migrantům.

Co se týče závažnějších forem útoku, do popředí zřetelně vystupují kategorie bezdomovectví a příslušnosti k subkultuře. Žhářství a zabití či vražda se týkají pouze jich. K tomuto zjištění je však třeba přistupovat obezřetně, protože incidentů spadajících pod tyto kategorie bylo zaznamenáno jen málo. **Fyzické útoky se pak vyskytly v relativně vysokém zastoupení u útoků motivovaných barvou pleti, sexuální orientací či identitou a národností či etnicitou.** Naopak nejméně byly zastoupeny u útoků motivovaných nábožensky a politickým přesvědčením.

Z hlediska vybraných podkategorií v tabulce č. 9 je zřejmé, že **velmi ohroženou skupinu představují Romové**. Fyzický útok se vyskytl v 15 incidentech z 34 (44 %) incidentů motivovaných romskou národností. **Incidenty související s uprchlickou krizí jsou typické zastrašováním nebo vyhrožováním.** Na tom se nicméně podílejí zejména incidenty z kategorie politického přesvědčení, které jsou uvedeny také zvlášť a které tvoří téměř třetinu incidentů souvisejících s uprchlickou krizí. Dá se tedy říci, že nejvíce jsou zastrašování anebo je vyhrožováno lidem, kteří různou formou vystupují na podporu uprchlíků. Zajímavé je, že **útoky proti arabské národnosti či etnicitě jsou nejvíce vedeny slovně**. Pro protizidovské útoky a útoky proti lidem se statusem uprchlíků či migrantů je příznačné graffiti a pro kategorii útoků proti politickému přesvědčení v souvislosti s uprchlickou krizí zase útok na majetek.

Tabulka č. 8

Struktura forem útoku v rámci jednotlivých kategorií motivace										
	Slovní útok	Zastrašování/ vyhrožování	Graffiti	Útok na majetek	Fyzický útok	Žhářský útok	Zabití/ vražda	Neznámá forma	Jiná forma	Celkem incidentů
Národnost či etnicita										
Abs.	31	17	3	4	19	0	0	3	5	50
% v rámci kategorie	62,0%	34,0%	6,0%	8,0%	38,0%	0,0%	0,0%	6,0%	10,0%	
Náboženství										
Abs.	28	16	9	5	10	0	0	0	4	49
% v rámci kategorie	57,1%	32,7%	18,3%	10,2%	20,4%	0,0%	0,0%	0,0%	8,2%	
Politické přesvědčení										
Abs.	14	14	3	6	5	0	0	0	2	24
% v rámci kategorie	58,3%	58,3%	12,5%	25,0%	20,8%	0,0%	0,0%	0,0%	8,3%	
Barva pleti										
Abs.	6	4	1	0	5	0	0	0	3	11
% v rámci kategorie	54,5%	36,4%	9,1%	0,0%	45,5%	0,0%	0,0%	0,0%	27,3%	
Sexuální orientace či identita										
Abs.	4	2	0	0	2	0	0	0	0	4
% v rámci kategorie	100,0%	50,0%	0,0%	0,0%	50,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
Bezdomovectví										
Abs.	0	0	0	0	1	0	1	0	0	2
% v rámci kategorie	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	50,0%	0,0%	50,0%	0,0%	0,0%	
Užívání drog										
Abs.	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1
% v rámci kategorie	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
Příslušnost k subkulturě										
Abs.	0	1	0	0	0	1	0	0	0	1
% v rámci kategorie	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
Jiné										
Abs.	11	4	3	0	1	0	0	0	1	15
% v rámci kategorie	73,3%	26,7%	20,0%	0,0%	6,7%	0,0%	1,0%	0,0%	6,7%	

Tabulka č. 9

Struktura forem útoku v rámci vybraných podkategorií motivace										
	Slovní útok	Zastrašování/vyhrožování	Graffiti	Útok na majetek	Fyzický útok	Žhářský útok	Zabití/vražda	Neznámá forma	Jiná forma	Celkem incidentů
Romská národnost či etnicita										
Abs.	20	14	2	2	15	0	0	2	4	34
% v rámci kategorie	58,8%	41,2%	5,9%	5,9%	44,1%	0,0%	0,0%	5,9%	11,8%	
Islám										
Abs.	20	10	3	4	7	0	0	0	3	30
% v rámci kategorie	66,7%	33,3%	10,0%	13,3%	23,3%	0,0%	0,0%	0,0%	10,0%	
Judaismus										
Abs.	8	6	7	1	3	0	0	0	1	20
% v rámci kategorie	40,0%	30,0%	35,0%	5,0%	15,0%	0,0%	0,0%	0,0%	5,0%	
Politické přesvědčení související s uprchlickou krizí										
Abs.	11	14	0	4	3	0	0	0	1	18
% v rámci kategorie	61,1%	77,8%	0,0%	22,2%	45,5%	0,0%	0,0%	0,0%	27,3%	
Uprchlický či migrantský status										
Abs.	10	4	3	0	0	0	0	0	1	14
% v rámci kategorie	71,4%	28,6%	21,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	7,1%	
Arabská a irácká národnost										
Abs.	5	1	0	0	1	0	0	1	0	6
% v rámci kategorie	83,3%	16,7%	0,0%	0,0%	16,7%	0,0%	0,0%	16,7%	0,0%	
Uprchlická krize										
Abs.	41	26	4	8	10	0	0	1	5	161
% v rámci kategorie	67,2%	42,6%	6,6%	13,1%	16,4%	0,0%	0,0%	1,6%	8,2%	

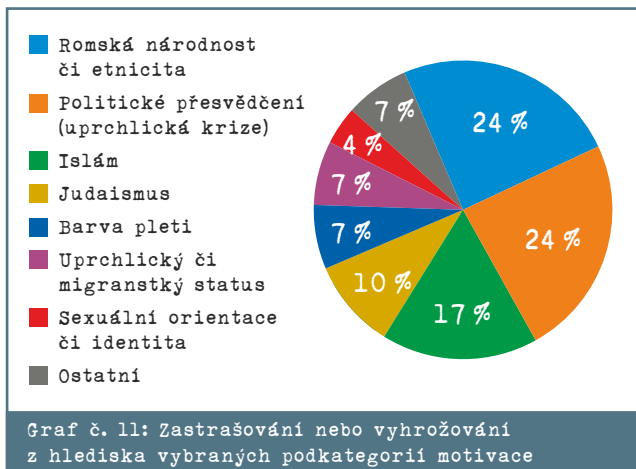
Legenda k tabulkám č. 8 a č. 9:

Barvy znázorňují pořadí frekvence jednotlivých forem útoků v rámci jedné kategorie motivace:

- 1. místo
- 2. místo
- 3. místo

Vzhledem k popsaným limitům výše uvedených grafů a tím pádem i jakýchkoli závěrů odvozených z jejich analýzy přichází v úvahu změna perspektivy. Zatímco doposud jsme zkoumali skladbu forem útoku v jednotlivých kategoriích motivace, nyní ukážeme, **jak se různé kategorie motivace podílejí na celkové struktuře vybraných forem útoku.**^{163/} Při jejich obsazování byly kombinovány jak obecné, tak specifické kategorie motivace, a to tak, aby byly zohledněny ty s nejvyššími hodnotami. Tím byly vyloučeny útoky vyskytující se v malém počtu, které nicméně ve výše uvedených tabulkách dosahovaly poměrně vysokých hodnot, pokud jde o formu napadení.

Co se týče zastrašování nebo vyhrožování (viz graf č. 11), nejvíce zastoupeny jsou zde dvě motivace: romská národnost či etnicita a politické přesvědčení související s uprchlickou krizí. Každá z těchto motivací odpovídá 24 % celkové struktury. Následovány jsou protimuslimskými útoky (17 %). Všechny tři výše uvedené kategorie pak tvoří přes dvě třetiny všech případů motivace v dané formě.

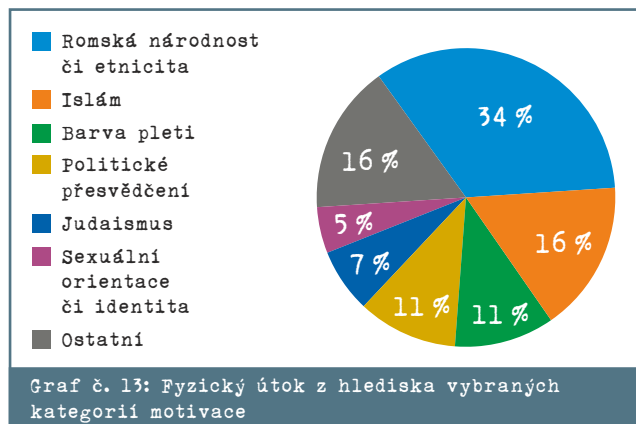

Kategorie politického přesvědčení souvisejícího s uprchlickou krizí se rovněž dělí o pozici nejvíce zastoupených případů motivace v případech útoku na majetek (viz graf č. 12). Již se

to však netýká útoků protiromských, nýbrž těch protimuslimských. Společně se podílejí na celkové struktuře případů motivace z 54 %. Shodný podíl sdílejí také další dvě nejčtenější kategorie motivace, a sice romská národnost či etnicita a vietnamská národnost či etnicita. Každá má po 13 %.

Poslední vybranou formou je fyzický útok (viz graf č. 13). **Zde více než třetinu všech fyzických útoků tvoří ty protiromské.** Se znatelným odstupem následují útoky proti islámu (16 %), barvě pleti (11 %) a politickému přesvědčení obecně (11 %).

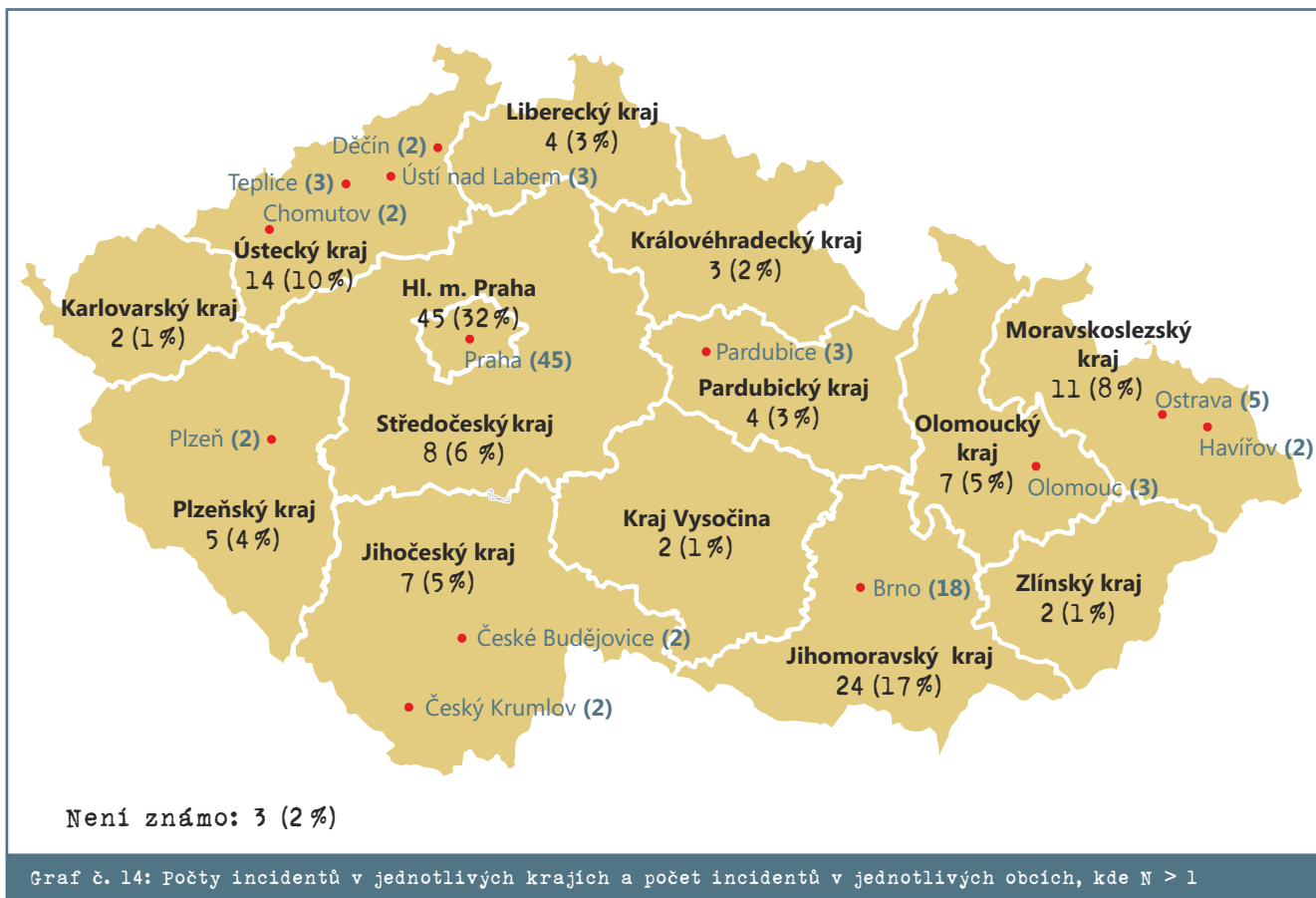
^{163/} Ani tento způsob prezentace závěrů však není bez problémů. Vzhledem k tomu, že se některé incidenty vyznačovaly více kategoriemi motivace a více formami, jsou zde některé incidenty zastoupeny vícekrát.

Výše uvedená analýza potvrdila, že **optikou dat IU tvoří nejohroženější skupinu Romové, muslimové a lidé projevující své politické názory, především ti, kteří vystupují ve prospěch uprchlíků**. Útoky vůči nim se nacházejí ve všech třech vybraných formách na předních místech, co se týče jejich podílu na celkové struktuře.

5.1.8 MÍSTO A ČAS

Místo incidentu je zaznamenáváno na třech úrovních, a to na krajské, obecní a lokální. **Na krajské úrovni bylo nejvíce útoků za-**

znamenáno v Hlavním městě Praze a Jihomoravském kraji. Dále se více než 5 % ze všech incidentů odehrálo jednotlivě v Ústeckém, Moravskoslezském a Středočeském kraji. Výskytu incidentů na úrovni krajů v zásadě odpovídá i výskyt incidentů na úrovni obcí. V Praze se vyskytlo 45 incidentů, v Brně 18 incidentů a v Ostravě pět incidentů, avšak v Ústí nad Labem to byly jen tři incidenty. **S větší frekvencí se incidenty objevují ve velkých městech**, což je patrné při pohledu na uvedenou mapu (graf č. 14). Více incidentů v jednom sídle se objevilo pouze v městech s více než 40 000 obyvateli. Jedinou výjimkou je Český Krumlov.

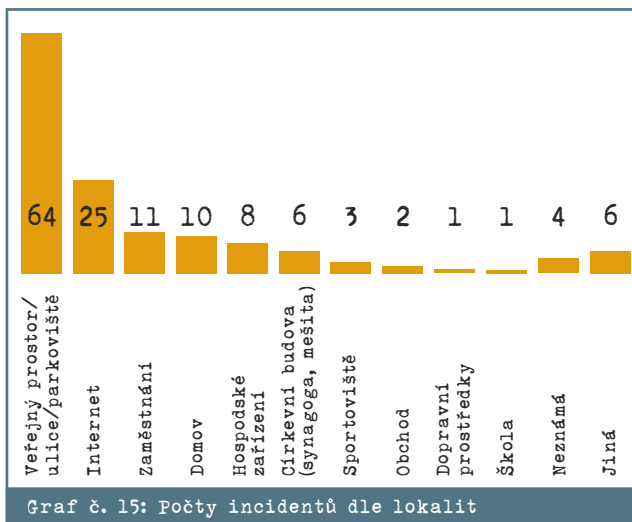
Graf č. 14: Počty incidentů v jednotlivých krajích a počet incidentů v jednotlivých obcích, kde N > 1

Na úrovni krajů lze rozlišit i **počty případů u jednotlivých kategoriích motivace**. V tabulce č. 10 jsou zobrazeny vybrané podkategorie. **Dominantní zastoupení Hlavního města Prahy a Jihomoravského kraje přetrvává u většiny krajů.** Je však třeba podotknout, že v jednom případě bylo v Jihomoravském kraji zaznamenáno více útoků než v Praze, a sice v případě útoků proti muslimům. Jinak byly v Praze relativně nejčastěji vedeny útoky proti lidem podporujícím uprchlíky. Hlavní město Praha a Jihomoravský kraj také soustřeďují převážnou většinu útoků souvisejících s uprchlickou krizí, jedná se o více než dvě třetiny případů. **Odlisný obrázek však získáme, zaměříme-li se na protiromské útoky.** Nejvíce jich bylo zaznamenáno v Ústeckém, Moravskoslezském a Jihomoravském kraji.

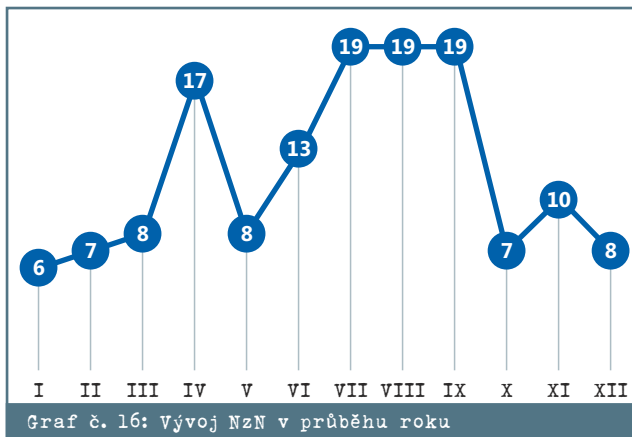
Tabulka č. 10

Motivace	Případy motivace z hlediska krajů												
	Kraj	HI. m. Praha	Jihočeský	Jihomoravský	Karlovarský	Královéhradecký	Liberecký	Moravskoslezský	Olomoucký	Pardubický	Píseňský	Středočeský	Ústecký
Romská národnost/etnicita	3	1	5	1	0	3	5	4	0	2	2	7	1
Islám	9	1	10	1	1	1	0	0	0	2	1	3	1
Judaismus	8	2	1	0	0	0	2	1	1	0	2	2	0
Politické přesvědčení (uprchlická krize)	12	0	1	0	0	0	0	1	2	1	0	0	0
Uprchlíky/migrantský status	5	1	2	1	0	0	2	1	0	0	1	1	0
Barva pleti	4	1	0	0	1	0	2	1	0	0	0	1	0
Arabská + irácká národnost	3	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Uprchlíká krize	27	2	14	1	1	1	2	1	2	3	2	3	1

Na úrovni lokality jsme převážnou část incidentů zaznamenali ve veřejném prostoru (45 % všech incidentů) **a na internetu** (18 % všech incidentů, viz graf č. 15). Dohromady tvoří více než dvě třetiny všech lokalit. Po nich následuje se značným odstupem zaměstnání napadených (8 %), jejich domov (7 %) a pohostinské zařízení (6 %). V ostatních lokalitách se incidenty odehrávaly méně často. Kategorie „jiná“ sestává ze tří útoků s použitím telefonu, dvou útoků ve vlaku metra a jednoho útoku spáchaného v domově pachatele.

Časové rozmístění incidentů lze sledovat z hlediska různých období: kvartálů, měsíců a denní doby. Pro všechna tato období platí, že incidenty jsou v nich rozmístěny relativně nerovnoměrně. **Více než dvě třetiny incidentů (67 %) se staly ve druhém a třetím kvartálu, přičemž v tom třetím to bylo 40 %** (viz graf č. 16). Na úrovni měsíců pozorujeme, že incidenty se nejčastěji udály v červenci, srpnu a září. V každém ze jmenovaných měsíců se událo 19 incidentů (13 % všech incidentů). Z toho lze usuzovat, že **nejnebezpečnější měsíce z hlediska NzN byly právě ty letní**.

Určení denní doby je poněkud obtížnější, ať už proto, že se jí nedaří zjistit vůbec, anebo je útok konán dlouhodobě. Proto také u 33 % incidentů zůstává tato kategorie neobjasněna. Ve zbývajících dvou třetinách pak **nejsou rozdíly mezi denní a noční dobou nijak velké**. Zatímco mezi šestou hodinnou ranní a šestou hodinnou večerní se odehrálo 36 % všech útoků, mezi šestou hodinnou večerní a šestou hodinnou ranní to bylo 31 % všech útoků. Zajímavé je, že po odečtení veškerých incidentů spáchaných na internetu se postavení incidentů spáchaných přes den a v noci promění. Zatímco v noci jich bylo spácháno 35 %, přes den 33 %.

5.1.9 OBĚTI A ÚTOČNÍCI

V roce 2015 jsme u 91 incidentů zaznamenali celkem 147 konkrétních obětí. U zbývajících 50 incidentů buď nebyly konkrétní oběti žádné (41 incidentů),^{164/} nebo se jednalo o právnickou osobu (sedm incidentů), anebo se nepodařilo zjistit o obětech žádné podrobnější informace (dva incidenty). Sledovanými charakteristikami obětí jsou pohlaví, věk a občanství. Tyto charakteristiky se podařilo zjistit pouze u některých obětí, a tak se v jednotlivých kategoriích počty zjištěných charakteristik liší (viz tabulku č. 11).

V případě pohlaví jsme byli relativně nejméně úspěšní. Zjištěno bylo u všech 147 obětí, přičemž převažovali muži nad ženami (58 % versus 42 %). V roce 2014 **převažovali muži o něco více (64 % versus 36 %)**.

Občanství bylo zjištěno u 130 osob. **Převažovali čeští občané** (104 napadených), **cizinci byli zastoupeni 26 případy** (20 % ze všech obětí se známým občanstvím). Z toho se vesměs jednalo o občany zemí mimo EU (20 napadených). V roce 2014 tvořily případy napadených s jiným než českým občanstvím 17 % ze všech 70 napadených se známým občanstvím. V tomto ohledu se jedná o mírné zvýšení podílu cizinců mezi všemi napadenými, přičemž to platí významněji v případě napadených s občanstvím v některé ze zemí mimo EU. Pozorovali jsme nárůst z 9 % v roce 2014 na 15 % v roce 2015 všech napadených se známým občanstvím.

Co se věku týče, ten se podařilo určit u 117 obětí. U pětiny konkrétních obětí zůstala tato hodnota neznámá. **Oběti se nejčastěji stávali lidé ve věku 19–25 let (27 %) a 26–35 let (30 %)**. U mladších a starších to je 14 %, respektive 29 %. V roce 2014 naopak většinu napadených tvořili lidé ve věku 26–45 let (54 % všech napadených v daném roce) a věková struktura byla rovnoměrnější. Lze tedy říci, že meziročně jsme zaznamenali relativní pokles věku napadených lidí.

Tabulka č. 11

Charakteristiky obětí		
Pohlaví	Abs.	%
Muž	86	59
Žena	61	41
Celkem	147	100
Občanství	Abs.	%
Občan ČR	104	80
Občan třetí země	20	15
Občan EU	6	5
Celkem	130	100
Věk	Abs.	%
do 15 let	8	7
16–18 let	8	7
19–25 let	32	27
26–35 let	35	30
36–45 let	22	19
46–55 let	5	4
56 let a více	7	6
Celkem	117	100

Dále jsme sledovali **charakteristiky útočníků** (viz tabulku č. 12). **Totožnost útočníka** byla známa oběti, veřejnosti nebo orgánům činným v trestním řízení u více než poloviny incidentů (72 incidentů). V roce 2014 to bylo trochu méně, pachatelova totožnost se podařila zjistit v 47 % incidentů.

^{164/} Některé incidenty, zpravidla ty odpovídající hanobení či podněcování nenávisti vůči určitým skupinám osob, nemají konkrétní obět. To ovšem neznamená, že by se jednalo o útoky bez obětí. Obětí se zde stává celá napadaná skupina.

Kolik lidí se na jednom útoku podílelo, zůstalo v případě bezmála čtvrtiny incidentů nezjištěno. Z dostupných informací však lze usuzovat, že se v případě NzN v roce 2015 jednalo **spíše o útoky jednotlivců než skupiny** (44 % versus 32 %). V roce 2014 byly zaznamenány podobné hodnoty jako v roce 2015.

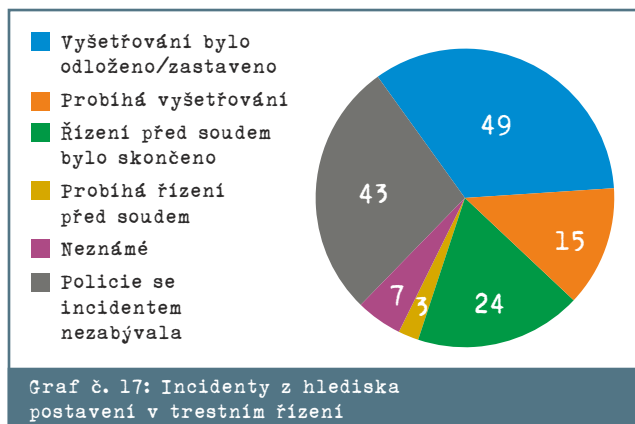
V neposlední řadě jsme se zabývali otázkou, zda je možné útočnicka charakterizovat jako **příznivce krajní pravice**. Kladné zodpovězení této otázky se týká 43 incidentů, což odpovídá 30,5 % všech incidentů. Vzhledem k tomu, že v roce 2014 to bylo 20 %, lze hovořit o relativním zvýšení podílu ultrapravicových pachatelů na všech incidentech. Zvýšení je dáno patrně především zahrnutím části trestných činů dle §§ 403–405 do analýzy.

Tabulka č. 12

Charakteristiky útočníků		
Známy útočnick	Abs.	%
Ano	73	52
Ne	68	48
Celkem	141	100
Počet útočníků	Abs.	%
Jeden útočnick	62	44
Skupina útočníků	45	32
Neznámý počet	34	24
Celkem	141	100
Příznivce krajní pravice	Abs.	%
Ano	43	30,5
Ne	36	25,5
Neznámý počet	62	44
Celkem	141	100

5.1.10 TRESTNÍ ŘÍZENÍ

Ze statistiky IU vyplývá, že policie se o incidentech dozvěděla nejméně v 91 případech (65 %) ze všech incidentů zaznamenaných v roce 2015 (viz graf č. 17). Z hlediska těchto 91 incidentů ke dni zpracování této zprávy policejní vyšetřování stále probíhalo v případě 15 incidentů (16,5 %) a vyšetřování bylo zastaveno nebo odloženo u 49 incidentů (54 %), a to nejčastěji z důvodu neztotožnění pachatele. Před soud se jich dostalo celkem 27, přičemž ve třech případech (3 %) soudní líčení nadále trvalo. Soudní rozhodnutí bylo tedy vydáno u celkem 24 incidentů z 91 incidentů (26 %), tedy ve více než čtvrtině nenávistných útoků, se kterými policie přišla do kontaktu.

Graf č. 17: Incidenty z hlediska postavení v trestním řízení

Na první pohled je tedy zřejmé, že policie má poměrně vysoké povědomí o trestné činnosti z nenávisti. Z naší analýzy nicméně vyplynulo, že **policie prokazatelně objasňovala nenávistnou pohnutku v rámci trestního řízení v 61 incidentech (43 % ze všech zaregistrovaných incidentů v databázi IU)**. V ostatních případech tomu tak buď nebylo z důvodu chybějící hmotněprávní úpravy (vražda bezdomovce apod.), vyhodnocení méně závažných útoků jako přestupků, přehlédnutí předsudečného motivu, anebo se nám nepodařilo tuto skutečnost dohledat.

5.2 Charakteristika jednotlivých incidentů

1. VÝHRUŽKY AKTIVISTCE

Leden 2015, Hlavní město Praha

Stav: Neoznámeno policii

Pohnutka: Politické přesvědčení

Forma incidentu: Zastrášování nebo vyhrožování

Známé aktivistce v oblasti migrace a práv cizinců bylo v souvislosti s jejími aktivitami vyhrožováno. Anonymní útočník opakovaně zasílal aktivistce výhružné emaily. V nich jí vyhrožoval smrtí a sděloval, že zná místo jejího bydliště i sídlo školy, kam chodí její děti. Napadená měla v důsledku emailů strach o sebe i svou rodinu, situaci právně cestou ale nijak neřešila. O incidentu informovala organizaci IU známá poškozené.

2. „US TERRORIST GET OUT“

Leden 2015, Ústecký kraj

Stav: Oznámeno policii, vyšetřování bylo odloženo/zastaveno (pachatel neznámý)

Pohnutka: Národnost/etnicita (americká), politické přesvědčení

Forma incidentu: Graffiti

Na betonovou zeď u parkoviště v jednom severočeském městě kdosi nasprejoval nápisy: „US Terrorist Get Out from Our Country!“ a „White Power“. Dále k nim připojil symbol hákového kříže. Policie případ kvalifikovala podle § 356 odstavce 1 a 3 písmena c) jako přečin Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod. Pachatel nebyl vypátrán, případ byl proto odložen.

3. HÁKOVÝ KŘÍŽ NA POPELNICI

Leden 2015, Hlavní město Praha

Stav: Neoznámeno policii

Pohnutka: Náboženské vyznání (judaismus)

Forma incidentu: Graffiti

Neznámý pachatel nakreslil hákový kříž na popelnici patřící ke školám, kam docházejí žáci židovského vyznání. Incident zachytila ostraha Židovské obce v Praze.

4. SATANISTICKÉ NÁPISY

Leden 2015, Jihočeský kraj

Stav: Oznámeno policii, probíhá vyšetřování

Pohnutka: Náboženské vyznání (judaismus)

Forma incidentu: Graffiti

Neznámý pachatel poškodil jména obětí Holokaustu na zdi hřbitovní místnosti židovského hřbitova. Přes jména namaloval satanistické znaky. Incident byl nahlášen policii, která zahájila trestní řízení. Více informací o incidentu není známo.

5. NEPŘÍČETNÝ ANTISEMITSKÝ ÚTOK

Leden 2015, Ústecký kraj

Stav: Oznámeno policii, vyšetřování bylo odloženo/zastaveno (nepříčetnost)

Pohnutka: Náboženské vyznání (judaismus)

Forma incidentu: Zastrášování nebo vyhrožování, fyzický útok

Téměř pětáosmdesátiletou ženu napadl asi o dvacet let mladší muž, snažil se jí bodnout vývrtkou na víno se slovy: „Já vás zabiju, vy svině židovský.“ Stalo se tak na zástavce MHD v centru jednoho města v Ústeckém kraji. Muž byl policií zadržen a obviněn ze spáchání přečinu Ublížení na zdraví podle § 146 odstavce 1, 2 písmena e). Na základě znaleckého posudku byl muž zproštěn obvinění pro nepříčetnost. Byla u něj diagnostikována paranoidní schizofrenie a bylo mu uloženo ochranné léčení v psychiatrickém ústavu. Tento případ hodnotíme jako sporný. Přes duševní onemocnění jsme se jej však rozhodli v databázi ponechat, neboť pachatel zřejmě útočil z předšudečných důvodů. Neútočil jen tak proti někomu, útočil na Židy.

6. ŽHÁŘSKÝ ÚTOK NA SYNAGOGU

Leden 2015, Moravskoslezský kraj

Stav: Pravomocné rozhodnutí soudu I. stupně

Pohnutka: Náboženské vyznání (judaismus)

Forma incidentu: Útok na majetek (poškození budov, věcí)

Hořlavý plastový materiál umístil a zapálil bezmála čtyřicetiletý muž pod prahem dřevěných dveří synagogy v Moravskoslezském

kraji. Když z místa činu odcházel, hajloval. Oheň samovolně uhasl, přesto způsobil na dveřích škodu 3 500 Kč. Okresní soud muže odsoudil za spáchání trestných činů Poškození cizí věci podle § 228 odst. 1, 3, písmene b) a Projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka trestního zákoníku a podle § 404 trestního zákoníku k podmíněnému trestu odnětí svobody v délce jednoho roku ve zkušební lhůtě tři let a k finanční náhradě škody. Řízení bylo pravomocně ukončeno.

7. OBTĚŽUJÍCÍ EMAIL

Únor 2015, Hlavní město Praha

Stav: Neoznáměno policii

Pohnutka: Náboženské vyznání (judaismus)

Forma incidentu: Zastrášování nebo vyhrožování

Skupina mužů včetně známého pravicového extremisty Petra Kalinovského se objevila v areálu Nového židovského hřbitova na Olšanech. Muži si hřbitov fotili a ptali se vrátného na redakci měsíčníku Roš Chodeš a na její otevírací dobu. V souvislosti s tím později přišel na emailovou adresu Židovské obce v Praze obtěžující email od Petra Kalinovského, kde sám útočník informoval o své přítomnosti na hřbitově.

8. „CHCÍPNI, ŽIDE“

Únor 2015, Hlavní město Praha

Stav: Oznáměno policii, vyšetřování odloženo/zastaveno (pachatel neznámý)

Pohnutka: Náboženské vyznání (judaismus), uživatelství drog

Forma incidentu: Slovní útok, fyzický útok

Dva muži napadli v Praze v nočních hodinách asi pětadvacetiletého muže. Nejprve jej uráželi, označovali jej za „fetáka“ a „sraba“. Následně na něj zaútočili fyzicky, což ukončili slovy: „Chcípni, Žide“. Policie prošetřovala tento incident pro podezření ze spáchání trestného činu Ublížení na zdraví dle § 146 odstavce 1, 2 písmena e) trestního zákoníku. Nepodařilo se jí však zjistit totožnost pachatelů. Z toho důvodu bylo vyšetřování odloženo.

9. NAPADÁNÍ OD SOUSEDKY

Únor 2015, není známo

Stav: Neoznáměno policii

Pohnutka: Sexuální orientace/identita (LGBT+)

Forma incidentu: Slovní útok, zastrášování nebo vyhrožování

Na IU se obrátila žena žijící se svou partnerkou. Obě dlouhodobě napadá bývalá sousedka z důvodu jejich sexuální orientace. Kvůli tomu se obě napadané odstěhovaly. Žena, která žádala pomoc, změnila i zaměstnání a stejně tak plánovala naložit i se svým telefonním číslem. Útoky totiž pokračovaly formou telefonických hovorů a SMS zpráv, kdy útočnice vyhrožovala, že je obě „zničí“.

10. KREV NA OBCHODU

Únor 2015, Ústecký kraj

Stav: Oznáměno policii, vyšetřování odloženo/zastaveno (pachatel neznámý)

Pohnutka: Náboženské vyznání (islám)

Forma incidentu: Útok na majetek (poškození budov, věci)

Fasáda restaurace a obchodu s potravinami provozovaného dvěma arabskými majiteli byla v noci poškozena červenou tekutinou. Oba objekty se nacházejí blízko parku, kde se zdržují lázeňští hosté. Majitel obchodu se bezprostředně po útoku domníval, že se mohlo jednat o krev. Policie zajistila dva kanystry, které byly při útoku použity. Dále případy vyšetřovala jako přečin Poškození cizí věci dle § 228 odst. 1, 2 trestního zákoníku. Nakonec vyšetřování odložila, protože se nepodařilo zjistit konkrétní osoby pachatelů.

11. ZASTRAŠOVÁNÍ MUSLIMSKÉHO AKTIVISTY

Únor 2015, Hlavní město Praha

Stav: Oznáměno policii, probíhá vyšetřování

Pohnutka: Náboženské vyznání (islám)

Forma incidentu: Zastrášování nebo vyhrožování

Muži je pro jeho muslimské vyznání a související občanské aktivity dlouhodobě vyhrožováno SMS zprávami. Muž s organizací IU konzultoval možnost podání trestního oznámení na policii. Nakonec se

však rozhodl tak neučinit. Jako důvod uvedl nedůvěru v policii a státní orgány obecně.

12. DEN TÝRÁNÍ ROMŮ

Únor 2015, Jihomoravský kraj

Stav: Oznámeno policii, vyšetřování odloženo/zastaveno (pachatel neznámý)

Pohnutka: Národnost/etnicita (romská)

Forma incidentu: Slovní útok

Policii bylo oznámeno podezření, že na sociální síti FB dochází v jedné ze založených veřejně přístupných diskusí k podněcování násilí proti Romům. Konkrétně se jednalo o diskusi na stránce „Den, kdy budeme týrat Romy“. Policisté zahájili trestní stíhání, případ kvalifikovali podle § 365 odstavce 1, 3 písmene a) trestního zákoníku jako přečin Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod. Případ byl odložen, neboť se nepodařilo zjistit pachatele.

13. NAPADENÍ OSTRAHOU

Únor 2015, Hlavní město Praha

Stav: Neznámý

Pohnutka: Bezdomovectví

Forma incidentu: Fyzický útok

Muž byl napaden ostrahou obchodu kvůli tomu, že je bez domova. Následně byl převezen do nemocnice na ošetření. Organizaci IU o tomto incidentu zpravil pracovník spolupracující nevládní neziskové organizace.

14. FACKA NA SÍDLIŠTI

Březen 2015, Karlovarský kraj

Stav: Oznámeno policii, kvalifikováno jako přestupek

Pohnutka: Národnost/etnicita (romská)

Forma incidentu: Slovní útok, fyzický útok

Rasistickými nadávkami a úderem do obličeje byla napadena dívka z důvodu romské národnosti. Nejprve ji v autobusu městské hromadné dopravy slovně urážela mladá dívka, jež pak zavolala svému příteli. Zatímco dívky vystupovaly, muž přijel na dotýčnou autobusovou zastávku a začal obě dívky pronásledovat. Romskou dívku

dohnal, udeřil ji do tváře a rasisticky urážel. Matka poškozené uvedla, že oba útočníci den předtím zvonili na jejich zvonky a zvonky jiných romských sousedů v podnapilém stavu a rovněž jim rasisticky nadávali. Napadená měla již dříve zdravotní potíže, trpěla úzkostnými stavy. Popsaný útok je ještě zhoršil, proto jí lékařka předepsala antidepresiva. Nyní má strach, kdykoli slyší brzdit auto či někoho zvonit. Kromě toho v důsledku útoku podstoupila operaci čelisti. Policie útok nejprve vyšetřovala jako trestný čin, ale následně jej pře-kvalifikovala na přestupek. Matka poškozené s tím nesouhlasila.

15. VÝZVA K PODŘEZÁNÍ ŽIDŮ

Březen 2015, Jihočeský kraj

Stav: Oznámeno policii, podmíněně zastavení trestního stíhání státním zástupcem

Pohnutka: Náboženské vyznání (judaismus)

Forma incidentu: Zastrahování nebo vyhrožování

Zhruba pětadvacetiletý muž na protiislámské demonstraci v Jihočeském kraji prohlásil, že všichni Židé by měli být podřezáni. Stalo se tak poté, co se ho televizní reportérka dotázala na výhrady proti islámu. Policie zahájila trestní stíhání pro spáchání přečinu násilí proti skupině obyvatel a jednotlivci dle ustanovení § 352 odstavce 2 trestního zákoníku. Státní zástupce následně stíhání podmíněně zastavil, neboť dle jeho slov k tomu byly dány všechny zákonné podmínky. Zkušební lhůta byla stanovena na dobu 18 měsíců.

16. PROTIŽIDOVSKÉ NÁPISY NA SENÍKU

Březen 2015, Středočeský kraj

Stav: Oznámeno policii, vyšetřování odloženo/zastaveno (pachatel neznámý)

Pohnutka: Náboženské vyznání (judaismus)

Forma incidentu: Graffiti

Starostka menší obce ve Středočeském kraji oznámila policii, že byla poškozena vrata vodovodní čističky a seníku hákovými kříži a protižidovskými nápisy. Škoda byla vyčíslena na 2 000 Kč. Policie čin vyšetřovala pro spáchání trestných činů Poškození cizí věci dle § 228 a Projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka podle § 404 trestního zákoníku. Jelikož se však nepodařilo identifikovat pachatele, bylo vyšetřování odloženo.

17. „STÁT VÁS DOTUJE, NENAJDETE SI PRÁCI“

Březen 2015, Ústecký kraj

Stav: Pravomocné rozhodnutí soudu I. stupně

Pohnutka: Národnost/etnicita (romská)

Forma incidentu: Slovní útok, fyzický útok

„Černé svině, černé mrdky, dotuje vás stát, nenajdete si práci.“ Těmito slovy zaútočil muž starší 30 let v časných ranních hodinách v jednom z barů v Ústeckém kraji na přítomné hosty kvůli jejich romské národnosti. Následně jednoho z nich udeřil pěstí. Oba spadli pod stůl, který tím poškodili společně s židli a čtyřmi sklenicemi. Útočník pak jednou sklenicí udeřil napadeného do hlavy. Způsobil mu tím tržné zranění v délce tří centimetrů, které muselo být chirurgicky ošetřeno. Soud pachatele odsoudil pro spáchání přečinu Výtržnictví dle § 358 odst. 1, 2, písmena a) v jednočinném souběhu s přečinem Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob dle § 355 odstavce 1, písmena a) trestního zákoníku. Trest spočíval v uložení veřejně prospěšných prací v trvání 300 hodin a zákazu požívání alkoholických nápojů pod dohledem probačního úředníka. Toto rozhodnutí nabylo právní moci.

18. ZAZVONILI NA ZVONEK

Březen 2015, Ústecký kraj

Stav: Oznámeno policii, probíhá vyšetřování

Pohnutka: Národnost/etnicita (romská)

Forma incidentu: Zastrasování nebo vyhrožování

Čtveřice mužů zazvonila na zvonek bytu v jednom městě v Ústeckém kraji. Na majitele potom vykřikovala hanlivé nadávky, vyhrožovala mu ublížením a jeden z ní přitom i hajloval. Policie tento skutek vyšetřovala pro podezření ze spáchání přečinu Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci dle § 352 odstavce 2 a také přečinu Projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka dle § 404 trestního zákoníku. Případ ukončila návrhem na podání obžaloby. Státní zástupce nicméně nepotvrdil, že by se jednalo o trestný čin z nenávisti. Důkazy o rasové nenávisti prý nebyly potvrzeny. V dané věci však ještě nebylo meritorně rozhodnuto.

19. „VŠICHNI JSTE MĚLI CHCÍPNOUT V KOMORÁCH“

Březen 2015, Hlavní město Praha

Stav: Oznámeno policii, vyšetřování odloženo/zastaveno (pachatel neznámý)

Pohnutka: Náboženské vyznání (judajismus)

Forma incidentu: Slovní útok

Na policii se obrátil muž staršího věku, jemuž někdo zaslal email následujícího znění: „Ty hajzle židovskej, tak ty budeš převracet dějiny? Všichni jste měli chcípnout v komorách.“ Policie zahájila vyšetřování pro podezření ze spáchání přečinu Popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidy dle § 405 trestního zákoníku. Vyšetřování bylo odloženo, jelikož nebyl zjištěn pachatel.

20. PROTI BÍLÝM

Březen 2015, Moravskoslezský kraj

Stav: Pravomocné rozhodnutí soudu I. stupně

Pohnutka: Barva pleti

Forma incidentu: Slovní útok, zastrasování nebo vyhrožování, fyzický útok

Dva nezletilí napadli před obchodním domem v jednom moravskoslezském městě jiné dva nezletilé. Během napadení vykřikovali: „Vy zkurvení bílí gadžové, vy bílé kurvy, bílé svině, všechny vás zabijeme, všechny vás vypálíme, už jsme dnes dva sundali.“ Do napadených také strkali, aniž by jim způsobili jakákoli fyzická poranění. Zanedlouho poté na místo dorazili rodiče nezletilých. Otec se do konfliktu slovně zapojil, načež útočníci z místa činu utekli. Policii se nicméně oba útočníky podařilo vypátrat. Soudem byli odsouzeni pro spáchání přečinů Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci podle § 352 odstavce 2, Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob podle § 355 odstavce 1 písmena b) a Výtržnictví podle § 358 odstavce 1 trestního zákoníku. Jeden pachatel byl odsouzen k podmíněnému trestu odnětí svobody v délce trvání tří měsíců ve zkušební lhůtě 14 měsíců, druhý k trestu výkonu obecně prospěšných prací v délce 180 hodin. Řízení bylo pravomocně skončeno u okresního soudu.

21. NEVYŘEŠENÁ ŽIDOVSKÁ OTÁZKA

Březen 2015, Vysočina

Stav: Oznámeno policii, probíhá vyšetřování

Pohnutka: Náboženské vyznání (judaismus)

Forma incidentu: Slovní útok

Adam B. Bartoš a Ladislav Zemánek, toho času z politické strany Národní demokracie, byli obžalováni za to, že na symbolický hrob Anežky Hrůzové umístili tabulku s textem hanobícím židovský národ. Mimo jiné zde uvedli, že „židovská otázka nebyla dosud uspokojivě vyřešena“. Fotografii této tabulky publikovali na internetových stránkách strany společně s prohlášením, kde dávali vraždu Hrůzové do souvislosti s „židovskou zvláštností a hrozbou (která) přetrvává dodnes“. Státní zástupce oba muže obžaloval ze spáchání přečinů Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob a Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod dle § 355 odstavce 1 písmena a) a odstavce 2 písmene b), respektive § 356 odstavce 1, 3 písmene a) trestního zákonníku. Předseda Národní demokracie Adam B. Bartoš dostal roční podmíněný trest s odkladem na dva roky. Ladislav Zemánek byl také uznán vinným, avšak trest nedostal, protože svého činu litoval. V době zpracování této zprávy rozhodnutí soudu prozatím nenabýlo právní moci.

22. HOMOFODBNÍ ÚTOK V HOSPODĚ

Duben 2015, Středočeský kraj

Stav: Neoznámeno policii

Pohnutka: Sexuální orientace/identita (LGBT+)

Forma incidentu: Slovní útok, fyzický útok

Muž se stal terčem útoku v hospodě v malé středočeské vesnici. Důvodem k napadení byla jeho sexuální orientace. Pachatel řekl: „Jsi buzerant a ty já nesnáším, tak ti nandám.“ Potom muže fyzicky napadl. Poškozený měl v důsledku útoku drobná zranění a strach z dalšího napadení, když by se pohyboval ve veřejném prostoru.

23. NACIONALISTÉ NA VÝVĚSCE SYNAGOGY

Duben 2015, Hlavní město Praha

Stav: Neoznámeno policii

Pohnutka: Náboženské vyznání (judaismus)

Forma incidentu: Slovní útok

Neznámý pachatel nalepil na informační vývěsku Jeruzalémské synagogy v Praze propagační materiál krajně pravicové organizace Nacionalisté Praha. Toho si všimla a nálepku odstranila ochranka Židovské obce v Praze. Policii tento způsob obtěžování hlášen nebyl.

24. „SEM SI NESEDEJTE“

Duben 2015, Jihočeský kraj

Stav: Neoznámeno policii

Pohnutka: Sexuální orientace/identita (LGBT+)

Forma incidentu: Slovní útok

Dva muži byli během návštěvy pohostinského zařízení v malé vesnici v Jihočeském kraji slovně napadeni jinými hosty pro svou sexuální orientaci. Pachatelé mužům vyhrožovali slovy: „Sem si vůbec nesedejte a jděte támhle do rohu, nebo uvidíte, co se bude dít.“ K tomu je častovali homofobními urážkami.

25. VIETNAMSKÝ OBCHOD

Duben 2015, Ústecký kraj

Stav: Oznámeno policii, kvalifikováno jako přestupek

Pohnutka: Národnost/etnicita (vietnamská)

Forma incidentu: Útok na majetek (poškození budov, věci)

Dva mladí muži se v nočních hodinách rozhodli zaútočit na vietnamský obchod v Ústeckém kraji. Spletli se však, a tak rozkopali skleněnou výplň dveří jiného podniku. Přivolaná hlídka strážníků oba útočníky zadržela, když se pokoušeli z místa činu utéct. Právě tehdy se policisté dozvěděli o nenávistné motivaci. Pachatelé prý strážníkům sdělili, že Vietnamce nemají rádi. Na prošetření případu spolupracoval policejní specialista na extremismus a trestné činy z nenávisti. Vyšetřující policisté nicméně uzavřeli případ tak, že jej kvalifikovali jako přestupek proti majetku a postoupili dál příslušnému správnímu orgánu.

26. „TY ZKURVENEJ CIKÁNE, POJĎ SEM“

Duben 2015, Jihočeský kraj

Stav: Pravomocné rozhodnutí soudu I. stupně

Pohnutka: Národnost/etnicita (romská)

Forma incidentu: Slovní útok, fyzický útok

Bez blíže známých důvodů zaútočil muž na sídlišti jihočeského města na nezletilého. Udeřil jej pěstí do tváře se slovy: „Ty zkurveneJ Cikáne, pojď sem!“ Následně se pachatel dostal do konfliktu se skupinou mužů - Romů, kteří na něj a další čtyři muže, k nimž se po útoku přidal, začali házet kameny. Tím jim způsobili drobná zranění, jež si však vyžádala lékařské ošetření. Prvně útočící muž na to reagoval vytažením revolveru z kapsy své bundy. Zamířil na ně a poté vystřelil do vzduchu. Soud všem útočnickům uložil veřejně prospěšné práce. Jednání původního pachatele kvalifikoval jako přečin Výtržnictví dle § 358 odst. 1, 2 písm. a) a přečin Hanobení, národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob dle § 355 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku, za což mu vyměřil trest v délce 210 hodin. Dále odsouzenému nařídil zdržet se konzumace alkoholu a jiných návykových látek, revolver propadl státu. Ostatním útočnickům byly veřejně prospěšné práce uloženy v trvání 160, respektive 140 hodin. Dále byla některým uložena povinnost uhradit náklady za lékařské ošetření. Rozsudek nabyl právní moci.

27. ZABITÝ ZAJÍC

Duben 2015, Jihomoravský kraj

Stav: Oznámeno policii, kvalifikováno jako přestupek

Pohnutka: Národnost/etnicita (irácká)

Forma incidentu: Slovní útok

Dva čeští občané iráckého původu se stali terčem krivého obvinění a urážek na sociální síti. Na FB byly zveřejněna fotografie zachycující klienty sedící v autě zaparkovaném na poli spolu s fotografií uříznuté hlavy zajíce. K nim byl připojen komentář označující muže za „spoluobčany tmavé pleti“ a obviňující je ze střílení zvěře zbraní s tlumičem a z uřezávání zvířecích hlav. Komentář dále obsahoval výzvu: „Buďte na procházkách opatrní, a jakmile uvidíte tyto šmejdý, volejte okamžitě policii!“ Přestože bylo obvinění zcela smyšlené, příspěvek sdílelo více než 5 000 uživatelů. Muži se cítili zveřejněním fotografií s nenávistným komentářem silně dotčeni. Autor

fotografií zároveň na klienty podal trestní oznámení, které bylo policii postoupeno do přestupkového řízení. Řízení bylo správním orgánem po ústním projednání zastaveno.

28. POSPREJOVANÝ PAMÁTNÍK

Duben 2015, Pardubický kraj

Stav: Oznámeno policii, probíhá vyšetřování

Pohnutka: Náboženské vyznání (judaismus), politické přesvědčení

Forma incidentu: Graffiti

Neznámý pachatel posprejoval památník Oskara Schindlera ve Svitavách. Na památníku byl nakreslen hákový kříž, anglicky psané nadávky a tvrzení, že tento zachránce mnoha lidí židovského vyznání byl „vrah“. Útok vyvolal u místních lidí pobouření, v předcházejících dnech byly podobným způsobem poznačeny i okolní domy. V současné době probíhá policejní vyšetřování. Výsledky nebyly v době dokončení této zprávy známy.

29. „JUDE SLAVIE“

Duben 2015, Hlavní město Praha

Stav: Neoznámeno policii

Pohnutka: Náboženské vyznání (judaismus)

Forma incidentu: Slovní útok

Při zápase pražských týmů AC Sparta Praha a SK Slavia Praha v Generali Aréně skandovali fanoušci Sparty „Jude Slavie“. Pokřik byl slyšet i z televize během přímého přenosu. V médiích se následně objevil článek kritizující policii a Českomoravský fotbalový svaz za to, že antisemitské pokřiky dlouhodobě nijak neřeší. Mluvčí AC Sparta Praha Ondřej Kasík uvedl pro server Aktuálně.cz, že za obsah skandování je zodpovědný hlasatel, který se snaží fanoušky umravnit. Více se k dubnovému utkání však již nevyjádřil. Nejednalo se přitom o první takový incident. Federace židovských obcí již v minulosti vedení spartanského klubu kritizovala.

30. TŘÍLETÁ OBĚŤ

Duben 2015, Ústecký kraj

Stav: Nepravomocné rozhodnutí soudu I. stupně

Pohnutka: Národnost/etnicita (romská)

Forma incidentu: Slovní útok, zastrašování nebo vyhrožování

Pozvání na kávu vyústilo v nenávistné napadání. Asi čtyřicetiletý muž na zahradě svého rodinného domu nejprve bez jakéhokoli předchozího konfliktu začal útočit na pozvanou ženu otázkami: „Proč je tvoje dítě černé? Proč sis ho pořídila s Cikánem?“ Přítomnou tříletou dceru následně chytil za ruku a říkal jí, že „nenávidí Cikány“ a že je „malá černá svině“. Dále prohlašoval, ať „všichni Cikáni chcípnu“, přičemž dceři vyhrožoval, že ji „hodí do pytle a utopí jako kotě“. Ta se v důsledku toho pomočila. Když matka s dcerou odcházely, ještě pronesl, aby jeho pes sežral dceru dříve, než ona sežere psa k večeři. Muž byl odsouzen ze spáchání přečinu Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci podle § 352 odstavce 2 trestního zákoníku k trestu odnětí svobody v délce sedmi měsíců. Uložen byl podmíněně na zkušební dobu 18 měsíců. Rozsudek v době sestavování zprávy prozatím nenabyl právní moci.

31. NADÁVKY NA FB

Červen 2015, není známo

Stav: Neznámý

Pohnutka: Barva pleti

Forma incidentu: Slovní útok

Dívce došla na FB zpráva, kde ji jiná žena urážela a nadávala jí: „Kurvo, křížit se s opicí...zhoř i se svým děckem.“ Důvodem útoku byla zřejmě barva pleti jejího partnera.

32. POŠKOZENÝ POMNÍK

Duben 2015, Moravskoslezský kraj

Stav: Oznámeno policii, vyšetřování bylo odloženo/zastaveno (pachatel neznámý)

Pohnutka: Politické přesvědčení

Forma incidentu: Graffiti

Pomník armádního generála Josefa Šnejdárka, který velel československé armádě v takzvané sedmidenní válce o Těšínsko v roce 1919,

byl poškozen neznámými pachateli. Desku pomníku popsali symbolem hákového kříže. Hmotná škoda byla vyčíslena na 7 500 Kč. Jelikož se polici nepodařilo zjistit pachatele, bylo vyšetřování odloženo. Památník se stal terčem takového útoku již podruhé. Jeho odhalení v roce 2012 Československou obcí legionářskou provázal nesouhlas ze strany představitelů polské menšiny v Česku. Jeden z nich označil Šnejdárka za „symbol pokoření polského národa“.

33. ZÁSILKA S BÍLÝM PRÁŠKEM

Duben 2015, Hlavní město Praha

Stav: Oznámeno policii, vyšetřování odloženo/zastaveno (pachatel neznámý)

Pohnutka: Politické přesvědčení

Forma incidentu: Zastrašování nebo vyhrožování

Na adresu Organizace pomáhající uprchlíkům někdo v souvislosti s jejími aktivitami poslal obálku s bílým práškem. Následovala evakuace a zásah hasičů. Podobné nenávistné útoky a výhrůžky zažívají pracovníci opakovaně. Zástupkyně ředitele organizace napsala IU, že celou věc řešili se svým právníkem a další informace nechtějí zveřejňovat. Podle policie nebyl ztotožněn pachatel, a proto bylo vyšetřování odloženo.

34. ZNAČKOVÉ BOTY

Duben 2015, Ústecký kraj

Stav: Pravomocné rozhodnutí soudu I. stupně

Pohnutka: Národnost/etnicita (romská)

Forma incidentu: Slovní útok, fyzický útok

Srazil jej k zemi, potom jej zasedl a pěstí ho bil do obličejů, přitom vykřikoval rasistické a vulgární výrazy. Takto začal konflikt mezi asi dvacetiletým mužem a nezletilým, který dále pokračoval ukradením tenisek napadeného v ceně 2 500 Kč a dalším násilím. Napadenému se sice podařilo na chvíli uniknout, následně však byl dostižen v doprovodu své matky. Tu se pachatel rovněž pokusil napadnout, ale bylo mu v tom zabráněno. Napadený svou matkou odstrčil a postavil se útočnickovi. Ten jej bil až do chvíle, kdy na místo přijela policejní hlídka. Mimo jiné mu přitom roztrhl tričko. Během vyšetřování bylo zjištěno, že pachatel tentýž večer vykřikoval hrubé rasistické urážky na skupinu na ulici postávajících Romů z okna domu. Za spáchání přečinů Výtržnictví podle § 358 odstavce 1, Nebezpeč-

ného vyhrožování dle § 353 odstavce 1 a Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob dle § 355 odstavce 1 písmene b) trestního zákoníku soud pravomocně potrestal pachatele úhrnným trestem odnětí svobody v délce devíti měsíců. Trest byl uložen podmíněně se stanovenou zkušební lhůtou 18 měsíců. Dále odsouzenému nařídil uhradit způsobenou škodu.

35. VYHROŽOVÁNÍ CIZINCI KVŮLI VÍŘE

Duben 2015, Plzeňský kraj

Stav: Pravomocné rozhodnutí soudu I. stupně

Pohnutka: Náboženské vyznání (islám)

Forma incidentu: Slovní útok, zastrašování nebo vyhrožování

Cizinci v minulosti pobývajícím v ČR opakovaně vyhrožoval asi pětadvacetiletý muž z Plzeňského kraje. Na FB mu posílal zprávy, v nichž jej urážel kvůli muslimskému vyznání a ve kterých hrozil uříznutím hlavy jeho dceři: „Zasraný islámský prase! Nenaděješ žádnéj úkryt, kde by tě někdo nepoznal! Ten váš zasranej rádo by prorok je jen pedofilní prase, co mrdá osly :) Chcete válku? Budete jí mít. A budem používat stejných praktik jako používáte vy. Akorát na vašich mentálně zaostalých dětech :) Zasraný hnusy jste :) a tebe ty sráči se na to necháme koukat, jak pomalu umíraj! Muslim není člověk, ale podrasa a takový patří do plynu! SIEG HEIL SRÁČI. SEŠ MRTVEJ!“ O pět minut později tuto zprávu následovala další: „Ta tvoje dcera je fakt hnusná děvka :) díky za její fotografii :) :). čekej její hlavu na tácu společně se zdechlinou prasete :) bye matherfucker! :)“ Na základě těchto zpráv napadený kontaktoval své dcery, které na rozdíl od něj stále žijí v ČR. Dále podal elektronicky trestní oznámení. Policie případ kvalifikovala podle § 352 odstavce 2 trestního zákoníku jako přečin Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci. Okresní soud pachatele za tento čin pravomocně odsoudil k podmíněnému trestu odnětí svobody v délce devíti měsíců, uloženému na zkušební dobu 18 měsíců.

36. NAPADENÍ KVŮLI BARVĚ PLETI

Duben 2015, Královéhradecký kraj

Stav: Oznámeno policii

Pohnutka: Barva pleti

Forma incidentu: Fyzický útok

Jedná se o trestný čin Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci dle § 352 odstavce 2, který byl organizací IU zprostředkován Policejním prezidiem ČR z ESKK. Čin byl spáchán v Královéhradeckém kraji. Obětí byl muž ve věku 19 let, jenž byl pachatelem napaden z důvodu nenávisti vůči žlutohnědé rase. Incident se nepodařilo upřesnit, neboť jej příslušné krajské policejní ředitelství nebylo s to dohledat.

37. WHITE POWER NA DOMĚ

Duben 2015, Plzeňský kraj

Stav: Oznámeno policii, vyšetřování odloženo/zastaveno (pachatel neznámý)

Pohnutka: Národnost/etnicita (romská)

Forma incidentu: Graffiti

Na zeď domu obývaného romskou rodinou byl nastříkán nápis „White Power“. Policie se tímto incidentem zabývala pro podezření ze spáchání přečinu Založení, podpora a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka dle § 403 odstavce 1 trestního zákoníku. Případ byl ale odložen, protože se nepodařilo zjistit totožnost pachatele.

38. POLITÝ STÁNEK

Duben 2015, Královéhradecký kraj

Stav: Oznámeno policii, vyšetřování odloženo/zastaveno (pachatel neznámý)

Pohnutka: Náboženské vyznání (islám)

Forma incidentu: Útok na majetek (poškození budov, věci)

Muži pocházejícímu z neevropské země potřísnil neznámý útočník stánek s rychlým občerstvením hnědou tekutinou. Ta silně zapáchala, podle příbuzné poškozeného se nejspíše jednalo o krev. Dále útočník stánek polepil samolepkami s nápisem: „Postavme se proti islamizaci, tato je reálně nebezpečná.“ Opětné zprovoznění stánku do provozu trvalo tři dny. Vzniklá škoda byla vyčíslena na 16 700 Kč.

Poškozený se obrátil na policii. Ta incident vyšetřovala jako přečin Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod dle § 356 trestního zákoníku. Případ byl nakonec odložen, protože se nepodařilo zjistit pachatele.

39. VYHROŽOVÁNÍ ŽIDŮM

Duben 2015, Moravskoslezský kraj

Stav: Pravomocný rozsudek soudu I. stupně

Pohnutka: Náboženské vyznání (judaismus)

Forma incidentu: Zastrašování nebo vyhrožování, hajlování

Na oslavách města, kde byla mimo jiné vystavena vojenská technika z období druhé světové války, dorazil muž v tričku s podobiznou Adolfa Hitlera a s nápisem: „The Killers World Destruction Tour.“ Když začal na parkovišti močit na zem, vyzval jej strážník k tomu, aby svého jednáni zanechal a z důvodu své opilosti opustil oslavy. Dotyčný mu odpověděl hajlováním. Následně na místo dorazili další tři strážníci. Ty všechny slovně napadal, mimo jiné je tituloval jako „židáky“ a vedle toho opakovaně vykřikoval: „Smrt Židům!“ Pachatel byl hlídkou zpacifikován a z místa odvezen. Okresní soud jej pro spáchání trestných činů Vyhrožování s cílem působit na úřední osobu dle § 326 odst. 1 písm. a), Výtržnictví dle § 358 odst. 1 a Projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka dle § 404 trestního zákoníku uznal vinným. Trest odnětí svobody mu byl vyměřen v délce osmi měsíců, který byl podmíněně odložen na zkušební dobu 18 měsíců.

40. VYHROŽOVÁNÍ PRO POLSKÝ PŮVOD

Květen 2015, Moravskoslezský kraj

Stav: Pravomocné rozhodnutí soudu I. stupně

Pohnutka: Národnost/etnicita (polská)

Forma incidentu: Zastrašování nebo vyhrožování

„Ty kurvo polská, otevři, máš strach, vylez ven, já tě zlikviduju!“ Těmi to slovy opakovaně zastrašoval svou sousedku muž bydlící ve stejném bytovém domě, konkrétně v patře nad ní. S výhrůžkami nepřestal ani poté, co z místa odjela hlídka městské policie, kterou přivolala napadená. Pouze se přesunul od dveří jejího bytu, na které bušil holí, na balkon svého bytu. Soud muže odsoudil z přečinu Násilí pro-

ti skupině obyvatelů a proti jednotlivci podle § 352 odst. 2 trestního zákoníku k podmíněnému trestu odnětí svobody v délce trvání devíti měsíců. Zkušební doba byla stanovena na dva roky a čtyři měsíce. Kromě toho byla pachateli uloženo ochranné psychiatrické léčení v ambulantní formě, tj. bez omezení jeho svobody. Podle znaleckého posudku muž trpěl sníženou přičetností. V minulosti však již byl za podobné útoky vůči poškozené potrestán. Řízení bylo pravomocně skončeno u okresního soudu.

41. VYPŮJČENÁ KOLOBĚŽKA

Květen 2015, Středočeský kraj

Stav: Oznámeno policii, soudem kvalifikováno jako přestupek

Pohnutka: Národnost/etnicita (romská)

Forma incidentu: Zastrašování nebo vyhrožování, fyzický útok

Co začalo na ulici v jednom středočeském městě nedovoleným vypůjčením koloběžky od nezletilého chlapce, to skončilo vyhrožováním smrtí jeho otci. Když se chlapcův otec ozval vůči nevhodnému chování dvou asi třicetiletých mužů, odpovědí mu bylo fyzické napadení. Jeden z mužů napadeného uchopil za tilko na prsou, až mu ho roztrhl, a shodil ho na zem. Přitom jej údajně oslovoval jako „černou držku“ a vyhrožoval mu, že „ho zabije a uřízne mu hlavu“. Druhý muž, bratr útočnicka, dodal, že „mu hodí nervový plyn do baráku“. Poté vytáhl ze svého batohu nůž a bratrovi ho předal se slovy: „Zabij tu černou svini.“ A když se ten k napadenému začal přibližovat, jeho bratr ho povzbuzoval prý takto: „Zabij tu černou svini, strč mu to do krku.“ Útočník nůž nicméně položil na zem, kde prstem začal kreslit kříž, čímž měl podle státního zástupce dále napadeného zastrašovat. Podle soudu nebylo jasné, zda se vše skutečně přihodilo tak, jak stojí v obžalobě. Jednoznačně se nepodařilo prokázat ani rasistické nadávky a výhrůžky, ani zastrašování nožem. Z toho důvodu se soud rozhodl postoupit případ k projednání příslušnému městskému úřadu jako přestupek proti občanskému soužití.

42. NAPADENÍ KVŮLI ROMSTVÍ

Květen 2015, Moravskoslezský kraj

Stav: Pravomocné rozhodnutí soudu I. stupně

Pohnutka: Národnost/etnicita (romská)

Forma incidentu: Slovní útok, zastrašování nebo vyhrožování, fyzický útok

Muž venčící psa před svým domem byl napaden z důvodu romské národnosti. Podle policie se jednalo o občana jedné jihoasijské země. Útočník napadeného nejprve napadal slovně, přičemž mimo jiné na něj vykřikoval, že je „černý Cikán“. Poté když se napadeného pokusil udeřit pěstí do obličeje, tak kopl kolenem jeho psa. Pak od napadeného odešel. Stále však na něj pokřikoval, vyhrožoval mu zbitím a opakovaně provolával nacistický pozdrav „Sieg Heil“. Soud útočníka odsoudil pro spáchání přečinů Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci podle § 352 odstavce 2, Výtržnictví podle § 358 odstavce 1 a Projevu sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka podle § 404 trestního zákoníku. Uložen mu byl trest obecně prospěšných prací ve výměře 260 hodin. Soud mu dále nařídil, aby se zdržel užívání všech návykových látek pod kontrolou probačního úředníka. Řízení bylo pravomocně skončeno u okresního soudu.

43. ÚTOK NA SERVÍRKU

Květen 2015, Ústecký kraj

Stav: Probíhá řízení před soudem

Pohnutka: Národnost/etnicita (romská)

Forma incidentu: Slovní útok, zastrašování nebo vyhrožování, fyzický útok

V podvečer v jedné restauraci v Ústeckém kraji host napadl servírku slovy: „Važ si práce, seš špinavá Cikánka. Takhle se mnou nikdo mluvit nebude. Ty chcipneš.“ A dále, s úmyslem ji urazit, opakoval: „Černá Cikánko, černá hubo.“ Poškozená opakovaně podávala vysvětlení na policii, která se tím zabývala kvůli podezření ze spáchání trestného činu Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob dle § 355 trestního zákoníku. Výpověď poškozené byla nejprve pro pachatele příznivá. Nicméně poškozená ji pak změnila v jeho neprospěch. Ten jí kvůli tomu vyhrožoval, že „dostane“, „bude modrá“ a „vyškube jí vlasy“. Svě výhrůžky přitom zčásti splnil. Mířil jí na krk kadeřnickými nůžkami, část vlasů jí ustříhl a jinou část jí vyškubal. Poté ji fyzicky napadl, vyhodil ji nahou před dveře a ve

výhrůžkách pokračoval. Tvrdil, že pokud nezmění svou výpověď znovu v jeho prospěch, vyhodí jí všechny věci před dveře, vezme jí telefon, zbijí ji a „odsere si to celá rodina“. Více informací není k dispozici, soudní líčení v době dokončení této zprávy nebylo dosud ukončeno.

44. OLEJEM NA SQUATTERY

Květen 2015, Jihomoravský kraj

Stav: Oznámeno policii, kvalifikováno jako přestupek

Pohnutka: Příslušnost k subkultuře

Forma incidentu: Zastrašování nebo vyhrožování, žhářský útok

Na osoby bez přístřeší obývající opuštěný objekt dlouhodobě útočil majitel restaurace sousedící s objektem. Ten osobám, které se v objektu zdržovaly, opakovaně vyhrožoval, nadával jim a zapálil jejich věci. K jednomu z incidentů došlo po oficiální kulturní akci, která se v opuštěném objektu konala. Majitel sousední restaurace přišel do objektu, kde zrovna sedělo asi deset osob, s kanystrem oleje. Ten vylil směrem ke svíčke a odhodil, přičemž přítomným vulgárně nadával. Poté, co začala jedna z přítomných volat policii, pachatel z místa utekl. Někteří z přítomných měli drobná zranění, protože uklouzli anebo protože je udeřil letící kanystr. Incident byl projednán v přestupkovém řízení, během kterého byl obviněný uznán vinným, a na základě toho mu byly uloženy blíže nespecifikované sankce.

45. RÝČEM DO LIDÍ

Květen 2015, Středočeský kraj

Stav: Pravomocné rozhodnutí soudu II. stupně

Pohnutka: Národnost/etnicita (romská)

Forma incidentu: Zastrašování nebo vyhrožování, útok na majetek (poškození budov, věci), fyzický útok

Asi pětadvacetiletý muž ve Středočeském kraji poškodil majetek a fyzicky zranil několik osob pro jejich romskou národnost. Pár hodin po půlnoci přijel autem s falešnou poznávací značkou k domu, kde se zdržovala jeho údajná přítelkyně. Když vystoupil z vozu, začal přivezeným zahradním rýčem rozbíjet okna a dveře před domem zaparkovaných osobních vozů. Následně poškodil také skleněné výplně balkonových dveří a oken, čímž způsobil majetkovou škodu přesahující 25 000 Kč. Během toho vykřikoval výhrůžky jako: „Pojďte ven, černý huby, já vás všechny zabiju.“

„Dneska vás tady všechny pozabím, černý huby, všechny vás tady postřelím.“ Z domu skutečně postupně vyběhlo několik lidí. S jedním z nich měl pachatel již v minulosti fyzický konflikt. Nejspíš i to způsobilo, že útočník obrátil své jednání vůči nim. Původně nejmenším jednoho udeřil rýčem a následně jej strčil směrem ke zdi. Nakonec byl sám shozen na zem a zalehnut do té doby, než jej zadržela přivolaná policejní hlídka. U pachatele byla zjištěna přítomnost alkoholu a THC v krvi. Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem a k tomu, že byl během svého útoku ve výkonu podmíněného trestu odnětí svobody za Výtržnictví, jej soud odsoudil k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v délce tří a půl let. Odvolání odsouzeného krajský soud zamítl, rozsudek tak nabyl právní moci.

46. RASISMUS Z OKNA

Květen 2015, Jihomoravský kraj

Stav: Pravomocné rozhodnutí soudu I. stupně

Pohnutka: Náboženské vyznání (judaismus)

Forma incidentu: Slovní útok, zastrašování nebo vyhrožování, fyzický útok

Déle než rok trvalo napadání muže a ženy ve věku kolem 30 let jejich sousedem. Z okna svého domu na dvojici a jejich hosty opakovaně křičel nadávky a výhrůžky: „Tomu malému nechám vytetovat na záda hákový kříž.“ „Bílá rasa zvítězí!“ „Já tu píču zrzavou zabiju.“ Jednoho dne pak z okna vyvěsil metr a půl širokou a téměř metr dlouhou vlajku německého válečného námořnictva z období druhé světové války s hákovým křížem a vykřikoval: „Sieg Heil.“ Když byl sousedem vyzván k tomu, ať svého jednání zanechá, ohrazoval se vůči tomu a pokřikoval, že jeho sousedé jsou „židáci“ a že kdyby byla válka, tak je v první linii. Následně ve večerních hodinách strčil ze vzduchovky směrem k sousednímu domu, což doprovázel slovy: „Já tu píču zrzavou zabiju... Píčo, jak tě střelím, tak tě kurva zabiju.“ Státní zástupce vznesl návrh na potrestání pachatele z důvodu spáchání přečinů Nebezpečného vyhrožování dle § 353 odstavce 1 a 2 písmene c) a Projevu sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka podle § 404 trestního zákoníku. Odsouzen byl trestním příkazem k trestu odnětí svobody v délce 12 měsíců, který byl uložený podmíněně na zkušební dobu v trvání tří let. Toto rozhodnutí je pravomocné.

47. PODNĚCOVÁNÍ K NENÁVISTI VŮČI IMIGRANTŮM

Květen 2015, Moravskoslezský kraj

Stav: Neznámý

Pohnutka: Uprchlíci/migranti

Forma incidentu: Slovní útok

Na portálu YouTube se objevilo video podněcující k nenávisti vůči imigrantům ze zemí severní Afriky. Autor videa uvádí, že tito imigranti představují nebezpečí pro ČR. Označuje je za „náplavy“, jež přijely do ČR s cílem „hledat ženy“ a které „neumí vůbec žádnou řeč, kterou by se dalo domluvit“. Dále autor videa otevřeně vyzývá české muže k ozbrojování se a k organizaci domobrany.

48. NADÁVKY V TRAMVAJI

Červen 2015, Jihomoravský kraj

Stav: Neoznámeno policii

Pohnutka: Náboženské vyznání (islám)

Forma incidentu: Slovní útok

Muslimka v šátku byla v tramvaji slovně napadena neznámým mužem. Ten na ni křičel: „Ať si sundá šátek a táhne domů!“ Útočník, který byl zřejmě pod vlivem alkoholu, poté z tramvaje vystoupil. Žena měla v důsledku incidentu strach, avšak útok nenahlásila ani její jinak neřešila.

49. VYHROŽOVÁNÍ ROMCE

Červen 2015, Moravskoslezský kraj

Stav: Pravomocné rozhodnutí soudu I. stupně

Pohnutka: Národnost/etnicita (romská)

Forma incidentu: Slovní útok, zastrašování nebo vyhrožování, fyzický útok

Kvůli dřívějšímu nevyjasněnému sporu napadl bezmála třicetiletý muž na chodníku před domem v jedné moravskoslezské obci ženu a v souvislosti s tím pronášel vulgární výrazy a výhrůžky na adresu Romů. Poškozenou se rovněž pokusil fyzicky napadnout, když začal běžet jejím směrem a nad hlavou točil řetězem. Napadená se před útočníkem ukryla ve vchodu domu. Útočník několikrát udeřil do skleněné výplně dveří, čímž způsobil škodu přesahující 3 000 Kč. Řetězem pak napadl také partnera poškozené asi o týden později, když

na ně společně s jejich nezletilou dcerou narazil na ulici. Přitom jim vyhrožoval, ať stáhnou trestní oznámení, které na něj podali. První útok byl v policejní databázi zaevidován jako trestný čin Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci dle § 352 trestního zákoníku. Nakonec jej však policisté překvalifikovali na trestné činy Nebezpečného vyhrožování dle § 353 odstavce 1 a 2 písmene c) a Výtržnictví dle § 358 odstavce 1 písmene a) trestního zákoníku. Nenávistná pohnutka se dle státního zástupce neprokázala. Soud se s touto kvalifikací ztotožnil a pachatele odsoudil k trestu odnětí svobody v délce jednoho roku, jenž podmíněně odložil na zkušební dobu v trvání dvou let. Spolu s ním nařídil propadnutí řetězu. Toto rozhodnutí nabylo právní moci. Navzdory tomu jsme se incident rozhodli ponechat v databázi, protože IU nemá k dispozici dostatek informací, aby sama mohla věc posoudit. Klasifikujeme jej nicméně jako neověřený incident.

50. NAPADENÉ MATKY

Červen 2015, Hlavní město Praha

Stav: Oznámeno policii, vyšetřování odloženo/zastaveno (nepřičetnost)

Pohnutka: Mateřství

Forma incidentu: Slovní útok, fyzický útok

Muž napadl dvě matky, které byly na procházce s kočárky. Nejdříve ženy napadl slovy, že jedině, co umí, je rodit děti. Když se ženy ohradily, tak jednu z nich srazil k zemi. Dále ji surově napadl několika ranami pěstí do obličeje a kopanci do celého těla. Když se druhá žena zastala napadené, tak ji také několikrát udeřil do obličeje. Žen se zastal projíždějící cyklista, kterého útočník shodil z kola a pak do něj začal do něj kopat. Posléze útočník z místa utekl. Muž byl obviněn z trestného činu Výtržnictví dle § 358 trestního zákoníku. Státní zástupce však trestní stíhání posléze zastavil, a to na základě vypracovaného znaleckého posudku, který shledal obviněného nepřičetným. Muži bylo nařízeno ochranné léčení.

51. „ČERNÉ HUBY, POJĎTE VEN“

Červen 2015, Ústecký kraj

Stav: Pravomocné rozhodnutí soudu I. stupně

Pohnutka: Národnost/etnicita (romská)

Forma incidentu: Slovní útok, zastrašování nebo vyhrožování, hajlování

Čtveřice mužů obuta do vysokých bot, oblečena do tmavých kalhot a černých trik s rasistickými nápisy a motivy přišla v nočních hodinách před dům, na jehož romské obyvatele rasisticky pořvávala a zastrašovala je provoláváním nacistických hesel a hajlováním. Mimo jiné zaznělo: „Černé huby, pojďte ven!“, „Kde jsi, ty černá svíň?“ Muži byli odsouzeni pro spáchání přečinů Výtržnictví dle § 358 odst. 1., Projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka podle § 404 a Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob podle § 355 odst. 1 b), odst. 2 písm. a) trestního zákoníku. Soud jim uložil trest odnětí svobody ve výši osmi měsíců, které podmíněně odložil na zkušební dobu dvou let. Toto rozhodnutí je pravomocné.

52. ÚTOK NA MĚSTSKÝCH OSLAVÁCH

Červen 2015, Olomoucký kraj

Stav: Pravomocné rozhodnutí soudu I. stupně

Pohnutka: Národnost/etnicita (romská)

Forma incidentu: Slovní útok, fyzický útok

Během oslav výročí založení města v Olomouckém kraji hanobil muž osoby pro jejich romskou národnost. Záminkou se mu stal zásah strážníků a asistentů prevence kriminality, kteří muže legítimovali poté, co napadl jiného muže. Když pachatele fyzicky zadrželi, nadával jim v souvislosti s jejich romskou národností, přičemž vulgárně urážel také ostatní Romy přítomné na akci. Okresní soud jej odsoudil pro spáchání přečinů Výtržnictví dle § 358 odst. 1 trestního zákoníku, Násilí proti úřední osobě dle § 325 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku a Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob dle § 355 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání jednoho roku, který byl podmíněně odložen na dobu dvou let a šesti měsíců. Zároveň soud uložil pachateli povinnost zdržet se nadměrného požívání alkoholických nápojů. Řízení bylo pravomocně skončeno u okresního soudu.

53. HAJLOVÁNÍ NA TURKY

Červen 2015, Jihočeský kraj

Stav: Probíhá řízení před soudem

Pohnutka: Barva pleti, náboženské vyznání (islám)

Forma incidentu: Slovní útok, hajlování

Z důvodu barvy pleti a muslimského vyznání začal muž na diskotéce v jednom jihočeském městě pořávat hesla německých nacistů a italských fašistů na skupinu několika mladých mužů pocházejících z Turecka. Tento slovní útok následně doprovodil hajlováním, v čemž pokračoval i před přivolanou policejní hlídkou. Policie muže obvinila ze spáchání přečinu Projev sympatií k hnutí směřujícím k potlačení práv a svobod člověka podle § 404 trestního zákoníku. Soudní líčení nebylo v době dokončení této zprávy skončeno. Tento trestný čin byl totiž spojen s dalším zločinem, jehož se měl obviněný muž dopustit, a sice loupeže spáchané ve spolupachatelství. Obžalovaný se k hlavnímu líčení nedostavil a je na něj vydán příkaz k zatčení.

54. VYHROŽOVÁNÍ MUSLIMCE

Červen 2015, Jihomoravský kraj

Stav: Oznámeno policii, kvalifikováno jako přestupek

Pohnutka: Náboženské vyznání (islám)

Forma incidentu: Slovní útok, zastrašování nebo vyhrožování, fyzický útok

Mladá muslimská žena se stala terčem útoku v obchodě, kde právě nakupovala. Jiný zákazník ženu nejprve slovně napadal, následně se jí pokusil sejmout šátek. Poté, co se napadené zastali další přítomní, pachatel svého jednání zanechal a z obchodu odešel. Napadená incident nahlásila policii. IU napadenou kontaktovala prostřednictvím policie a muslimských organizací, ta ovšem služby organizace nevyužila. Policie případ vyšetřovala jako přestupek a následně jej odložila.

55. NAPADENÍ PRO-UPRCHLICKÉ KAVÁRNY

Červen 2015, Jihomoravský kraj

Stav: Oznámeno policii, vyšetřování odloženo/zastaveno

Pohnutka: Politické přesvědčení

Forma incidentu: Slovní útok, zastrašování nebo vyhrožování, fyzický útok

Kavárna v Jihomoravském kraji se kvůli své podpoře uprchlíků stala terčem útoku příznivců krajní pravice. Ti podnik navštívili po anti-imigračním shromáždění a hrubě se dožadovali vylepení plakátu propagujícího chuligánskou skupinu místního fotbalového týmu na zdejší nástěnce. Když obsluha jejich požadavku nevyhověla, byli zaměstnanci kavárny slovně napadeni. Zaměstnanců se zastal i jeden host. Toho agresoři napadli fyzicky a následně odešli bez zaplacení. Žádný z účastníků nechtěl nic řešit přes Policii ČR. Z toho důvodu policisté případ dle svých slov „uložili a zaujali preventivní opatření“.

56. HANOBENÍ ČESKÉHO NÁRODA

Červen 2015, Královéhradecký kraj

Stav: Pravomocné rozhodnutí soudu I. stupně

Pohnutka: Národnost/etnicita (česká)

Forma incidentu: Slovní útok, zastrašování nebo vyhrožování

Muž poblíž hasičské zbrojnice v jednom menším městě Královéhradeckého kraje hlasitě vykřikoval vulgární urážky a výhrůžky. Mimo jiné z jeho úst zaznělo: „Český národ je nejzkurvenější národ, co existuje, že by měl pochcípát.“ Dále křičel, že hasičská zbrojnice vyletí do povětří. Dále vyhrožoval: „Češi do plynu, teprve teď začnete chcípát, protože to (město) by hořelo, máte jediné štěstí, že jsem tady nebyl, to bych někomu sundal hlavu a vypustil z něho střeva.“ Těmito výhrůžkami zjevně reagoval na předešlé události, které se organizaci IU nepodařilo objasnit. Když jej policie zadržela, dvěma jejím příslušníkům vyhrožoval fyzickým napadením jich samotných i jejich blízkých. Za spáchání přečinů Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci, Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob, Výtržnictví a Vyhrožování s cílem působit na úřední osobu byl pachatel pravomocně odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání 12 měsíců. Tento trest byl podmíněně odložen na zkušební dobu 60 měsíců s uložením dohledu nad odsouzeným.

57. NENÁVISTNÝ NÁPIS NA ZDI

Červen 2015, Olomoucký kraj

Stav: Oznámeno policii, vyšetřování odloženo/zastaveno (pachatel neznámý)

Pohnutka: Národnost/etnicita (romská)

Forma incidentu: Graffiti

Na zdi neobydleného domu na Olomoucku se objevil nápis: „Mrtvý Cigán = Dobrý Cigán.“ Incident byl policií kvalifikován jako přečin Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod podle § 356 odstavce 1 trestního zákoníku. Vyšetřování případu bylo odloženo, neboť se policistům nepodařilo vypátrat pachatele.

58. NAPADENÍ A HAJLOVÁNÍ Z POMSTY

Červen 2015, Jihomoravský kraj

Stav: Pravomocné rozhodnutí soudu I. stupně

Pohnutka: Náboženské vyznání (islám)

Forma incidentu: Zastrásování nebo vyhrožování, fyzický útok, hajlování

Na demonstraci Dělnické strany sociální spravedlnosti proti kvótám EU pro přijetí uprchlíků v Brně obtěžoval jeden z účastníků kolemjdoucí ženu. Chtěl se s ní vyfotit kvůli šátku, který tou dobou měla na hlavě. Násilím se jí snažil přitáhnout k sobě. Ona se ovšem bránila, nakonec se jí podařilo z jeho sevření vymanit. Útočník na to reagoval hajlováním. Třikrát zvedl svoji pravici vzhůru a používal u toho oficiální pozdrav nacistického Německa. Soud muže odsoudil za spáchání trestného činu Projev sympatií k hnutí směřujícím u potlačení práv a svobod člověka dle § 404 trestního zákoníku k trestu odnětí svobody v délce osmi měsíců uloženému podmíněně na zkušební dobu dvou let. Toto rozhodnutí je pravomocné. IU tento incident kvalifikuje jako NzN s ohledem na jednání odsouzeného vzhledem k poškození. Jednalo se o nábožensky motivované napadení.

59. POPSANÁ REKLAMNÍ TABULE

Červen 2015, Jihomoravský kraj

Stav: Oznámeno policii, vyšetřování odloženo/zastaveno (pachatel neznámý)

Pohnutka: Uprchlíci/migranti

Forma incidentu: Graffiti

Ve vesnici na Znojemsku kdosi popsal reklamní tabuli o rozměru 6 x 3 metry nápisem: „Immigrants Do Not Enter, Auschwitz 330 Km,“ a přikreslil k tomu symbol šibenice. Protože se policii nepodařilo pachatele vypátrat, byl případ odložen. Tento případ vyšetřovala pro podezření ze spáchání přečinu Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod podle § 356 odstavce 1 trestního zákoníku.

60. PROTI ARABŮM

Červenec 2015, Hlavní město Praha

Stav: Oznámeno policii, vyšetřování odloženo/zastaveno (trestný čin se nestal)

Pohnutka: Národnost/etnicita (arabská)

Forma incidentu: Slovní útok

Jedná se o incident zjištěný na základě informací poskytnutých Políčním prezidiem ČR. Z dostupných informací vyplývá, že se jedná o přečin Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod dle § 356 odstavce 1, 3 písmena a) trestního zákoníku. Spáchán byl z důvodu nenávisti vůči Arabům. Na základě informací poskytnutých policií se domníváme, že tento případ byl sloučen s případem nazvaným v naší databázi jako Hate-speech na pražské demonstraci, a v říjnu 2015 odložen, jelikož pro- věřováním bylo zjištěno, že se nejedná o podezření z přečinu.

61. ŠIBENICE NA DEMONSTRACI

Červenec 2015, Hlavní město Praha

Stav: Oznámeno policii, vyšetřování odloženo/zastaveno (trestný čin se nestal)

Pohnutka: Náboženské vyznání (islám)

Forma incidentu: Zastrásování nebo vyhrožování

Na pražské demonstraci proti přijímání imigrantů z muslimských zemí bylo přítomno také několik osob s dřevěnými maketami šibenice. Na nich byly umístěny nápisy jako: „Za vlastizradu“, „Lide český

povstaň“ a „CCCP=EU“. Ačkoli tyto makety symbolicky vyzývaly k popravě politických oponentů („vlastizrádců“), policie na místě nijak nezasáhla. Ministr vnitra prohlásil, že kvůli tomu bude požadovat po policejním vedení vysvětlení. Vnitřní kontrola policie neseznala, že by přítomní policisté pochybili. Mezitím se objevila zpráva, že státní zástupce seznal, že se v případě popsání jednání jednalo o porušení zákona a že proti muži, jenž šibenici přinesl, bylo zahájeno trestní stíhání. Z toho nicméně podle dostupných informací sešlo. Nakonec ministerstvo vnitra podalo na Úřad městské části Prahy 1 podnět k prošetření incidentu pro podezření ze spáchání přestupku úmyslného narušení soužití jiným hrubým jednáním, zde vystavováním maket šibenic. Úřad konstatoval, že se o přestupek nejednalo, protože nebyly naplněny veškeré obligatorní znaky daného přestupku. Zatímco zákon předpokládá úmysl, jednání pachatele bylo posouzeno jako nedbalostní. Nejednalo se tudíž o protiprávní jednání, ačkoli z pohledu IU vystavování šibenic mělo zjevně zastrašit vybranou skupinu osob pro jejich politické přesvědčení.

62. NAPADENÍ ROMSKÉHO ZPĚVÁKA

Červenec 2015, Hlavní město Praha

Stav: Neoznámeno policii

Pohnutka: Národnost/etnicita (romská), sexuální orientace/identita (LGBT+)

Forma incidentu: Slovní útok, zastrašování nebo vyhrožování, fyzický útok

Mladý muž byl napaden v pražském parku skupinou rasistických skinheadů. Důvodem k útoku byla jednak romská národnost, jednak minoritní sexuální orientace. Útočníci mladíka fyzicky napadli, uráželi jej a vyhrožovali mu například tak, že „navštíví jeho teploušskou svatbu, kde vymlátí všechny Cikány“. Poškozený napadení zveřejnil prostřednictvím novinového rozhovoru. Na policii se neobrátil, protože podle svých slov nevěřil, že by mu byla schopna jakkoli pomoci.

63. HANOBNÍ ROMSKÉHO NÁRODA

Červenec 2015, Liberecký kraj

Stav: Oznámeno policii

Pohnutka: Národnost/etnicita (romská)

Forma incidentu: Neznámá

Jedná se o incident zaregistrovaný v ESSK, o němž základní informace IU poskytlo Policejní prezidium ČR. Kvalifikován byl jako trestný čin Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob podle § 355. Více informací se nepodařilo od příslušného policejního krajského ředitelství zjistit.

64. VYHLAZENÍ ŽIDŮ

Červenec 2015, Hlavní město Praha

Stav: Neoznámeno policii

Pohnutka: Náboženské vyznání (judaismus)

Forma incidentu: Slovní útok

Členka Židovské obce v Praze byla na plovárně urážena kvůli svému židovskému původu: „Všichni Židi, kteří přežili válku, by měli být také vyhlazeni v plynových komorách.“ Pachatelkou byla přítelkyně, s kterou napadená mnoho let na plovárnu docházela. K těmto prohlášením se pachatelka uchýlovala jen v nepřítomnosti oběti, urážky měla sdělovat jen dalším návštěvnícům plaveckého stadiónu, které se s obětí také znaly. Právě ty to pak napadené paní oznámily. Poškozená zvažovala, že podá trestní oznámení, ale nakonec tak z blíže neznámých důvodů neučinila.

65. PLAKÁT NA MKC PRAHA

Červenec 2015, Hlavní město Praha

Stav: Neoznámeno policii

Pohnutka: Politické přesvědčení

Forma incidentu: Zastrašování nebo vyhrožování, útok na majetek (poškození budov, věcí)

Příslušníci nacionalistické skupiny Pro Vlast vyvěsili urážlivý plakát ke vchodu do Multikulturního centra Praha. Stálo na něm: „Vyděláváme na zradě, na imigraci. Vlastizrádci z MKC Praha.“ Informace o své akci zveřejnili na svém facebookové stránce, kde mimo jiné uvedli: „Multikulturnímu centru Praha (ano, něco takového doopravdy existuje) jsme dnes udělali novou reklamu na vchodových

dveřích do kanceláří. Aby každý věděl, s kým má tu „čest“! Dle pražské policejní mluvčí se policie případem nezabývala.

66. OBRANA ROMSKÉHO CHLAPCE

Červenec 2015, Plzeňský kraj

Stav: Pravomocné rozhodnutí soudu II. stupně

Pohnutka: Národnost/etnicita (romská)

Forma incidentu: Fyzický útok

Prostřednictvím poradenského emailu nás kontaktovala sestra napadeného muže, který se zastal nezletilého chlapce na diskotéce, kde jej verbálně napadala z důvodu romské národnosti či etnicity skupinka mužů. Útočníci na muže skočili a bili jej opakovaně pěstmi. Napadený byl ošetřen zdravotnickou záchrannou službou a převezen do nemocnice, kde byl hospitalizován a léčen po 10 dní. Soud vydal trestní příkaz na jednoho z pachatelů, odsouzen byl k podmíněnému trestu odnětí svobody v délce 20 měsíců. Pachatel se proti rozhodnutí soudu odvolal. Soud vyšší instance rozhodl, že se pachatel jen bránil. Proti tomuto rozhodnutí se odvolala státní zástupkyně, ale soud rozhodl opět stejně – jednalo se o sebeobranu.

67. POPLAŠNÁ ZPRÁVA O IMIGRANTECH

Červenec 2015, Jihočeský kraj

Stav: Oznámeno policii, vyšetřování odloženo/zastaveno (trestný čin se nestal)

Pohnutka: Uprchlíci/migranti

Forma incidentu: Slovní útok

Žena v jižních Čechách napsala na FB zprávu oznamující, že skupina arabských imigrantů místnímu zemědělci podřezala zvířata a že speciálně vybavení policisté už chytili desítky migrantů. Žena celý smyšlený incident dopodrobna popsala a zpráva se začala po sociální síti velmi rychle šířit. O případu se dozvěděli policisté, kteří jej začali vyšetřovat pro podezření ze spáchání trestního činu šíření poplašné zprávy dle § 357 trestního zákoníku. Rozhodnutím státního zastupitelství byl případ odložen s tím, že se nejedná o trestný čin ani přestupek. Žena prý této zprávě skutečně věřila a její pohnutky nebyly ani rasistické, ani xenofobní.

68. HATESPEECH NA PRAŽSKÉ DEMONSTRACI

Červenec 2015, Hlavní město Praha

Stav: Oznámeno policii, vyšetřování odloženo/zastaveno (trestný čin se nestal)

Pohnutka: Uprchlíci/migranti, národnost/etnicita (arabská)

Forma incidentu: Slovní útok

Na pražské demonstraci proti přijímání imigrantů vystoupili také dva známí čeští politici Tomio Okamura a Adam B. Bartoš. Ti ve svých projevech prohlásili například, že imigranti budou bez práce a tím způsobí sociální kolaps nebo že jsou plní nemocí a bude třeba je nákladně léčit. Anonymní skupina demonstrantů během shromáždění vykřikovala na adresu imigrantů hesla jako například: „Táhněte do Afriky.“ V souvislosti s danými výroky policie na místě nezasahovala. Nicméně následně se v médiích objevila informace, že policie obvinila jednoho řečníka, nejspíše Adama B. Bartoše, ze spáchání dvou přečinů. Z hlediska databáze policejních statistik tomu odpovídají dva záznamy o spáchání trestných činů, které byly posléze dle informací poskytnutých Krajským ředitelstvím policie sloučeny. Jedním byl přečin Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezení jejich práv a svobod dle § 356 odstavce 1, 3 písmena a) trestního zákoníku a druhým přečin Popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia dle § 405 trestního zákoníku. Příklad byl podle informací policie prošetřován pro podezření ze spáchání přečinu Vyhrůžování s cílem působit na orgán veřejné moci a v říjnu 2015 odložen, jelikož prověřováním bylo zjištěno, že se nejedná o podezření z přečinu.

69. HANOBÍCÍ A VYHRŮŽUJÍCÍ TEXT PROTI ROMŮM

Červenec 2015, Moravskoslezský kraj

Stav: Oznámeno policii, vyšetřování odloženo/zastaveno (pachatel neznámý)

Pohnutka: Národnost/etnicita (romská)

Forma incidentu: Slovní útok

Na internetových stránkách byl zveřejněn text namířený proti Romům, doplněný rovněž o blíže neurčené nacistické heslo. Policie vyšetřovala čin pro podezření ze spáchání trestných činů Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob dle § 355 a Podně-

cování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod § 356 trestního zákoníku. Nakonec však případ odložila, neboť se jí nepodařilo ztotožnit pachatele.

70. OKNO ROZBITÉ KAMENEM

Červenec 2015, Hlavní město Praha

Stav: Oznámeno policii, vyšetřování odloženo/zastaveno (pachatel neznámý)

Pohnutka: Národnost/etnicita (romská)

Forma incidentu: Zastrasování nebo vyhrožování, útok na majetek (poškození budov, věci)

Rozbití okna kamenem následovaly výhrůžky: „Cigáni, všichni skončíte!“ „Všichni tady chčípnete, to ještě neskončilo!“ Tento incident se stal v místě bydliště šestičlenné rodiny v jedné pražské čtvrti po jedné hodině večerní. Na místě byly přítomny i děti v předškolním věku. Policie se případem zabývala pro podezření ze spáchání přečinu Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci dle § 352 odstavce 2 trestního zákoníku. Nepodařilo se jí však zjistit pachatele, a proto bylo vyšetřování odloženo.

71. HOZENÁ LÁHEV NA MUSLIMA

Červenec 2015, Ústecký kraj

Stav: Neoznámeno policii

Pohnutka: Národnost/etnicita (arabská), náboženské vyznání (islám)

Forma incidentu: Slovní útok, fyzický útok

Muž arabského původu byl slovně a fyzicky napaden na ulici v severočeském městě. Skupina útočníků na muže nejprve pokřikovala: „Špinavej Arabe, táhni zpátky do své země. Smrt islámu a všem Arabům!“ Jeden z útočníků po něm poté hodil láhev. Napadený měl v důsledku útoku strach. Rozhodl se, že incident policii hlásit nebude.

72. UŽ JSOU TADY!

Červenec 2015, Hlavní město Praha

Stav: Neoznámeno policii

Pohnutka: Barva pleti

Forma incidentu: Slovní útok, zastrašování nebo vyhrožování

Muž s přezdívkou Jochen Vogel umístil na FB fotografii muže s komentářem „Už jsou tady“, čímž zjevně myslel migranty z Afriky. Fotografie sdílel v otevřené facebookové skupině „Jsem pro obnovu státních hranic“. Fotografie vyděsila manželku vyfotografovaného muže – Nigerijce žijícího v ČR už 10 let. IU v polovině ledna 2016 kontaktovala manželku vyfoceného muže. Ta odepsala, že nechtěla věc nijak řešit, policii nekontaktovala. O incidentu tak věděla pouze média.

73. KONVIČKOVA PETICE

Červenec 2015, Hlavní město Praha

Stav: Neoznámeno policii

Pohnutka: Náboženské vyznání (islám)

Forma incidentu: Slovní útok

Během zasedání petičního výboru poslanecké sněmovny byla předložena petice odmítající povinné kvóty pro přerozdělování uprchlíků. V petici jsou kulturně odlišní imigranti, a to především muslimové, označeni jako riziko bezpečnostní, ekonomické i jako riziko pro demokratické zřízení. Martin Konvička, v té době přední člen iniciativy Islám v ČR nechceme a známý islamofob, vystoupil v rámci tohoto zasedání a veřejně mluvil o islámu jako o válečnické ideologii. Dále jej označil za riziko ekonomické, zdravotní i demografické. Tím se zjevně dopustil jednání, které vykazuje znaky skutkové podstaty trestného činu Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob dle § 355 trestního zákoníku. V rámci svého vystoupení se Konvička vyjádřil i k tématu diskriminace: „Prostě představa nediskriminovat znamená zřít se práva na život.“ Během tohoto zasedání také vystoupili další petenti a členové iniciativy Islám v ČR nechceme.

74. NEONACISTICKÁ DEMONSTRACE

Červenec 2015, Moravskoslezský kraj

Stav: Policie se incidentem nezabývala

Pohnutka: Uprchlíci/migranti, barva pleti, národnost/etnicita (romská)

Forma incidentu: Zastrásování nebo vyhrožování, hajlování

Účastníci demonstrace proti uprchlíkům z řad neonacistů, fotbalových chuligánů Baníku Ostrava, polského GKS Katowice, extremistů ze Slovenské pospolitosti a část tzv. obyčejných lidí se sešla v Ostravě. Řečníci z Česka, Polska nebo Slovenska varovali před „neřízenou invazí imigrantů“. Agitace na demonstraci přiměla na desítky účastníků k tomu, aby se vydali do čtvrti obývané převážně Romy, kde vykřikovali hesla jako „Čechy Čechům“, „Bílé Čechy“ a hajlovali. Když účastníci zablokovali silnici, bylo asi 60 z nich zadrženo policií. Podle policie se desítky osob měly v této souvislosti dopustit přestupkového jednání v dopravě. Incident považujeme za podněcování k nenávisti vůči skupině osob (ať už Romů, imigrantů, nebo jiných), vůči kterým popsané verbální útoky a zastrásování směřovalo. Heslo „Čechy Čechům“ exkluzivně vytyčuje podmínku žití na území ČR pouze osobám české národnosti, heslo „Bílé Čechy“ pak osobám bílé barvy pleti. Bagatelizace jednání útočnicků na přestupek v dopravě svědčí o vzrůstající toleranci vůči verbálním projevům nenávisti a současně je negativním signálem o výkonu práva v ČR.

75. „TAK UŽ TO K NÁM DORAZILO“

Červenec 2015, Karlovarský kraj

Stav: Oznámeno policii, vyšetřování odloženo/zastaveno (trestný čin se nestal)

Pohnutka: Náboženské vyznání (islám), uprchlíci/migranti

Forma incidentu: Slovní útok

Skupina uživatelů FB šířila nepravdivou informaci o tom, že se vedle ní jistého západočeského města chystá ubytovat uprchlíky v tamní základní škole a poskytnout jim byty. Uprchlíci byli přítomni prezentováni jako muslimové. Tato zpráva vyvolala nenávistné reakce. Jedna žena například navrhovala, aby daná škola byla podpálena. Policie se tímto jednáním zabývala a neseznala, že by vykazovalo znaky trestného činu.

76. NENÁVISTNÝ ČLÁNEK V PROSTĚJOVSKÉM VEČERNÍKU

Červenec 2015, Olomoucký kraj

Stav: Neoznámeno policii

Pohnutka: Národnost/etnicita (romská)

Forma incidentu: Slovní útok

V jistém regionálním zpravodaji vyšel článek nazvaný „Cikánka dostává od státu přes padesát tisíc. Teď chce i byt.“ Článek pojednával o údajném zneužívání dávek ze strany Romů. Autor poukazoval na to, že dotyčná žena pobírá dávky za pěstounskou péči o děti svých sourozenců, kteří jsou ve vězení. Autor při tom tuto ženu kontaktoval pod falešnou záminkou a k článku bez svolení uveřejnil její fotografie a fotografie její rodiny. Celý článek byl výrazně zaměřen proti Romům jako skupině obyvatel a obsahoval generalizující sdělení. Útok považujeme za incident z nenávisti způsobilý poškodit ženu, její rodinu i celou romskou komunitu v regionu, a současně výrazně se dotýkající osobnostních práv poškozených. Napadená žena by mohla využít civilní žaloby proti zásahu do svého práva na ochranu osobnosti. V úvahu připadá i prověření toho, zda se nejednalo o trestný čin Hanobení rasy, národa, etnické nebo jiné skupiny osob, především proto, že se zneužívání sociálních dávek byly obviňováni Romové jako skupina. Trestní oznámení nebylo podáno, policie útok neprověřovala. Nicméně po kritice serveru Romea.cz se vedení novin omluvilo za výskyt nenávistných příspěvků.

77. „ZLODĚJINA V CIKÁNSKÉM DUCHU“

Červenec 2015, Jihomoravský kraj

Stav: Neoznámeno policii

Pohnutka: Národnost/etnicita (romská)

Forma incidentu: Slovní útok

Na facebookové stránce letního kina v jednom jihomoravském městě byly uveřejněny fotky dvou mladíků, kteří zde údajně kradli. Jejich čin byl označen jako „zlodějina v cikánském duchu“. Poté, co lidé v diskusi tento komentář kritizovali, změnili jej autoři na „typickou zlodějnu“. Incident hodnotíme jako motivovaný předsudky, protože zobecňujícím způsobem označuje všechny Romy/“Cikány“ za zloděje a je způsobilý dotknout se cti všech osob romské národnosti žijících v ČR.

78. NAPADENÍ MULATKY

Červenec 2015, Hlavní město Praha

Stav: Neoznámeno policií

Pohnutka: Barva pleti

Forma incidentu: Fyzický útok

Na FB muž sdílel informaci o napadení své kamarádky, která se liší barvou pleti (je mulatkou), a jejího syna. Žena byla fyzicky napadena v tramvaji, útočník ji srazil ze schůdků a následně ji kopl do hlavy. Napadená nechtěla své napadení více řešit ze strachu o bezpečnost svého syna.

79. ÚTOKY KVŮLI ŠÁTKU

Srpen 2015, Zlínský kraj

Stav: Neoznámeno policií

Pohnutka: Náboženské vyznání (islám)

Forma incidentu: Zastrášování nebo vyhrožování

Kvůli šátku na hlavě zažila třiatřicetiletá žena urážky a nadávky. Útočníci předpokládali, že jde o muslimku, šátek zaměňovali za náboženský symbol. Žena ovšem šátek na hlavě nosila ze zdravotních důvodů – kvůli zánětu zvukovodu. Kolemjdoucí na ni například pokřikovali: „Krávo, co to máš na hlavě?“ a „Co si o sobě myslíš, pičo? Sundej si to!“ Napadená svou zkušenost popsala na svém FB. Také upozornila na nepříjemný pocit a divné pohledy, které jí po celou dobu nošení šátku pronásledovaly. Svůj příběh potom popsala i novinářům. Na serverech Lidovky.cz či Aktuálně.cz uvedla, že urážky slyšela od mladých mužů kolem 20 let, ale i od pána středního věku.

80. PRASE V TURBANU

Srpen 2015, Liberecký kraj

Stav: Oznámeno policii, vyšetřování odloženo/zastaveno (pachatel neznámý)

Pohnutka: Náboženské vyznání (islám)

Forma incidentu: Karikatura

Fotbaloví fanoušci v severních Čechách vystavili na utkání svého klubu obří karikaturu znázorňující Evropu vyhánějící muslimy. Fotbalový klub se od chování svých fanoušků distancoval. Policie případ vyšetřovala pro podezření ze spáchání přečinu hanobení náro-

da, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob dle § 355 odstavce 1 písmena a) a b). V průběhu prověřování se však nepodařilo dohledat konkrétní osoby, které tuto karikaturu vytvořily anebo vystavily, a proto byl případ odložen.

81. VRAŽDA BEZDOMOVCE

Srpen 2015, Pardubický kraj

Stav: Pravomocně rozhodnutí soudu II. stupně (Vrchní soud)

Pohnutka: Bezdomovectví

Forma incidentu: Zabití/vražda

Dva nezletilí muži napadli muže bez domova spícího na lavičce. Útok byl veden zvláště brutálním, mučivým způsobem. Útočníci muže tloukli do hrudi i do hlavy, přitom používali boxer. Dále jej kopali do různých částí těla včetně rozkroku. Napadeného rovněž několikrát postřelili vzduchovou pistolí, do řitního otvoru mu vsunuli francouzskou hůl, opakovaně jej v oblasti hýždí a genitálií bodli nůžkami a zapalovačem mu zapálili vlasy. Napadený v důsledku zranění zemřel. Krajský soud kvalifikoval čin jako vraždu a oběma pachatelům udělil nepodmíněný trest odnětí svobody v délce trvání 7,5 let. Přihlédl zejména k tomu, že pachatelé si muže vybrali náhodou. Ke spáchání útoku neměli žádný konkrétní důvod. Vrchní soud tento rozsudek potvrdil. Tento incident považujeme za jasný případ NzN. V policejních statistikách však není evidovaný, neboť sociální status dosud nespadá pod nenávistnou motivaci z hlediska trestního zákona.

82. ÚTOKY NA FB

Srpen 2015, Plzeňský kraj

Stav: Neoznámeno policií

Pohnutka: Politické přesvědčení

Forma incidentu: Slovní útok

V souvislosti s příchodem migrantů se na FB začaly množit nenávistné komentáře. Podle komentátorů by bylo nejlepší uprchlíky postřelit, poslat „do plynu“ nebo mít "kulku pro každého muže, ženu, dítě...“ Muž z Plzně podal na autory nenávistných komentářů trestní oznámení, načež se stal sám terčem útoků na sociálních sítích.

83. POPLAŠNÁ ZPRÁVA O UPRCHLÍČÍCH

Srpen 2015, Středočeský kraj

Stav: Oznámeno policii, podmíněné zastavení trestního stíhání

Pohnutka: Uprchlíci/migranti

Forma incidentu: Slovní útok

Dva muži starší 20 let zveřejnili a dále šířili na veřejně přístupné stránce sociální sítě FB následující zprávu: „Imigrant napadl těhotnou ženu v Bělé pod Bezdězem u kolejí. Ptal se jí na cestu, žena prý ale nechtěla odpovědět nejspíše ze strachu o sebe i ještě nenarozené dítě. To se ale imigrantovi nelíbilo a ženu brutálně zmlátil do bezvědomí.“ Podle policie se tím dopustili nejen přečinu Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod podle § 356, odstavce 1, 3 písmene a) trestního zákoníku, ale také přečinu Šíření poplašené zprávy podle § 357 trestního zákoníku. Věděli totiž, že se jedná o lživou informaci. Dle svých slov pachatelé chtěli svým jednáním vyvolat diskusi o otázce migrace. I proto, že se jednalo o muže bez předchozích zkušeností s porušováním zákona a spojitosti s jakoukoli organizovanou nenávistnou skupinou, rozhodl státní zástupce o podmíněném zastavení jejich trestního stíhání. Zkušební doba v době vytváření této zprávy stále neskončila.

84. ZÁNİK RASY

Srpen 2015, Hlavní město Praha

Stav: Oznámeno policii, probíhá vyšetřování

Pohnutka: Uprchlíci/migranti

Forma incidentu: Slovní útok

Slovenský nacionalista se na demonstraci proti imigraci dopustil trestného činu Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod dle § 356 trestního zákoníku. Mimo jiné prohlásil, že „plánovaná imigrace bude ničit naše geny“. Podle dostupných zpravodajských informací policie řečníka ihned v průběhu projevu zadržela a následně obvinila. Tuto informaci ale odmítla IU potvrdit s odvoláním na ochranu osobních údajů, a to včetně utajení aktuálního stavu vyšetřování.

85. URÁŽENÍ PODNIKATELE

Srpen 2015, Olomoucký kraj

Stav: Oznámeno policii, vyšetřování odloženo/zastaveno (pachatel neznámý)

Pohnutka: Barva pleti

Forma incidentu: Slovní útok, fyzický útok

Zjevně opilý muž útočil před restaurací ve večerních hodinách kvůli černé barvě pleti. Nejprve slovně napadl muže, který sem přijel svým automobilem. Poté hodil směrem k napadenému pivní půllitr, čímž poškodil jeho vůz. Policie incident vyšetřovala pro podezření ze spáchání přečinu Projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka podle § 404 trestního zákoníku. Jelikož se jí nepodařilo dohledat pachatele, případ nakonec odložila.

86. FIGURÍNY UKAMENOVANÝCH ŽEN

Srpen 2015, Hlavní město Praha

Stav: Neoznámeno policii

Pohnutka: Náboženské vyznání (islám)

Forma incidentu: Symbolický útok

Skupiny Islám v ČR nechceme a Blok proti islámu rozmístily po Praze figuríny symbolizující ukamenované ženy. U nich našli kolemjdoucí také zevšeobecnující informační cedule. Nápis zahrnovaly prohlášení: „Islámská civilizace v roce 2015.“ Směřovaly tedy vůči všem muslimům a muslimkám jako celku a ve spojení s velmi barvitým zobrazením ukamenované ženy mohly obecně podnítit strach, předsudek i nevráživost vůči islámu jako takovému. Útok je nutné chápat v kontextu cílů skupiny Islám v ČR nechceme, tj. v kontextu šíření nenávisti vůči všem muslimům. Ten lze dovodit z doprovodných prohlášení iniciativy Islám v ČR nechceme, které obsahuje zavádějící tvrzení, že Korán nařizuje muslimům domácí násilí a ženskou obřízku apod. Jakkoli v některých muslimských zemích dochází k systémovému – zpravidla kulturně, nikoli nábožensky podmiňnému potlačování práv žen –, nelze celé náboženství, potažmo všechny muslimy a muslimky považovat za méněcenné či primitivní, nenávist šířící a obecně nebezpečné. Islamofobní skupiny využívají mimokontextuálního informování veřejnosti o extrémních praktikách v některých zemích k tomu, aby generálně odsoudily všechny muslimy a muslimky, vzbudily ve veřejnosti strach a eventuálně získaly podporu směřující k omezení práv a svobod muslimů a muslimek.

87. NAPADENÍ NA DEMONSTRACI

Srpen 2015, Hlavní město Praha

Stav: Neoznámeno policií

Pohnutka: Politické přesvědčení

Forma incidentu: Slovní útok, útok na majetek (poškození budov, věci), fyzický útok

Skupina mužů napadla dva jedince, kteří na protiprchlickou demonstraci Národní demokracie přišli v tričku s Václavem Havlem a židovskou hvězdou. Útočníci se kolem nich shlukli, verbálně je napadali a poničili jim letáky. Stálo na nich například: „Pravda a láska proti náckům, komunistům, extrémnímu islamismu, antisemitismu a demenci.“ Následný fyzický střet rychle ukončili policisté z anti-konfliktního týmu. Dle dostupných informací se policie incidentem dále nezabývala.

88. „KILL ALL NEGERS“

Srpen 2015, Hlavní město Praha

Stav: Pravomocné rozhodnutí soudu I. stupně

Pohnutka: Barva pleti

Forma incidentu: Nápis na vlastním těle

Asi dvacetiletý muž byl zadržen policií na demonstraci na Václavském náměstí v Praze poté, co veřejně odhalil nápis na svém těle „Kill All Negers“ a tzv. keltský kříž. Pro toto jednání byl pachatel odsouzen podle § 404 trestního zákoníku Projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka. Soud mu udělil trest ve výši jednoho roku s podmíněným odkladem v trvání tří let. Rozhodnutí soudu nabylo právní moci.

89. NACISTICKÁ HESLA

Srpen 2015, Jihomoravský kraj

Stav: Oznámeno policii, probíhá vyšetřování

Pohnutka: Národnost/etnicita (romská)

Forma incidentu: Slovní útok

Třiatřicetiletý muž v prostoru nástupního ostrůvku slovně napadal skupinku Romů a vykřikoval nacistická hesla. Příklad byl prošetřován pro podezření ze spáchání trestného činu Projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka podle § 404 trestního zákoníku. Více informací se k případu nepodařilo zjistit.

90. MUSLIMKY NA KOUPALIŠTI

Srpen 2015, Středočeský kraj a další

Stav: Neoznámeno policii

Pohnutka: Náboženské vyznání (islám)

Forma incidentu: Slovní útok

„Špíny smradlavé, svině arabské“ nebo „Já bych to upálil“. Tyto a další podobné pokřiky si vyslechly dvě novinářky na koupališti v Bělé pod Bezdězem, když sem a na jiná koupaliště v ČR přišly oblečené jako muslimky. Kromě nadávek si je lidé fotili a otáčeli se za nimi. Obě redaktorky pozornost okolí hodnotily jako nepříjemnou. Neslušné poznámky si vyslechly i od starších lidí. Nejméně negativních reakcí zaznamenaly od lidí na koupališti v Praze. Naopak velmi nepřátelské komentáře slyšely kromě Bělé pod Bezdězem také v Jihlavě. O těchto zkušenostech informovaly čtenáře časopisu Týden a diváky TV Barrandov.

91. ROZBITÁ OKNA MEŠITY

Srpen 2015, Jihomoravský kraj

Stav: Oznámeno policii, vyšetřování odloženo/zastaveno (pachatel neznámý)

Pohnutka: Náboženské vyznání (islám)

Forma incidentu: Zastrásování nebo vyhrožování, útok na majetek (poškození budov, věci), graffiti

Neznámí pachatelé zaútočili v noci na budovu mešity v Brně. Okna rozbili železnými tyčemi a na nedaleký sloup nasprejovali nápis „Muslims Are Freaks“. Představitel brněnských muslimů uvedl, že incident považuje za cílenou snahu muslimy zastrašit. Brněnská mešita nebyla cílem útoku poprvé. V roce 2013 někdo pomazal její kliku vepřovým sádlem a v blízkosti mešity rozmístil vepřové kosti. Intenzita podobných útoků se přitom podle představitele brněnských muslimů stupňuje. Příklad byl ihned nahlášen policii, té se však nepodařilo pachatele odhalit, a tak případ odložila.

92. ČERNÉ DĚCKO

Srpen 2015, Ústecký kraj

Stav: Oznámeno policii, vyšetřování odloženo/zastaveno (pachatel neznámý)

Pohnutka: Barva pleti

Forma incidentu: Graffiti

Zděný altán v parku jednoho města v Ústeckém kraji se stal místem nenávistného útoku. Na sokl bylo fixem napsáno: „Co takhle rozdupat černé dětsko (sic)!“ Dále zde byly vyobrazeny dva hákové kříže a znaky nacistických vojenských jednotek SS. Policie čin vyšetřovala pro podezření ze spáchání přečinů Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod podle § 356, Projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka podle § 404 a Poškození cizí věci dle § 228 odst. 2 trestního zákoníku. Příklad byl nakonec odložen, neboť se nepodařilo zjistit pachatele.

93. VÝHRUŽKY OSTRAZE ŽIDOVSKÉ OBCE

Srpen 2015, Hlavní město Praha

Stav: Neoznámeno policii

Pohnutka: Náboženské vyznání (judaismus)

Forma incidentu: Zastrášování nebo vyhrožování

Muž pracující na stavbě v domě v Maiselově ulici vyhrožoval členovi ostrahy ŽOP: „Ty tady hlídáš ty zasraný židy a tuhle zasranou ulici? Neboj, dneska ti nikoho neseberu.“ Policii incident hlášen nebyl.

94. KYBERÚTOKY NA ŘEDITELKU SIMI

Srpen 2015, Hlavní město Praha

Stav: Oznámeno policii, odmítla se incidentem zabývat

Pohnutka: Politické přesvědčení

Forma incidentu: Slovní útok, zastrašování nebo vyhrožování

Sdružení pro integraci a migraci se v roce 2015 opakovaně stalo terčem verbálních útoků. Útoky eskalovaly zejména v době, kdy se zástupci organizace opakovaně vyjadřovali v médiích k podstatě migrační vlny jako vyvolané válečnými konflikty na Blízkém východě a v Severní Africe a o nutnosti respektovat mezinárodní úmluvy

i základy humanitárního práva. Ředitelce organizace zaslal pachatel email s vyjádřením: „Tohle nedopustím, co budu živ a i za cenu kriminálu odprásknu bez výčitek prvního běžence, který mě donutí se jen trochu bát o život svých blízkých.“ Současně se dopustil výhrůžky vůči ní samotné: „Doufám, že Vás nepotkám nikdy, neb bych porušil svoji zásadu, že ženu nikdy neuhodím. (...) A doufám, že se budou stupňovat urážky a vyhrožování Vaší osobě, protože na parazity společnosti a vlastizrádné a kolaborantské krysy jako Vy prozatím nejsou páky a jsou jen symbolické šibenice... opakuji: Prozatím! (...) Lid český je lenivý, ale jeho síla je nepodcenitelná, tak na to nezapomínejte!! V jiných státech se dává za tyhle vlastizrádné kecý kulka. Bohužel, tohle u nás možné není (...).“ Napadená podala na pachatele trestní oznámení. Dle názoru policie však k žádnému protiprávnímu jednání nedošlo, což odůvodnila tak, že pachatel neměl na mysli útok na konkrétního běžence a výhrůžky určené ředitelce ani pachatel nepředpokládal, neboť uvedl, že by se s ní nerad potkal. Policie se též útočníka zastala v tom smyslu, že jeho názory na migraci mohou být extrémní, stejně tak ovšem mohl pachatel za extrémní považovat názory poškozené. Příklad byl policii odložen. Útok považujeme za předsudečný útok motivovaný politickým přesvědčením poškozené ředitelky SIMI, kterou si pachatel vybral na základě názoru, který zastává. Útok byl natolik intenzivní a obsahoval výhrůžky smrti, že byl způsobilý dosáhnout intenzity trestného činu Násilí vůči skupině obyvatelů a jednotlivci dle § 352 trestního zákoníku.

95. OKAMURA PODNĚCUJE K NENÁVISTI

Srpen 2015, Hlavní město Praha

Stav: Neznámý

Pohnutka: Uprchlíci/migranti

Forma incidentu: Slovní útok

Předseda politické strany Svoboda a přímá demokracie Tomio Okamura umístil na internet příspěvek, který vyzýval k nenávisti vůči imigrantům v ČR. Prostor a mediální pozornost využil k tomu, aby vyvolal všeobecný strach z lidí v detenčním zařízení ve Vyšních Lhotách. Migranty, kteří v zařízení žijí, popisoval jako násilníky, zloděje a přenašeče infekčních chorob. Ačkoliv nebyl přímo v zařízení svědkem žádného incidentu, v příspěvku zmínil několik teoretických situací, kterými se snažil vyvolat ve čtenářích a divácích paniku. Napří-

klad upozorňoval na to, že kdyby se na něj migranti „vrhli“, policisté by „neměli šanci ho proti přesile ubránit“. V souvislosti s tím uvedl, že za poslední tři týdny bylo ze zařízení propuštěno deset lidí a naznačil, že jsou nebezpeční pro obyvatele ČR. Několikrát v textu zdůraznil, že v zařízení potkal samé muže. (Ve Vyšních Lhotách je detenční zařízení pouze pro muže.) Svůj pocit shrnul do tvrzení, že jde o „totální invazi muslimů a vyznavačů islámu do Evropy, tedy nezvaných vetřelců z nepřátelské kultury, jejichž cílem je zlikvidovat naše demokratické zřízení a naši svobodu“. Okamurovo jednání zde podle našeho názoru naplňuje znaky trestného činu Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob dle § 355 trestního zákoníku. Zda se policie incidentem zabývala, se nepodařilo zjistit.

96. „JUDE SLAVIE, SMRT ISLÁMU“

Srpen 2015, Ústecký kraj

Stav: Oznámeno policii, vyšetřování odloženo/zastaveno (pachatel neznámý)

Pohnutka: Náboženské vyznání (islám, judaismus), uprchlíci/migranti

Forma incidentu: Graffiti

Někdo nastříkal na náhodně vybranou garáž a opodál stojící billboard v Ústeckém kraji hesla propagující skupinu teplických fotbalových ultras („Sektor 15“) a ponižující konkurenční tým („Jude Slavie“). Dále zde byly vyobrazeny dva hákové kříže, keltský kříž a nápisy hlásající: „Smrt islámu“ a „Nepřijímáme“, jimiž zřejmě útočníci reagovali na probíhající migraci z arabských zemí. Způsobená škoda byla vyčíslena na 7 500 Kč. Policie tento čin vyšetřovala pro podezření ze spáchání přečinu Projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka dle § 404 trestního zákoníku. Nakonec případ odložila, protože se jí nepodařilo zjistit totožnost pachatele.

97. NENÁVISTNÉ EMAILY

Srpen 2015, Hlavní město Praha

Stav: Neoznámeno policii

Pohnutka: Národnost/etnicita (arabská), náboženské vyznání (islám)

Forma incidentu: Slovní útok, zastrašování nebo vyhrožování

Majitel pražského obchodu s orientálními výrobky čelil nenávistným emailům. Anonymní pisatelé mu vulgárně nadávali kvůli jeho

arabskému původu a muslimskému vyznání. Na jeho pracovní emailovou adresu mu chodily nadávky, že je „špína“ a výzvy, ať táhne pryč z Česka. Někteří pisatelé mu také nadávali kvůli tomu, že nabízí halal maso. Nejprve se jim snažil otázku halal porážek vysvětlit, ale později zjistil, že to nemá smysl a nejlepší je nenávistné emaily ignorovat. Policii incidenty nehlásil, výhrůžek je prý příliš mnoho, aby to mělo smysl.

98. RASISTICKÝ ÚTOK S PISTOLÍ

Září 2015, Moravskoslezský kraj

Stav: Oznámeno policii, kvalifikováno jako přestupek

Pohnutka: Národnost/etnicita (romská)

Forma incidentu: Zastrašování nebo vyhrožování

Dva muži byli napadeni neznámým mužem, který byl ozbrojen pistolí u zastávky MHD. Útočník je nejdříve slovně zastrašoval s tím, že Romové „si zaslouží být zabiti“. Dále k tomu přidal rasistické urážky. Mužům se před útočníkem podařilo utéci. Celý incident nahlásili na policii. Policisté věc kvalifikovali a oznámili příslušnému orgánu jako přestupek proti občanskému soužití. Policií nebyly zjištěny informace, že by se muž jednání dopustil z důvodu protiromských předpoklů.

99. PŘEVHRNUTÝ STÁNEK

Září 2015, Jihomoravský kraj

Stav: Neoznámeno policii

Pohnutka: Národnost/etnicita (vietnamská)

Forma incidentu: Útok na majetek (poškození budov, věci)

Vietnamské trhovkyni byl neznámým pachatelem bezdůvodně převrhnut stánek. Útočník následně z místa utekl. Poškozená trhovkyně běžela za ním, nepodařilo se jí ho ale dohnat. Pachatel před útokem na stánek poškozené nadával. Ta nadávkám dobře nerozuměla. Domnívala se však, že celý útok byl rasisticky motivovaný. Incident nahlásila IU spolupracující nevládní nezisková organizace. Ta také uvedla, že poškozená neměla zájem napadení dále řešit.

100. NADÁVKY NA KOLEJI

Září 2015, Jihomoravský kraj

Stav: Neoznámeno policií

Pohnutka: Národnost/etnicita (ruská)

Forma incidentu: Slovní útok

Student z Ruska byl slovně napadán kvůli své národnosti svým spolubydlicím na vysokoškolských kolejích. Opakovaně jej urážel, nadával mu, že je „Rusák“ a vysmíval se jeho přízvuku. Student požádal o změnu pokoje a s pachatelem se již nestýká. IU o incidentu informovala kamarádka poškozeného během informačního setkání pro cizince.

101. NADÁVKY MUSLIMOVÍ V OBCHODNÍM DOMĚ

Září 2015, Jihomoravský kraj

Stav: Neoznámeno policií

Pohnutka: Národnost/etnicita (arabská)

Forma incidentu: Slovní útok

Muž arabské národnosti se stal terčem slovního útoku. Neznámý muž na něj v obchodním domě v jednom moravském městě pokřikoval: „Co tu děláš? Táhni domů!“ Poškozený měl v důsledku útoku strach, nevěděl, jak na nadávky reagovat, a celá situace byla pro něj i ostatní přítomné velmi nepříjemná. O incidentu informovala IU příbuzná poškozeného, která byla útoku přítomná.

102. NENÁVIST MÍSTOSTAROSTY

Září 2015, Olomoucký kraj

Stav: Neoznámeno policií

Pohnutka: Národnost/etnicita (romská)

Forma incidentu: Slovní útok

Na jednom z největších zpravodajských portálů se objevil článek popisující problémové soužití majority a Romů v menším moravském městě. Článek na jednu stranu poukazuje na vzájemnou nenávist romské menšiny a majority ve městě, na druhou stranu však zobrazuje Romy jako jádro veškerých problémů a nepravdivě uvádí, že tato menšina pobírá vyšší sociální dávky než majorita. V místním deníku následně vyšel rozhovor s místostarostou města, který Romy označuje jako nezvladatelné pobírače dávek, kteří „jen

spinkají a jejich výrostci mlátí naše děcka“. Podle našeho názoru toto jednání splňuje znaky trestného činu Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob dle § 355 trestního zákoníku.

103. BARTOŠOVA NENÁVISTNÁ MLUVA

Září 2015, Hlavní město Praha

Stav: Oznámeno policií, probíhá vyšetřování

Pohnutka: Uprchlíci/migranti

Forma incidentu: Slovní útok

Ultrapracovný politik Adam B. Bartoš uvedl na konto imigrantů, že by měli být „koncentrováni v Terezíně, než je vlaky odvezou domů“. Tento výrok podněcující k nenávisti vůči skupině osob zveřejnil politik na svém veřejném profilu na sociálních sítích. Výrokem se v současnosti zabývá policie. Do doby ukončení práce na této zprávě nebylo zjištěno více informací.

104. VYNUCENÁ VÝPOVĚĚ

Září 2015, Ústecký kraj

Stav: Neznámý

Pohnutka: Národnost/etnicita (romská)

Forma incidentu: Slovní útok, zastrašování nebo vyhrožování

Muž pracující jako řidič městské hromadné dopravy ve městě Ústeckého kraje byl donucen opustit své zaměstnání. Důvodem byl neúnosný tlak vytvářený jeho kolegy, kteří jej uráželi a vyhrožovali mu kvůli jeho romské příslušnosti. To jej přivedlo do finanční tísně. IU o tom zpravila spolupracující nezisková organizace. Bližší informace nejsou dostupné.

105. POKŘIKOVÁNÍ NA ROMKU

Září 2015, Jihomoravský kraj

Stav: Oznámeno policií, vyšetřování odloženo/zastaveno (pachatel neznámý)

Pohnutka: Národnost/etnicita (romská)

Forma incidentu: Slovní útok, hajlovaní

V okresním jihomoravském městě dva neznámí pachatelé pokřikovali na kolemjdoucí ženu romské národnosti nacistický pozdrav „Heil Hitler“ a během toho hajlovali. K žádnému dalšímu napadání již nedošlo. Policie se tímto incidentem zabývala pro podezření ze

spáchání přečinu *Projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka podle § 404 trestního zákoníku, avšak nepodařilo se jí odhalit totožnost pachatelů. Případ byl tudíž odložen.*

106. BODNÉ RÁNY NOŽEM

Září 2015, Hlavní město Praha

Stav: Oznámeno policii, probíhá řízení před soudem

Pohnutka: Náboženské vyznání (islám), národnost/etnicita (uzbecká)

Forma incidentu: Slovní útok, fyzický útok

Dva muži z jedné z postsovětských republik byli napadeni v parku. Když procházeli kolem lavičky, na které seděl útočník společně s dalším mužem, otočil se na ně a prohlásil: „Tak už je tady máme, Islámský stát.“ Napadení přistoupili k útočníkovi a zeptali se jej, co proti nim má. Odpovědi jim byly bodné rány nožem. Jeden z napadených utrpěl vážné zranění břicha s trvalými následky. Protože se domnívá, že byl napaden kvůli svému původu, významně ho to poznamenalo – přestal na veřejnosti zcela mluvit rusky. Pachatel byl obviněn z těžkého ublížení na zdraví bez předsudečného podtextu. Poškozený se připojil s nárokem na náhradu škody. Soud rozhodl zcela mimo rámec spravedlivého procesu uložením podmíněného trestu. Přitom dle zákona je za zločin těžkého ublížení na zdraví možné udělit trest odnětí svobody v rozsahu pěti až 12 let nepodmíněně. Soud se od této zákonné výměry může odchýlit za zcela mimořádných okolností. I tak platí, že u dokonaného trestného činu nemůže uložit trest nižší než jeden rok odnětí svobody (§ 58 odst. 3 trestního řádu). Soud však trest mimořádně snížil i pod tuto hranici. Aby to mohl udělat, prohlásil nejprve útok za pokus trestného činu, na který se limity zmíněné výše nevztahují. A následně uložil trest odnětí svobody ve výši tří let s podmíněným odkladem na pět let. Nevalně soud interpretoval i mimořádné okolnosti vedoucí ho k uvedenému postupu. Těmito mimořádnými okolnostmi mělo být, že se jedná o prvotrestance a že se k útoku doznal. Ani jedna okolnost přitom není dle ustálené judikatury za takovou okolnost považována. Proti rozhodnutí soudu se odvolala státní zástupkyně. Poškozený se proti rozhodnutí o výši trestu odvolat ze zákona nemůže. Poškozenému byl přiznán nárok na náhradu škody v rozsahu prokázaném znaleckým posudkem. S ohledem na finanční situaci pachatele není pravděpodobné, že napadený bude odškodněn v plném rozsahu.

107. VYDÍRÁNÍ KVŮLI ISLÁMU

Září 2015, Plzeňský kraj

Stav: Oznámeno policii, vyšetřování odloženo/zastaveno (nezjištěny skutečnosti opravňující zahájení trestního stíhání)

Pohnutka: Náboženské vyznání (islám)

Forma incidentu: Slovní útok, zastrašování nebo vyhrožování

*Pro podezření ze spáchání přečinu *Vydírání dle § 175 odstavce 1, 2 písmene f)* vyšetřovala policie incident, který se stal v jednom městě v Plzeňském kraji. Pachatel tam vhodil do vozidla ženě arabské národnosti vzkaz, ve kterém jí vyhrožoval a urážel kvůli muslimskému vyznání. Více informací příslušné krajské ředitelství policie odmítlo zveřejnit s ohledem na to, aby nebylo ohroženo objasňování skutečností důležitých pro trestní řízení. Případ byl odložen.*

108. NEVÍTANÍ CIZINCI

Září 2015, Jihočeský kraj

Stav: Neoznámeno policii

Pohnutka: Národnost/etnicita (americká/ruská)

Forma incidentu: Slovní útok, fyzický útok

Pár cizinců žijící v jihočeském městě je dlouhodobě šikanován a napadán svými sousedy. Ti nejprve umístili na dveře ceduli hlásající, že všichni cizinci jsou v domě nežádoucí. Cizinecký pár byl dále obviněn z toho, že k autům před domem umísťuje hřebíky, přestože proti nim neexistovaly žádné důkazy. Kvůli jazykové bariéře, neznačnosti právního systému i neochotě pracovníků přestupkového oddělení se cizinci nebyli schopni obvinění účinně bránit. Cizinci dále v souvislosti s obviněním čelili několika drobným fyzickým útokům ze strany ostatních sousedů.

109. ŠIKANA, VÝHRUŽKY A DOBROVOLNÍCI

Září 2015, Hlavní město Praha

Stav: Neoznámeno policii

Pohnutka: Politické přesvědčení

Forma incidentu: Slovní útok, zastrašování nebo vyhrožování

Ve skupině Za naši kulturu a bezpečnou zem na FB probíhala kyberšikana namířená na dobrovolnice z iniciativy Hlavák. Jeden z uživatelů nafotil dobrovolníky, kteří zajišťují pomoc uprchlíkům na pražském hlavním vlakovém nádražím. Fotografie, na kterých jsou identifikovatelní, pak šířil v uzavřené skupině na FB. Ostatní uživatelé pod ni psali vulgární komentáře, výhružky, výzvy k násilí. Jedna poškozená uvažovala o podání trestního oznámení. Po konzultaci se svou právníčkou nakonec od toho odstoupila. Důvodem byl strach ze zveřejnění osobních údajů poškozené. Čin by byl totiž s nevyšší pravděpodobností posouzen jako přestupek a v přestupkovém řízení nelze na rozdíl od trestního řízení osobní údaje skrýt.

110. VYHOZENÍ Z METRA KVŮLI BARVĚ PLETI

Září 2015, Hlavní město Praha

Stav: Neoznámeno policii

Pohnutka: Barva pleti

Forma incidentu: Slovní útok, zastrašování nebo vyhrožování, fyzický útok

Známý aktivista napsal status na FB, kde popisoval, že patnáctiletá dcera jeho kamarádky byla vysazena dvěma muži z metra kvůli své barvě pleti. Spolu s tím pachatelé prohlásili, že „opice metrem nejezdí“. Aktivista zvažoval, že sám podá na pachatele trestní oznámení. Nakonec tak však neučinil, poškozená si to totiž nepřála.

111. ÚTOK V METRU

Září 2015, Hlavní město Praha

Stav: Pravomocné rozhodnutí soudu I. stupně

Pohnutka: Náboženské vyznání (islám)

Forma incidentu: Slovní útok, zastrašování nebo vyhrožování

Žena původem z Bosny byla v metru při cestě z divadla napadena dvěma muži. Ti ženě nadávali a vyhrožovali kvůli jejímu náboženskému vyznání. Ženy se zastala jedna ze spolucestujících a po výstupu z metra ji doprovodila na nejbližší tramvajovou zastávku. Žena si incident částečně natočila na mobilní telefon a na muže podala trestní oznámení. Díky důkladné práci policie se podařilo oba pachatele ztotožnit a zahájit jejich trestní stíhání. Pachatelé byli následně soudem uznáni vinnými z trestných činů Výtržnictví dle § 358 a Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci dle § 352 trestního zákoníku. Oběma byly pravomocně uloženy podmíněné tresty odnětí svobody (v délce 12 měsíců se zkušební dobou 40 měsíců a v délce 8 měsíců se zkušební dobou 30 měsíců).

112. NAPADENÍ POLICISTOU

Září 2015, Zlínský kraj

Stav: Oznámení policii, kvalifikováno jako přestupek

Pohnutka: Národnost/etnicita (romská)

Forma incidentu: Slovní útok, fyzický útok

Romská žena a dvě děti byly bezdůvodně napadeni opilým policistou v civilu. Ten na ně nejprve verbálně útočil, křičel, že „nesnáší negry“. Následně se jim pokusil i fyzicky ublížit. Díky své opilosti a zásahu přítomných osob se mu to však podařilo jen částečně. Během potyčky na poškozenou upadl, čímž jí způsobil zranění kyčle, a také shodil kočárek s jejím dítětem. Na místo byla přivolána hlídka policie, která následně případ postoupila Generální inspekci bezpečnostních sborů. Případ byl následně klasifikován jako přestupek, přičemž rasistická motivace nebyla prokázána. Státní zastupitelství, na něž se poškození obrátili s žádostí o přezkum, tento závěr potvrdilo. Incident je proto projednáván jako přestupek urážky na cti, ublížení na zdraví a vyhrožování újmou na zdraví.

113. UŘEZANÉ HLAVY NOVINÁŘŮ

Září 2015, není známo

Stav: Neoznámeno policií

Pohnutka: Politické přesvědčení

Forma incidentu: Zastrásování nebo vyhrožování

Na FB se objevila fotomontáž zobrazující ozbrojené muže držící uřezané hlavy tří mladých lidí. Jednalo se o redaktory Deníku Referendum, kteří se přihlásili k podpoře uprchlíků. Pod fotografií se rozhořela diskuse, v níž bylo vysvětleno, že takto hlavy „(u)řežou ‚radikální‘ muslimové, a to tím pravděpodobněji, čím víc ‚uprchlíků‘ do Evropy přijmeme“. Tento incident evidujeme jako motivovaný politickým přesvědčením zobrazených redaktorů, které – a nejen je – měla dotyčná fotomontáž zastrašit.

114. NÁLEPKY „SMRT VLASTIZRÁDCŮM“

Září 2015, Pardubický kraj

Stav: Oznámeno policii, kvalifikováno jako přestupek

Pohnutka: Politické přesvědčení

Forma incidentu: Zastrásování nebo vyhrožování, útok na majetek (poškození budov, věci)

Dětské centrum sídlící ve Středočeském kraji uspořádalo materiální sbírku pro uprchlíky. V reakci na toto vyjádření solidarity se na dveřích centra objevily nenávistné samolepky s nápisy „Smrt vlastizrádcům“ a ilustracemi oprátky. Vedení organizace podalo trestní oznámení. Policie se nicméně činem zabývala jako přestupkem. Pachatel nebyl dosud vypátrán, vyšetřování případu bylo nakonec odloženo.

115. KONOPÍ

Září 2015, Liberecký kraj

Stav: Oznámeno policii, probíhá vyšetřování

Pohnutka: Národnost/etnicita (romská)

Forma incidentu: Fyzický útok

Skupina brigádníků pracujících na poli s legálně pěstovaným kono-pím byla napadena policisty. Podle svědka zásahu postupovali zasahující policisté agresivně pouze vůči pracujícím Romům. Jejich zaměstnavatel prohlásil do médií, že považuje útok za neosprave-

dlitelný, zejména kvůli nepřístojnému způsobu pacifikování jako šlapání po hlavě, použití slzného plynu či teleskopických obušků. Vyšetřování policistů se ujala Generální inspekce bezpečnostních sborů. V době finalizace této zprávy nebylo ukončeno. Inspekce pou-ze odepsala, že „v průběhu dosavadního prověřování nebyl na straně zakročujících policistů zjištěn rasový motiv ani detekovány žád-né jiné skutečnosti a okolnosti, které by na rasově motivovaný zázrak ukazovaly“.

116. NADÁVKY V HALAL MASNĚ

Září 2015, Jihomoravský kraj

Stav: Neoznámeno policii

Pohnutka: Náboženské vyznání (islám)

Forma incidentu: Slovní útok

Majitel halal prodejny v moravském městě se stal obětí slovního útoku. Starší muž přišel k němu do prodejny a začal mu nadávat. Slovní útok směřoval vůči islámu a prodeji halal výrobků. Po několika výzvách prodavače útočník odešel. Pro všechny přítomné byl útok velmi nepříjemnou zkušeností, rozhodli se jej však nijak dále neřešit.

117. VYHOZENÍ Z TROLEJBUSU

Říjen 2015, Jihomoravský kraj

Stav: Oznámeno policii

Pohnutka: Náboženské vyznání (islám)

Forma incidentu: Slovní útok, fyzický útok

Žena v Brně byla starším mužem násilně vyhozena z trolejbusu kvůli šátku na hlavě, který si vzala jako ochranu proti dešti. Jiný cestující to kvitoval a sám si přisadil, napadenou slovně urážel jako „vypíčenou cikánskou špínu“. O tomto incidentu informovala po-škozená na svém profilu na FB. Zde poškozená zároveň uvedla, že o celé věci již komunikuje s policií a dopravním podnikem. Policie nebyla schopná případ na základě dostupných informací iden-tifikovat. Tudiž k němu není známo více.

118. NÁSILÍ PROTI ROMŮM

Říjen 2015, Liberecký kraj

Stav: Oznámeno policií

Pohnutka: Národnost/etnicita (romská)

Forma incidentu: Neznámá

Jedná se o incident zaregistrovaný v ESSK, o němž základní informace IU poskytlo Policejní prezidium ČR. Kvalifikován byl jako trestný čin Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci podle § 352 odstavce 2. Napadeným byl čtyřiatřicetiletý muž z důvodu své romské národnosti v Libereckém kraji. Více informací se nepodařilo od příslušného policejního krajského ředitelství během sestavování této zprávy zjistit.

119. KVŮLI PŘÍZVUKU

Říjen 2015, Středočeský kraj

Stav: Oznámeno policii, probíhá vyšetřování

Pohnutka: Národnost/etnicita (ukrajinská)

Forma incidentu: Slovní útok, fyzický útok

Dva muži původem z Ukrajiny byli napadeni během narozeninové oslavy v jedné restauraci ve Středočeském kraji. Záminkou k tomu se jim stal východoevropský přízvuk. Útočníci cizince fyzicky napadali, zranili je a poškodili jim oblečení, údajně u sebe měli i střelné zbraně. O incidentu informovala IU známá napadených. Podle informací oznamovatelky měl být případ vyšetřován kladenskou policií. Ta nicméně nebyla s to případ dle dostupných informací dohledat a připojila informaci, že v příslušném obvodě nebyl v roce 2015 evidován žádný trestný čin z nenávisti.

120. ŠIKANA DOBROVOLNIC Z HLAVÁKU

Říjen 2015, Hlavní město Praha

Stav: Neznámý

Pohnutka: Politické přesvědčení

Forma incidentu: Slovní útok, zastrašování nebo vyhrožování

Na FB se objevila fotografie tří dobrovolnic z iniciativy Hlavák pomáhající uprchlíkům na pražském hlavním nádraží. V diskusi se objevily nenávistné komentáře jako například: „V Německu si v táborech

stěžují na nedostatek sexu, holky by mohly v rámci solidarity pomoci tam, ne?“ „Jak je znásilní, pak holky změni názor:“ „A to jim nikdo nedal přes tlamu? Jako fotografe styď se... Druhá fotka měla být, stánek na šrot a ty zelené vesty měly být červené... Vidět to v Ostrau... Byly by právě tyto dvě fotky...“ „Ale copak, děvčata se nemohou dočkat černých ocasů????!!!!“

121. STRHNUTÝ ŠÁTEK

Říjen 2015, Hlavní město Praha

Stav: Neznámý

Pohnutka: Náboženské vyznání (islám)

Forma incidentu: Slovní útok, fyzický útok

Neznámý muž napadl ženu v městské hromadné dopravě v Praze. Záminkou se mu stal šátek na její hlavě, který si dle vlastních slov nasadila kvůli dešti. Útočník jej však považoval za znak muslimské víry. Stáhl jí ho z hlavy a prohlásil, že pokud nebude dodržovat „naše pravidla“, má se vrátit domů. Další cestující dodal, že se jistě nemá tak špatně, když má na rameni zavěšený fotoaparát.

122. KVŮLI ŠÁLE VYSTRČENA Z AUTOBUSU

Říjen 2015, Jihomoravský kraj

Stav: Oznámeno policii, probíhá vyšetřování

Pohnutka: Náboženské vyznání (islám)

Forma incidentu: Slovní útok, fyzický útok

Žena cestující městskou hromadnou dopravou byla napadena asi padesátiletým mužem kvůli šále, jíž se chránila před zmoknutím. Útočník se domníval, že jde o muslimku. Pak do ní ze zadu strčil, a když se otočila, strčil do ní znovu se slovy, že takoví lidé jako ona tady nemají co dělat. Poškozená se rozhodla na příští zastávce vystoupit. Když se chystala opustit dopravní prostředek, muž do ní strčil ještě jednou, v důsledku čehož spadla na zem. Ostatní cestující jen přihlíželi.

123. „ŠPINAVÁ ŽIDOVKA“

Říjen 2015, Středočeský kraj

Stav: Neoznámeno policii

Pohnutka: Náboženské vyznání (judaismus)

Forma incidentu: Slovní útok, graffiti

Žena byla v rámci sousedských neshod označována sousedkou za „špinavou Židovku“. Na anekdotu vyvěšenou na dveřích jí někdo domaloval Davidovu hvězdu. Poškozená kontaktovala spolupracující organizaci, s níž diskutovala možnost podání trestního oznámení. Nakonec se však z blíže neznámých důvodů rozhodla policii incident nehlásit.

124. CHULIGÁNI PROTI DOBROVOLNÍKŮM

Listopad 2015, Hlavní město Praha

Stav: Oznámeno policii, vyšetřování odloženo/zastaveno (pachatel neznámý)

Pohnutka: Politické přesvědčení

Forma incidentu: Slovní útok, zastrašování nebo vyhrožování, útok na majetek (poškození budov, věci)

Stánek dobrovolníků pomáhajících uprchlíkům ze Sýrie a dalších zemí napadla skupina asi deseti fotbalových chuligánů AC Sparta Praha. Útočníci nejdříve žádali o jídlo, že také mají hlad, a pak i o peníze. Následně poničili část s arabským nápisem a zastrašovali přítomnou dobrovolnici. Ta požádala o pomoc nedaleko stojící policisty, ti však prý nic neudělali. Policista, jemuž bylo podáno trestní oznámení, tvrdil, že se jednalo o přestupek, takže nakonec se poškozená rozhodla oznámení nepodat z obavy o svou bezpečnost. V přestupkovém řízení totiž nelze skrýt osobní údaje žádné ze stran. Následně však poškozená byla kontaktována nadřízeným policistou, který ji vyzval, aby oslovila svědky za účelem poskytnutí svědecké výpovědi. Po několika měsících nicméně byl případ odložen, neboť se policii nepodařilo vypátrat pachatele. Klientce byla osvětlena možnost podání stížnosti proti usnesení o odložení, o její využití však neměla zájem.

125. PODNĚCOVÁNÍ NENÁVISTI K IMIGRANTŮM

Listopad 2015, Olomoucký kraj

Stav: Policie se incidentem nezabývala

Pohnutka: Politické přesvědčení, uprchlíci/migranti

Forma incidentu: Slovní útok, zastrašování nebo vyhrožování

Známý český krajně pravicový politik Tomáš Vandas útočil a zastrašoval ve svém proslovu na migranty i příznivce migrace. Během svého řečnění na demonstraci proti imigraci například prohlásil: „Nepřejeme si, aby imigrační paraziti zaplevelovali naši krásnou zemi.“ Na adresu příznivců migrace pak uvedl: „Všechny tyto lidi si musíme pamatovat, až přijde den zúčtování.“ Jeho stoupenci jej při tom podporovali provoláváním urážek jako „zřetované svině“ a jiných. Policie proti těmto výrokům nijak nezasáhla.

126. URÁŽENÍ POLICISTY

Listopad 2015, Hlavní město Praha

Stav: Oznámeno policii, odmítla se incidentem zabývat

Pohnutka: Národnost/etnicita (ukrajinská)

Forma incidentu: Slovní útok

Cizinci pracující v Praze byli z důvodu své národnosti napadeni policisty. Ty se rozhodli zavolat poté, co jim zaměstnavatel zadržel peníze a osobní věci na pracovišti. Policisté mimo jiné prohlásili: „Co si myslíte? Jste z Ukrajiny, tady nebudou pravidla podle vás.“ IU o tomto incidentu zpravil pracovník organizace poskytující právní a sociální služby lidem ze zahraničí.

127. „VYHLADIT VEŠKERÝ ISLÁMSKÝ LID“

Listopad 2015, Jihomoravský kraj

Stav: Pravomocné rozhodnutí soudu I. stupně

Pohnutka: Náboženské vyznání (islám)

Forma incidentu: Slovní útok

„Jsem toho názoru, že My, jako národ, s tím moc neuděláme. Ale v jednom jsem si jistý: Islám a vůbec muslimové je potřeba porazit fyzickou silou!! Jsem pro to, aby se použily chemické zbraně proti IS a vyhladit všechny muslimy na celém světě. Jinak pokud zbude jedi-

ný muslim, byť to bude dítě, tak se to po několika desítkách či stovkách let bude opakovat. Vyhladit veškerý islámský lid z této planety je jediné řešení, pak se nebudeme muset bát o budoucnost našich dětí, aby jim někdo prikazoval, že islám je to nejlepší. Islám NENÍ ŽÁDNÉ NÁBOŽENSKÉ VYZNÁNÍ, ale celosvětový terorismus a rasismus proti židům a jiným Náboženské vyznáním i těm, kteří nevěří. Jak říkám, vyhlazení islámu ze světa je jediná možnost!!“ Autor tohoto výroku, jímž přispěl ve facebookové skupině Blok proti islámu, byl pravomocně odsouzen pro spáchání přečinů Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob dle § 355 odstavce 1 písmena b), odstavce 2 písmena b) a Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod podle § 356 odstavce 1, odst. 3 písmena a) trestního zákoníku k úhrnnému trestu odnětí svobody ve výměře jednoho roku. Výkon tohoto trestu byl podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání dvou let.

128. „POMÁHÁTE TERORISTŮM“

Listopad 2015, Hlavní město Praha

Stav: Oznámeno policii, vyšetřování odloženo/zastaveno (pachatel neznámý)

Pohnutka: Politické přesvědčení

Forma incidentu: Slovní útok, zastrašování nebo vyhrožování, hajlování

Při večerní službě dobrovolníků na Hlavním nádraží v Praze došlo ke konfliktu s mužem, jenž byl zřejmě příznivcem fotbalového týmu AC Sparta Praha. Útočník nejdříve u stánku dobrovolníkům pokřádal agresivní a sugestivní dotazy jako: „To pomáháte islamistům?“ „Nevadí vám, že pomáháte teroristům?“ „Nevadí vám, že můžete za to, že pak budou ubližovat vám a vašim blízkým?“ Když dobrovolníci odpovídali s klidem, muž jim zahrozil, že pokud do druhého dne nezmizí, přijde s posilou a stánek „zruší“. Při odchodu si ještě políbil prsty pravé ruky, zahajloval a zvolal: „Good Night Left Side.“ Napačení podali. Policie se věci zabývala. Případ vyšetřovala pro podezření ze spáchání přečinu Projev sympatií k hnutí směřujícím k potlačení práv a svobod člověka dle § 404 trestního zákoníku. Nakonec jej odložila, neboť se jí nepodařilo identifikovat pachatele.

129. PROTIROMSKÁ PÍSEŇ

Listopad 2015, Hlavní město Praha

Stav: Oznámeno policii, vyšetřování odloženo/zastaveno (pachatel neznámý)

Pohnutka: Národnost/etnicita (romská)

Forma incidentu: Zastrašování nebo vyhrožování

Na Youtube byla opětovně vyvěšena píseň propagující genocidu Romů. Mimo jiné v této písni zaznívá: „Plynové komory namísto podpory jsou vaše poslední stanice. Kurvy černý, spadla klec, čeká na vás všechny pec a na nás parádní žranice. Stoupá Rom za Romem. Sieg Heil, Sieg Heil! Komínovým otvorem. Sieg Heil, Sieg Heil! A svým řevem budou nás rušit, než nastane čas, kdy se v peci zpopelní.“ Policie zahájila vyšetřování pro podezření ze spáchání přečinu Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod dle § 352 odstavce 1, 3 písmene a) trestního zákoníku. Nepodařilo se jí však ustanovit pachatele, a tak bylo vyšetřování odloženo. V roce 2012 byla za vyvěšení této písně a dalších neonacistických materiálů na FB odsouzena pětice mužů z Kroměřížska. Okresním soudem jim byly uloženy podmíněně tresty odnětí svobody.

130. POLITÍ MEŠITY OLEJEM

Listopad 2015, Jihomoravský kraj

Stav: Oznámeno policii, vyšetřování odloženo/zastaveno (pachatel neznámý)

Pohnutka: Náboženské vyznání (islám)

Forma incidentu: Útok na majetek (poškození budov, věcí)

Neznámí pachatelé zaútočili na mešitu v Brně. Stavbu v noci polili motorovým olejem, čímž poškodili fasádu, dveře i okna mešity. Podle zpráv v médiích stáli za útokem muž a žena, které zachytila průmyslová kamera. Správci budovy přivolali na místo policii, jež se začala případem ihned zabývat. Nejednalo se přitom o první útok na mešitu, v uplynulých měsících rozbili neznámí pachatelé její okna. „Pro nás je to další z nepochopitelných útoků,“ okomentovali incident zástupci mešity. Případ byl policií nakonec odložen.

131. ÚTOK NA MLADÉ KOMUNISTY

Listopad 2015, Jihomoravský kraj

Stav: Oznámeno policii, probíhá vyšetřování

Pohnutka: Politické přesvědčení

Forma incidentu: Slovní útok, útok na majetek (poškození budov, věci)

Na brněnském shromáždění komunistů při příležitosti 17. listopadu se také objevili účastníci nesoucí plakáty Marxe a Lenina. To vadilo přítomnému muži, který se nejprve dožadoval policejního zásahu. „Když si tady stoupnu s Adolfem Hitlerem, tak mě zatknete. Když tu stojíš s Leninem, tak nic neděláte. Žádám vás, abyste zasáhli proti pánovi, který tam propaguje vraždění a totalitu.“ Následně transparent vytrhl demonstrujícímu z rukou, snažil se ho rozrhat a přelomil ho. Policisté poté muže zadrželi a obvinili ze spáchání trestných činů § 358 odstavce 1 výtržnictví a § 179 odstavce 2 porušování svobody sdružovací a shromažďovací trestního zákoníku. Více informací se k incidentu nepodařilo k času dokončení této Zprávy zjistit.

132. KOPNUTÍ DO KOLENE

Listopad 2015, Hlavní město Praha

Stav: Neoznámeno policii

Pohnutka: Politické přesvědčení

Forma incidentu: Slovní útok, fyzický útok

Neznámý muž přistoupil k dobrovolníkovi, který pomáhal uprchlíkům na Hlavním nádraží. Útočník nakopl napadeného ho do kolene a začal na něj křičet nadávky, související s jeho angažováním se ve prospěch uprchlíků. IU se o tomto incidentu dozvěděla od kolegyně napadeného z iniciativy Hlavák.

133. „POMÁHÁTE KSINDLŮM A ČMOUDŮM“

Listopad 2015, Hlavní město Praha

Stav: Oznámeno policii, vyšetřování odloženo/zastaveno (pachatel neznámý)

Pohnutka: Politické přesvědčení

Forma incidentu: Slovní útok, fyzický útok

V podvečerních hodinách přistoupil starší muž ke dvěma dobrovolnicím u stánku „Pomoc uprchlíkům“. Nejdříve se vyptával, proč

dobrovolnice pomáhají uprchlíkům. „Také jste pomohli tomu teroristovi z Paříže?“ ptal se. Poté se začal o uprchlících a především o muslimech vyjadřovat negativně, což přešlo do rasistického urážení: „Pomáháte ksindlům a čmoudům,“ přičemž dobrovolnice samotné oslovoval: „Vy držky, kurvy, piči, krávy.“ Jedna dobrovolnice pachatele vyzvala, aby přestal, a upozornila jej na to, že jeho chování by mohlo být posouzeno jako trestný čin. Pachatel nepřestal, a tak druhá z dobrovolnic vytáhla z kapsy telefon a chtěla zavolat policii. Když muž viděl, že dobrovolnice telefonuje, tak se otočil a začal utíkat směrem k nástupištím. Dobrovolnice se bály, že by mohl zaútočit na přijíždějící uprchlíky nebo jiné dobrovolníky, a tak běžely za ním. Posléze se muž zastavil a pokusil se pěstí udeřit jednu z dobrovolnic. Ta však uskočila a muž ji nezasáhl. Nato muž z místa utekl. Bylo podáno trestní oznámení. Policie nebyla schopna muže podle videozáznamu identifikovat a případ proto odložila.

134. „STOP ŽIDŮM“

Prosinec 2015, Olomoucký kraj

Stav: Neoznámeno policii

Pohnutka: Náboženské vyznání (judaismus)

Forma incidentu: Graffiti

Na toaletě vlaku ČD na trase Olomouc – Praha byl objeven antisemitský nápis „Stop Židům“. Incident nebyl hlášen policii. Informována byla Federace židovských obcí.

135. MUSLIMSKÝ MANŽEL

Prosinec 2015, Hlavní město Praha

Stav: Neoznámeno policii

Pohnutka: Náboženské vyznání (islám)

Forma incidentu: Slovní útok

Předseda Bloku proti islámu Martin Konvička zveřejnil profil ženy, jejímž partnerem je patrně muslim, a doplnil svůj příspěvek dehonestujícím komentářem. Pod ním se objevily další urážky, nadávky a výhrůžky.

136. DALŠÍ ÚTOK NA DOBROVOLNÍKY

Prosinec 2015, Hlavní město Praha

Stav: Neoznámeno policii

Pohnutka: Politické přesvědčení

Forma incidentu: Slovní útok, zastrašování nebo vyhrožování

Dobrovolnice pomáhající uprchlíkům na hlavním nádraží v Praze se obrátila na IU kvůli anonymním urážlivým telefonátům. Neznámá žena jí po telefonu sprostě nadávala. Dále jí vyčítala, že svými aktivitami „ohrožuje český národ“. Napadenou překvapila míra vulgarity telefonátů a cítila se ohrožená, protože nevěděla, jak volající žena zjistila její telefonní číslo.

137. VYZÝVÁNÍ K PÁLENÍ MEŠIT

Prosinec 2015, Hlavní město Praha

Stav: Oznámeno policii, vyšetřování odloženo/zastaveno (trestný čin se nestal)

Pohnutka: Náboženské vyznání (islám)

Forma incidentu: Slovní útok, zastrašování nebo vyhrožování

Během akce, kterou svolalo Hnutí Za naši kulturu a bezpečnou zemi a strana Národní demokracie, se z davu ozývalo mnoho nenávistných hesel na adresu islámu. Mimo jiné se objevila hesla vyzývající k pálení mešit. IU policie potvrdila, že se takovým podnětem zabývala. Avšak zjištěné skutečnosti podle policie nenasvědčovaly, že by došlo ke spáchání jakéhokoli protiprávního jednání.

138. UBLÍŽENÍ NA ZDRAVÍ

Prosinec 2015, Jihomoravský kraj

Stav: Oznámeno policii, probíhá vyšetřování

Pohnutka: Národnost/etnicita (romská)

Forma incidentu: Fyzický útok

Jedná se o incident uvedený v ESKK, o němž IU poskytlo základní informace Policejní prezidium ČR. Policií byl incident kvalifikován jako přečin Ublížení na zdraví, který byl spáchán v okrese Hodonín. Obětí zde byl muž ve věku 17 let. Pachatel jej spáchal z důvodu nenávisti vůči Romům. Vzhledem k trvajícím vyšetřování krajská policie odmítla poskytnout podrobnější informace.

139. „PÁTÁ KOLONA“

Prosinec 2015, Pardubický kraj

Stav: Oznámeno policii, kvalifikováno jako přešůpek

Pohnutka: Politické přesvědčení

Forma incidentu: Útok na majetek (poškození budov, věci)

Členové krajně pravicové skupiny Pro Vlast vylepili na dveře pardubické poradny pro cizince nálepky s nápisy „Refugees Not Welcome“. Fotografií svého činu umístili na svůj facebookový profil a doplnili ji komentářem, kterým chtěli tuto neziskovou organizaci poškodit. Obvinili pracovníky organizace například z toho, že „zrazují drtivou většinu národa“ a „fungují jako pátá kolona“. Jednalo se již o druhý útok, po kterém majitel objektu kontaktoval policii a dal jim k dispozici kamerový záznam, kde byli pachatelé natočeni. Policie kvalifikovala incident jako přešůpek proti občanskému soužití. Správní orgán věc odložil, jelikož se nepodařilo vypátrat pachatele. Majitel objektu policii nadále nekontaktoval, útok se již neopakoval.

140. NAPADENÍ PRO NEUZNÁVÁNÍ HITLERA

Prosinec 2015, Vysočina

Stav: Oznámeno policii, probíhá vyšetřování

Pohnutka: Politické přesvědčení

Forma incidentu: Slovní útok, fyzický útok, hajlování

V baru na Vysočině byli napadeni dva hosté proto, že podle pachatelů neuznávali Hitlera. Jeden z pachatelů navíc hlasitě vykřikoval nacistický pozdrav „Heil Hitler“ a u toho hajloval. Napadení podnik opustili. Dva útočníci se však za nimi vydali a zaútočili na ně, čímž jim způsobili zranění vyžadující lékařské ošetření. Informace o tomto incidentu poskytlo IU Policejní prezidium ČR. Policejní vyšetřování nebylo v době sestavování této zprávy ukončeno.

141. PROTI IMIGRACI HÁKOVÝM KŘÍŽEM

Prosinec 2015, Jihomoravský kraj

Stav: Oznámeno policii, vyšetřování odloženo/zastaveno

Pohnutka: Náboženské vyznání (islám), uprchlíci/migranti

Forma incidentu: Graffiti

Neznámý pachatel použil černý sprej k posprejování zdi obytného domu v jednom jihomoravském městě. Zeď pokryl hákovými kříži a nápisy jako „Fuck Imigrant“, „Fuck Islam“, „Jebat islám“, „Stop Islámu. Odpor“ a „Evropo probud se“. Policie to vyšetřovala pro podezření ze spáchání trestného činu Projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka podle § 404 trestního zákoníku. Nakonec případ odložila, neboť se jí nepodařilo dohledat pachatele.

LITERATURA

Christie, Nils. 1986. „The Ideal Victim.“ In: From Crime Policy To Victim Policy. Ed. E. A. Fattah. London: The MacMillan Press, s. 17–30.

Hall, Nathan. 2013. Hate Crime. Second Edition. London and New York: Routledge.

In IUSTITIA. 2016. Tváří v tvář předsudečnému násilí – příručka pro sociální pracovníky a pracovnice. Praha: In IUSTITIA, Nomada Association for Multicultural Society Integration, Lidia proti rasismu, VIVE Žene a International Aid Network.

In IUSTITIA. 2015. Zpráva o násilí z nenávisti v České republice v roce 2014. Praha: In IUSTITIA.

Kalibová, Klára. 2012. Stanovisko In IUSTITIA, o.s. k textu doc. JUDr. PhDr. Miroslava Mareše, Ph.D. Problematika Hate Crime. Zahraniční zkušenosti a možnost aplikace tohoto přístupu v ČR s důrazem na trestné činy z nenávisti proti cizincům. Praha: In IUSTITIA, o.s. Dostupné z: <http://www.in-ius.cz/dwn/tz-stanoviska/stanovisko-k-pojeti-hate-crime-a-extremismu.pdf>.

Mareš, Miroslav. 2011. Problematika Hate Crime. Zahraniční zkušenosti a možnost aplikace tohoto přístupu v ČR s důrazem na trestné činy z nenávisti proti cizincům. Brno: Bez vydavatele. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/problematika-hate-crimes.aspx>.

Office for Democratic Institutions and Human Rights (ODIHR). 2009. Preventing and Responding to Hate Crimes. A Resource Guide for NGOs in the OSCE Region. Warsaw: the OSCE's Office for Democratic Institutions and Human Rights.

Štěchová, Markéta. 2004. Interetnické konflikty (jejich příčiny a odpady z pohledu teorie a empirických sond. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci. Dostupné z: <http://www.ok.cz/iksp/docs/302.pdf>.

Tkaczyk, Michal, Pospěch, Pavel, Macek, Jakub. 2015. Analýza mediálního pokrytí uprchlické krize (výzkumná zpráva). Brno: Masarykova univerzita, s. 5. Dostupné z: <https://www.muni.cz/research/publications/1320771>.

Vaňková, Markéta. 2008. „Systém brána aneb Jak přispívá policie k reprodukci sociálního vyloučení.“ In: Romové a Cikáni – známí i neznámí. Interdisciplinární pohled. Ed. M. Jakoubek, M a L. Budilová. Voznice: Leda, s. 125–130.

